

De sancta cecilia & tiburcio & valeriano xxii.
 De passione eorum xxi.
 Passio sancti calixti pape & calepodij presbiteri xxiii.
 Passio sancti urbani pape cum sociis suis xxv.
 Passio sancti cecili & iulite matris eius xxvi.
 De sancta martina virgine & octo martiribus xxvii.
 De agone sancte marie virginis xxviii.
 De fine agonis eiusdem xxix.
 De ypolito & berillo episcopi & libris eorum xxx.
De impio maximo & seueria eius in ecclesia xxxi.
De impio gordiani & scriptis africani xxxii.
De duobus philippis imperatoribus xxxiii.
 De bona morte sancti poncij xxxiiii.
 Qualiter per ipsum imperatores sunt uersi xxxv.
De impio decij & fabiano papa xxxvi.
 De dionisio alexandrino & libris eius xxxvii.
 Relatio eius de martiribus alexandrinis xxxviii.
 De hijs qui in persecutione defecerunt & hijs qui perstiterunt xxxix.
 De hijs qui sponte se obtulerunt xl.
 De hereticis uariis & de lapsis recipiendis xli.
 De sancta agatha & eius agone xlii.
 De passionibus eius xliiii.
 De assumptione agonis eius xliiiii.
 Passio sanctorum uirginum dormientium xlv.
 Passio sanctorum petri & pauli cum sociis suis xlvi.
 De sancto puero triphone xlvi.
 De passione eiusdem xlvii.
 Passio sanctorum abdon & sennen xlviii.
 De conuersione secundiniani et ueriani & marcelliani l.
 De martirio eorum l.
 De ceteris passis sub decio lii.
De impio galli & uolusiani & hereticis non baptizandis liii.
 De sancto cornelio papa & scriptis eiusdem liiiii.
 De passione eiusdem lv.
De impio valeriani & galieni & passione sancti dionisii alexandrini lvi.
 De passione sancti prisci et malchi et alexandri et marini lvii.
 De sancto astirio senatore lviii.
 De imagine domini et cathedra iacobi que sunt in cesarea lix.
 De lucio papa et stephano papa lx.
 Passio sancti fructuosi episcopi cum sociis suis lxi.
 De sancto cipriano episcopo ac martire et libris eius lxii.
 De xii. abusionibus seculi secundum ipsum lxiii.
 De gratia dei et malicia seculi lxiiii.
 De laude uirginitatis et sanctimonie lxv.
 De inuentione eiusdem contra aleatores lxvi.
 De modo orandi lxvii.
 De contemptu mortis lxviii.
 De detestatione auaricie lxix.
 De bono patientie lxx.
 De zelo et liuore lxxi.
 De laude martirum lxxii.
 Inuentione contra blasphemum et contra hystriam lxxiii.
 De sancto mellone episcopo lxxiiii.
 Passio sancti priuati episcopi lxxv.
 Passio sancte basilie et petri et iacinti lxxvi.
 Passio sancte eugenie uirginis lxxvii.
 Passio sancti poncij martiris lxxviii.
 Consumatio agonis eiusdem lxxix.
De galieno imperatore et gregorio pontico et scriptis eius lxxx.
 De stagno quod orando siccauit lxxxi.

De ceteris eiusdem miraculis lxxxii.
 De quibusdam alijs sub prefatis imperatoribus passis et fine illorum lxxxiii.
 De obitu sancti dionisii alexandri et ambiguitate historiarum lxxxiiii.
 De crudelitate decij in sanctos lxxxv.
 De paulo heremita et itine antonii ad eum lxxxvi.
 Qualiter inuenit eum antonius lxxxvii.
 De dormitione pauli et eius sepultura lxxxviii.
 Passio sancti policronij episcopi lxxxix.
 Passio sancti pmenij presbiteri xc.
 Passio sanctorum abdon et senne olimpiadis et maximi xci.
 Passio sancti sexti pape xcii.
 Passio sancti laurentii martiris xciii.
 Miracula eiusdem post mortem xciiii.
 Passio sancti ypoliti cum sociis suis xcvi.
De imperio claudij et paulo heresiarcha et pelagia peccatrice xcvi.
 De conuersione eius et penitentia xcvi.
 De sancto quirino martire xcvi.
 De sancto mario et martha cum filiis valentino et asterio xcix.
 De passione eorum sanctorum c.
 De sanctis cesario et iuliano ci.
 De passione eorum sanctorum et quorundam aliorum cii.
De impio aureliani et excommunicatione pauli ciii.
 Passio sancte columbe uirginis ciii.
 Passio sancti fauiani martiris ciii.
 Modus uersionis eiusdem ciii.
 De sancta sauma eius sorore ciii.
 Passio sancti patrocli martiris ciii.
 De sancto speosippo et fratribus eius cix.
 De passione eorumdem cx.
 De sancto benigno presbitero cx.
 De passione eiusdem cxii.
 Passio sancti prisci et felicitis presbiteri cum sociis suis cxiii.
 Passio sancti andocij cum sociis suis cxiiii.
 Passio sancti simphoziani et eius miracula cxv.
 De sancto mammete puero cxvi.
 De agone eius et passione cxvii.
 Passio sancti pueri agapiti cxviii.
 De ceteris sub aureliano passis cxix.
De imperio ta citi floriani probi cari carimi et numeriani cxx.
 Passio sancti maui monachi et quorundam aliorum cxxi.
 De sancto babillo cum tribus pueris cxxii.
 De passione eorumdem cxxiii.
 De sancto crisanto et eius temptatione cxxiiii.
 Qualiter dariam de nummibus et disputando conuertit cxxv.
 Qualiter accusatus est et punitus cxxvi.
 De uersione claudij tribuni et hilarie cxxvii.
 De expositione darie in lupanari cxxviii.
 De passione amorum cxxix.

Capitulum primum **D**e imperio seueri et leonide patre origenis. **H**ugo ubi supra.
 Sicur seuerus genere africanus qui se ex nomine imperatoris quem occisum ultus fuerat primace uoluit appellari romanum consecutus impium in pauit annis xviii.
 Eusebius in cronica. Cepit aut anno dñi c. xciiii. mundi uo qrtimille

fimo. lxx. **H**ugo. Hic fuit natura seuus. multis
q3 bellis lacessitus. fortissime quidē rempublicam
sed laboriosissime rexit. Nā p̄secutiū nigrū qui in
egipto & siria ad tirānidem aspirauerat interfecit
Iudeos & samaritas rebellare conātes supauit. Pā
thos quoq3 & arabas coēcuit. & ad extremū clau
dio albino qui se in gallia cesarē fecerat lugduni
infecto. in britaniā bellū trāstulit. Ibiq3 magnis
grauibusq3 p̄lijs sepe gestis insulaz recepit. q̄ &
vallo & crebris turrib3 p. c. xxxii. milia passuum
a mari vsq3 ad mare cōmuniuit. Hic etiā post ne
ronem in christianos quintā p̄secutiōem exercuit.
Qua p̄secutiōe plurimi s̄ctoꝝ p̄ diuersas puin
cias passi referunt. Inter quos leonides pater ori
genis p̄ x̄po capite cesus est. tenere adhuc etatis
supradictū origenē filiu3 dereliquit. Sed ita erat
p̄fatus origenes iā grāmatica erudit3. xvii. annuz
agens. ut ad docendū sufficeret. & que ad victuz
erāt ei necessaria ex hoc parentē. Censurā quippe le
onidis qui maxim3 fuerat regio fisco p̄ p̄scriptōz
sociatus erat. Sub hac etiā p̄secutiōe in lugdunē
si ciuitate pass3 est beatus hiren3 cū maxima mul
titudine cleri sui & populi. **II. De feruo
re origenis a puercia.** **Eusebius libro quinto.**

Supra modū accenso p̄secutiōis incēdio.
& multis ea tempestate martirio coro
natis. intm̄ odorem capescendi martiri
puerulus tūc adhuc origenes exarserat. ut sp̄ote
se piculis ingereret. & alijs in certamine positus p̄
ceps in medio rueret. ita ut insectari ipaz morte3
velle & rape videre3. quā & adipisci om̄iodis po
tuisset nisi q̄ dispensatiōe dñi ad utilitatē multo
rum putat3 p̄ toti3 ecclesie edificatiōe seruat3 per
solicitudinē matris. que gloriose mortis ei3 deside
ria impediuit. Que cum p̄mo maternis ei3 obsecra
tionib3 supplicaret ut sibi cōsuleret. ut p̄ceret ma
tri. & ille ex hijs p̄cib3 inflammati3 ad amorē mar
tirij redderet. maxime eo q̄ patrē iā teneri cogno
uisset in vinculis. et ip̄e p̄ soci3 effici vinculoꝝ
ac martirij festinaret. arte quadā materni affect3
inhibe3. Et tūc cū mature eū velle & antelucanū
prumpe ad agonū certamina p̄sensisset noctu cu
biculum filij dormiti3 ingressa. om̄ia ei3 indumē
ta in quib3 p̄cedi in publicū poterat furata s̄bra
xit. ut p̄ hoc domi3 residere necessitate cogere3.
Ille maternis impedit3 dolis. cū nichil agere pos
set. nec tñ mens quiescere patere3. audet aliqd̄ su
per etate. epistolā scribit ad patrē. Se quidē mar
ternis artib3 retineri. sed illū debere retinere qd̄
cepit. Et addidit etiā hoc. Vide pater. ne p̄pter
nos aliquid aliud velis. Deniq3 frequēt dicitur
dormienti puero religiosus & sollicit3 pater sup
ueniēs. opimentū pectoris detraxisse. et velut dei
spū in tus incluso. pectus ei3 tanq̄ templū qd̄dā
venerat3 & demulcēs osculis abscississe. beatum
semetip̄m adeo effectū p̄ tate plis felicitate gra
tulatus. Ut vero pater ei3 martirio cōsumat3 est
puer ipse cū matre vidua & sex alijs puulis fratri
bus. xvii. annū agēs sue etatis. in sūma facultatus
penuria derelict3 est. quāquidē census paternus
qui vel maxim3 fuerat fisco p̄ p̄scriptōem sociat3
est. Nec tñ ei defuit om̄ipotentis dei puidentiaz
Ob insigne nāq3 vel literaz vel religionis studiu3
a quadā nobili & locupletissima femina pfamilia
riter foueri cepit. **III.**

**De passione s̄cti philippi episcopi. Ex gestis
sancte eugenie.**

Philippus autē pater sancte eugenie cum
alexandrie ep̄atus officiu3 gereret. et ipsa
republicā administraret. misit relatio
nem ad seuerū impatozem. memorās romane rei
publice xp̄ianos p̄desse. et ideo debere eos absq3
p̄secutiōe in vrbib3 cōmunicare. Impator autē
eius relationi cōsensit. et ex hoc dignitas xp̄iani no
minis florescere incepit. Sed qz semp̄ p̄tra bonita
tem pugnat malicia. quidā ex honoratis alexandrie
cultozes ydoloꝝ. egre ferentes q̄ xp̄iani p̄uilegia
acceperunt. abeuntes apud regem accusauerunt
philippū dicentes. q̄ reipublice status ab eo tur
batus sit. et q̄ deoz ceremonias deserens. ad cul
turā crucifixi totā ciuitatē cōuertit. Tūc cōmot3
seuer3 august3 dixit ad eū decretū. ut aut dñs
solicam culturā exhiberet. aut deposita dignitate
etiā p̄p̄is facultatib3 cederet. Qui simulata egrit
tudine donec oīa sua distrahēt & paupib3 daret
ip̄e in timore dei & cultura christi p̄fect3. etiā ali
os confortabat. Post hoc p̄hennius p̄fect3 alexandri
am veniēs dum eū p̄cutere quereret & nō posset.
qz oīs ciuitas in ei3 amore p̄durabat. immisit ei q̄
se christianos fingerent. Et ingrediētes p̄cussit
eum in oratiōe dñica cōstitutum. Perdurauit aute3
in ep̄atu anno vno & mensib3 trib3. Demones ef
fugabat oratiōe. cecos illuminabat. Post p̄cussu
ram at̄ trib3 dieb3 p̄missus est eē in corpe. ut cor
da dubia posset cōfirmare. Post hoc ut recipetur
orauit ac iuxta neriā vbi s̄cta eugenia filia eius
monasteriū virginū collocauerat. corpusculū su
um collocari p̄cepit. **III.**

De s̄ctis claudia & eugenia & basilia.
Ubi claudia vxor ei3 xenodochiū colloca
uit & poia cōstituit. que p̄grimoꝝ susce
ptiōibus desuere3. Ipsa autē cum filijs auito &
sergio ac filia sua eugenia romā redijt. Igit̄ filios
philippi cum om̄i gaudio suscepit fenatus. ita ut
vnum carthagini3 p̄cōsulem. & aliū vicariū atri
ce destinarent. Dū at̄ ad eugeniā multe matrone
p̄uenire3. & multas virgines faceret i christo cre
dere & in virginitate p̄manere. quedā virgo basi
lia ex regali genere ad eā p̄ingere cupiebat. sed
cā xp̄iani nois ad eā ire non poterat. Rogauit er
go p̄ internunciū fidelem ut eā de religione xp̄ia
na instrueret. Tūc illa p̄thum & iacinctū conuo
cans ait. Basile vos offerā s̄b specie muneris. ut
eā christi faciatis ancillā. Basilia suscepit eos cum
si famulos quos adorabat. ut apostolos in seruitio
habens nō dieb3 nec noctib3 a colloquijs diuinis
& oratiōe cessabat. S̄ctus quoq3 papa corneli3
ad eā venit. eāq3 latenter baptizauit. Sed & p̄cu
rāte dei misericordia pene om̄ibus noctibus frue
bant̄ mutuis aspectib3 ip̄a & beata eugenia. Om
nibus itaq3 viduis p̄uent3 erat ad beatā claudia.
& om̄ibus virginib3 ad eugeniā. S̄ctus autē cor
neli3 om̄i vespe sabbati dabat noctē himnis pui
gilem. & pullis cantātib3 quiete noctis exclusa.
cōmunicabat eis sacra misteria. **V.**

De heresi paulianoz & natali confessoꝝ.

Eusebius libro quinto.

Et tempore arthemonis heresis pullula
uerat quā postmodū paul3 famosacen3
instaurare conatus est. Hic purum ho
minem. id est absq3 deo fuisse saluatozē cōfirmat
Pontificante autē zepherino papa cōfessoꝝ quidā
erat natalis nomine. Hic deceptus aliquando ab

asclepiodoco quodaz & theodoro collectarijs. q̄
 ambo discipuli erāt theodocij coziarij illi? q̄ p̄m?
 p̄ hac stulta assertōe ab ecclie societate depulsus
 est a victore tunc vrbis rome ep̄o. Acqueiuit vt
 accepto ab eis salario. ep̄s illi? heresis noiaretur.
 certa pactiōe. id est. cl. denarijs menstrue p̄sta-
 tionis. Quiq; natalis cū se in hoc deceperet locassz
 frequenter admonēbat in somnis a dño. qz miseri-
 corz de? & dñs noster ihs xp̄s volebat martirem
 suū qui sibi in multis passionibz testis extiterat d̄
 ecclie p̄dere. Sed cū negligentiz suscipet visio-
 nes p̄imat? amoz. & turpis lucrī deuict? illece-
 bza. Ad vltimū a s̄ctis angelis p̄ totā noctē ver-
 berat? & penis grauibz cruciat? mane p̄surge n̄
 cūlicio se induit & cinere p̄spersit. ac multis lacri-
 mis errozē suū deflens. se ante pedes zepherini
 ep̄i p̄sternit. & vestigijs oīm nō t̄mmodo clerico-
 rum sed etiā laycoz cū multa lamentatione puo-
 lutus. in lacrimis ad miseratōem oīmz puocauit
 ecclie. vt indulgentiā sibi a xp̄o cōtinuis & iugi-
 bus p̄ ipso p̄cibus implozaret. ostēdens simul in
 p̄spectu dñi liuozes corpis ei? & cicatrices quas
 p̄ nominis ip̄si? p̄fessionis suscepit. vix aliquādo
 in cōmunionē ecclie s̄cti corpis reuocat? est.

VI. Passio s̄ctorū andoeli & victoris pape. Ex martirilogio.

D Reterea. kl. maij celebraē solēniter in
 galliis territorio vnariēsi natale beatī an-
 doeli subdiaconi. quē ab oziete misit s̄c-
 ctus polycarp? vnacū alijs ad p̄dicanduz verbū
 dei in galliā. cui? p̄dicatōe impator seuer? cōpta-
 spmōis sustub? crudelissime flagellatū. in carcerē
 trudi p̄cepit. & sic demū ab ense ligneo in crucis
 modū caput ei? scindi. Itē. xij. kl. maij rome nata-
 le sancti victoris pape qui post beatū petrū. xv.
 rexit ecclia ānis. x. & sub seuro p̄ncipe martirio
 coronat? ē. **Ex libro p̄tificū.** Hic p̄stituit vt s̄c-
 ctum pascha die dñica celebrareē. Et vt necessita-
 te faciēte vbicunq; inuentū fuisset siue in flumine
 siue in mari. siue in fontibz t̄m xp̄iana cōfessione
 crudelitatis clarificata. quicūq; hominū ex gentili
 veniens baptizareē. Idē fecit p̄stitutū ad interro-
 gationē sacerdotuz de circulo paschali cū p̄sbite-
 ris & ep̄is facta collectione. & accersito theophi-
 lo ep̄o alexādzie. vt a. xiiii. luna primī mensis vsq;
 ad vicesimā primā. die dñica custodiatur s̄ctum
 pascha.

VII. De quinto terculiano & scriptis eius. Eusebi? in cronicis

Anno seueni. xviii. terculian? affer cētū-
 tionis p̄consulis filij. oīm ecclie s̄ctaz ser-
 mone celebraē. **Hieronim? in li. de il-
 lustribz viris.** Hic acris & vehemētis ingenij sub
 seuro p̄ncipe & antonino caracalla maxime flo-
 ruic. multa q; scripsit volumina. que qz nota sunt
 plurimis p̄ter n̄ itim? Vidi ego quendā paulum
 nomine p̄cordie qd̄ opidū est ytalie senem. qui se
 beati cipriani iā grandis etatis notariū cū ipse ad
 modū esset adolefcens rome vidisse diceret. refer-
 req; sibi solitū nunq; ciprianiū absq; terculiani le-
 ctione vnā p̄terisse diē. ac sibi crebro dicere. Da
 magistrum. terculianū videlicet significās. Hic
 vsq; ad mediā etatē p̄sbiter ecclie p̄mansit inui-
 dia postea & p̄tumelijs clericoz romane ecclie ad
 montani dogma delaps? in multis libris noue p̄-
 phetie meminit. specialit̄ etiā aduersū eccliam
 texuit volumina. de pudicitia. de p̄secutione. d̄ ie-
 iunijs. de monagamia. de extasi libros sex. & sep-

tinum quē aduersū appoloniū p̄posuit. Ferēq; vi-
 xisse vsq; ad decrepitā etatē. & multa q̄ nō extāt
 opuscula vidisse. **Actoz.** Hic quint? terculia-
 nus scripsit apologeticū libz vnū. de quo plura
 in hoc ope locis p̄gruis inserui. **VIII.**

De studio & promotione origenis. Eusebi? in cronicis.

Anno sequēti origenes alexādzie studijs
 erudit. **Hieronim? de illustribz viris**
 Origenes qui & adamanti? decimo seueni
 p̄mācis anno. adūsum xp̄ianos p̄secutōe cōmota
 ac leonide patre illi? chzisti martirio coronato cū
 vi. fratribz & matre vidua paup̄ relinquit. ānos
 nact? circiter. xvij. Rem em̄ familiarē ob p̄fessio-
 nem chzisti fise? occupauerat. Hic alexādzie disp-
 sa ecclie. xviii. etatis sue anno catheseon. id est
 doctrinaz opus aggress? postea a demetrio eius-
 dem vrbis episcopo i locū clemētis p̄sbiteri cō-
 firmat? p̄ multos annos flozuit. Et cū iaz medie
 esset etatis. & p̄t ecclie achie q̄ plurimis her-
 resibz vexabanē. s̄b testimonio ecclie s̄ctice episto-
 le athenas p̄ palestina p̄geret. a theozistis & alex-
 andro casaree & hierosolimitaz episcopis p̄sbite-
 ter ordinat? demetrii offendit amicos. Qui tanta
 adūsum eū debachat? est insania. vt p̄ totū orbe
 sub ei? noīe scriberet. Constat eū anteq; cesareaz
 migraret fuisse rome s̄b zepherino episcopo & sta-
 tū alexandriā reuersū. heradā p̄sbiterz q̄ in ha-
 bitu p̄bi p̄seuerabat adiutorē sibi fecisse cathese-
 on. Qui quidē & post demetriū alexādzinā tenuit
 ecclie. Quāte at glorie fuerit hinc apparet q̄ fir-
 mianus cesaree episcop? cū oīm capadocia eū in-
 uitauit et diu tenuit. et post sub occasione sancto-
 rum locoꝝ palestina veniens diu cesaree ab eo in
 scripturis sanctis erudit? est. Sed et illud q̄ ad
 mammeā matrē alexādzie impatoris religiosā femi-
 nam rogat? venit anthiochia. et sūmo honore ha-
 bitus. ad philippū imp̄atorem qui prim? de regi-
 bus romanis chzistian? fuit et ad matrem ei? lite-
 ras fecit. que vsq; hodie extāt. Quis ignozat. Et
 q̄ t̄m habuit in scripturis sanctis studiū. vt etiam
 hebream linguā p̄tra etatis gentisq; sue naturam
 ediscerz. et exceptis lxx. interpretibus alias quoq;
 editōes p̄gregarz. Aquile. s. pontici p̄seliti. et the-
 odocōis hebionei et simmachī eiusdem dogmatis
 qui in euangeliū quoq; chathamathm scripsit cō-
 mentariolos. de quo et suū dogma affirmare cona-
 tur. Primā et quintā et sextam et septimā editōez
 quas etiā nos de ei? bibliotheca habem? miro la-
 bore repperit. et cū ceteris editōibz p̄parauit. Di-
 aleticam et geometriā. arismetriā. musicam. grā-
 maticam. rethoricam. oīm q; p̄hoꝝ sectas ita didi-
 cit. vt studiosos quoq; seculariū literaz sectato-
 res haberet. vt interpretareē quotidie. cursuzq; ad
 eum miri fierent. Quos ille p̄pterea recipiebat vt
 sub occasione secularis literature i fide chzisti eos
 instruerz. Qui aut sup̄ origenis scire statu velie
 qd̄ actū sit. primū de epistolis ei? q̄ post p̄secu-
 tionem ad diuersos misse sūt. Deinde et de sexto
 eusebij cesariens ecclie s̄ctice historie libzo et pro-
 eodē origene. vi. volumimbz possit liquido cogno-
 scere. Vixit aut vsq; ad gallum et volusianū. id ē
 vsq; ad. lxx. etatis sue annū et mortu? est tiri.

IX. De laude eiusdē iuxta haimonem. Haimo in chzistianoz rez meōzia.

Quim? eusebiū a quibusdā ecclie s̄cticis
 viris aliquantulū fuisse notatū. q̄ nimi?

fuerit i laude origenis. Illud vo de eo breuiter enar
 ramus qd etiā orthodoxi quiqz & religiosi viri dif
 fiteri nō possūt. Origenis leonidis matris filius. et
 ipse fere a puericia voluntate martir & forsan actu
 nisi qd a matre sbripiēte nocte vestes ei? pia frau
 de p̄peditus est magnā & festā a deo gratiā scien
 tie p̄sequit̄. potens in grāmatica & ceteris omib?
 literis. in omi pbica eruditōe appzime institutus.
 maxime in lectione & doctrina diuinorū volumi
 num potentissim? illi? ep̄is & famosissim? inda
 gator. Hic ergo p̄ magna & incredibili scientie p̄
 rogatiua doctor ecclesie apud alexandriā a deme
 trio ipsi? loci ep̄o p̄stituit̄. cathedrāqz doctorum
 terci? obtinet post panthenū & clementē. cui? s.
 clementis. & ipse extitit auditor. Vbi dū verbus
 dei docet palā. tam viros instruēs q̄ feminas. &
 omz turpitudis occasionē maledicti grā vellz infi
 delib? tollere. quiddā nim? p̄fecti sensus. exēcet
 in p̄prio corpe. sed feruētis fidei & nimie castita
 tis opus. Nā illud euāgelicū attendēs. sūt eunu
 chi qui se castrauerūt p̄pter regnū dei mox i seip
 so adimpleuit. Tunc ergo nulla adūsarijs obtre
 ctandi suspitōe derelicta. maxime doctrine & p̄
 dicatōni institit oportune & importune. p̄ diē &
 noctem. publice & priuatim. in abstinentia plima
 in ieiunēis indefinentib? & vigilijs pene iugibus
 ita vt si quādo aliqd̄ p̄az somni necessitas nāa
 lis exigeret. hauc ille nō supra stratū quo om̄ino
 nullo vtebat̄. sed supra nudū soli dep̄deret sup̄
 ciem. Ferē aut̄ qd ex ei? adiutorio plurimi ex vtro
 qz sexu martires effecti sūt. Sed & illud p̄clarum
 ferē de eo qd nunq̄ p̄misit ea q̄ in ecclesijs desere
 bat a notarijs excipi. nisi qn̄ iam. lx. etatis agens
 annū. multo vsu & labore plurimū fiducia in vbo
 dei acceptat. quādo. s. iam merat ei vite grauitas
 & maturitas etatis. & multe expiētie auctoritas
 Inter cetera quoqz eruditōnū suaz studij virtu
 tem hebreē lingue didicit. vt agnoscerz vel ea q̄ a
 iudeis legunt̄ qualia sūt. vel ceterorū interpretum
 qui p̄ter. lxx. interpretati sūt. quāta esset diuēitas
 Sed & aduersū hereticos p̄futandos tā viua vo
 ce q̄ librorū disertis disputatōib? potenter elabo
 rauit. XX.

De causis errorū eiusdem.

Inde plurimū admirari nō sufficio qd vir
 tam illustris. tā apte rebellans & obuiās
 hereticis. deuolut? sit in nominatissimam
 heresim & errorē. qd. s. seraphin in esaiā spūmisan
 ctum esse exposuerit. Et in alio loco de penitētia
 dyaboli scripserit. Et de absolutōe reproborum
 post mille annos. & de multis alijs que orthodoxe
 fidei aduersant̄. maxime cū abstinentissime & ca
 stissime vite fuisse referat̄. & tam p̄clare doctrine
 tam puri & lucidi sermonis. Ego sane de eo sal
 ua fide patrū dixerim. qd vel hoc om̄ino non scri
 pserit. sed ab hereticis ob p̄clarum ei? nomē obfu
 scandū maligne ficta sūt & p̄scripta. & noie suo
 p̄titulata. vel si scripsit. nō statuit ex sn̄ia s; disse
 ruit ex opinione. Nā vt ipsemet dicit p̄horū & he
 reticorum dogmata didicerat. ne ad eos nūm cen
 dos impitior esset. si ignozaret q̄ apud ipsos erāt
 Et fortasse cum in aliquib? locis scribēdo attingit
 eorū errores. calumniat? est hoc a semetipso dixit
 se. Qd si etiā p̄dictas hēses (vt placet quibusdā)
 ex sn̄ia scripsit valde cōpatiendū est tam eruditū
 pectoris viro. qui tantā eruditōis copiā ministra
 uit Cui? vicia si qua sūt in scripturis. potest eorū

que fideliter scripsit luminosus quidā ac celestis
 splendor exupare. de quo a patrib? dictum est. qd
 vbi bene scripsit nemo melius. Qd aut̄ erratū est
 ab origene. & p̄tra orthodoxā fidē aliquid descri
 ptum. opinor ex hoc ei accidisse qd numio lectiōis
 studio p̄hos est amplexus. Attigerat em̄ & oīno
 assecutus fuerat secreta platonis & pitagore. che
 remonis quoqz stoyci. & cornuti volumina. cete
 rozqz p̄horū. Et fortasse qd nimis in eis est moza
 tus. & qd diuti? ebibit de calice babilonis inau
 rato. coact? est qdammō de ei? fece in sacra scri
 pturā trāsfundere. Ex quo valde & vigilanter ca
 uendū est ecclesiasticis viris. ne nimis philosophi
 cis in stitucis dent opam. ne forte cū inebriati fue
 rint eorū inanib? poculis. & tumidis sensib? infla
 ti. difficult? retracto pede ad humilitatē xp̄i suo
 centur. et tardi? fidei nostre acquiescāt. qn̄quidē
 edocti sūt p̄traria. Neqz hoc dicendo lectores ar
 tium damnamus et artes. Nā et ipse nō mutiliter
 legunt̄ ad p̄fūdas questionē theologie enodādas
 et p̄scrutandas ratōes. Quippe ipsa est dñā artū
 et cetera vt pedisseque famulanē. Vex quosdam
 scolasticos nō mediocriter reprehendim?. qui libris
 gentiliū tā familiarit̄ adherent. et totos se immer
 gunt. et totū pene in eis vite sue cursū et eruditō
 nis p̄sumant. Quā honest? erat ecclesiastice in
 tēdere disciplinē. q̄ recti? et facili? sacre scriptu
 re libros adiscere. quib? legēdis si darent operam
 pauciorib? certe temporū spacijs. totam i se bibli
 otecam ecclesie transfūderent. q̄ om̄is frivolas il
 las et pene inutiles sciētias quib? occupantur.

XI. De multitudīne librorū eius.

Exstant origenis cōmentarij. quos in sa
 cras scripturas diligētes et luculentos
 edidit. Itaqz. xxx. libros in p̄tem quōdaz
 esaiē p̄phete p̄mentat̄. et in ezechielē quoqz. xxv
 libros. totiqz in canticacanticorū. Libz de mar
 tirib? ad ambrosiū scribit. tanta distincta spūitus
 virtute. vt ei? sn̄ijs tanq̄ validissimis neruis mul
 tos ad martiriū stabiliret. Sūt et alia ei? opuscu
 la innumerabilia. que oīa enumerare hui? compē
 dij nō est op?. **Hieronimus ad pammachiū et
 oceanū** Origenes mille et ampli? tractat? quos
 in ecclesia locut? est edidit. et innumerabiles p̄re
 rea thomos. Quis tā ardētē aīm i scripturis nō
 miret̄. Et cū in ceteris libris om̄s vicerit. in can
 ticacanticorū ipse se vicit. Qd si quis ei? nobis er
 rores opposuerit. audiat libere. Interdū magnus
 dormitat homer?. Verū op̄i lōgo fas est ignoscē
 somno. **Actoz.** Licet vt dictū est origenes in
 multis errauerit. tñ qz multa vtilia et p̄clara scri
 pta reliquit. quedā eorū ecclesia recipit. Nā et pa
 pa gelasius in decretis suis illa opuscula origenis
 a p̄bat. que beatus hieronim? non reprobat. Ex
 hīs ergo que repiri potui. et ex quibus notabilia
 plurima opusculis nostris inserui. sūt ea que scri
 pta sunt. sup̄ genesim omelie. xvii. Sup̄ exodum
 omel. xiii. Sup̄ leuit. omel. xvi. Sup̄ naum omel.
 xxviii. Sup̄ iosue omel. xxvi. Sup̄ iudic. omel. ix.
 De helcana tractat? vnus. Sup̄ principiū iob li.
 iii. Sup̄ psalmū. xxxvi. omel. v. Sup̄ psal. xxxvii.
 omel. ii. Sup̄ psal. xxxviii. omel. ii. Sup̄ principiū
 canticorū libri. iii. Sup̄ principiūz idide omel. ii.
 Sup̄ esaiā p̄phetam omel. ix. Sup̄ hieremiā omel.
 xiiii. Sup̄ ezech. omel. xiiii. Sup̄ mathz libri. xxvi
 Quorū tñ. xii. primos nusq̄ vidisse meminī. Item
 sup̄ lucam omel. xxxviii. Sup̄ principiū iohannis

tractatus vnus. Super epistolam ad romanos li
bri .x. XII.

De varijs illi? erroribus.

Crispiti postea libros periarcho in quib?
maxime ei? hereses inueniunt. Et in cō-
mentario ei? sup matheū cauendū est qd
dicit panem illū quē dedit dñs discipulis suis nō
fuisse vtz corp? ei? exponens illud mystice d pa-
ne verbi dei. In cōmentarijs quoq; librorū moysi
michi videet nimis allegoricū sensū sequi. & quasi
improbare historie veritatē. **Epiphani? salamine**
ep̄s. Preterea friuolā origenis expositōem de tu-
nicis pelliceis quāto conatu. quātisq; egerit argu-
mentis vt tunicas pelliceas humana corpa crede-
remus. Qui inter multa ait. Nunq̄d coriari? erat
deus aut corticarius vt oficeret pelles animalium
& consueret tunicas pelliceas ad e. & eue. Manife-
stum est ergo inquit qd de corpib? loquit. Si autē
ppter vnū verbū aut duo q̄ fidei p̄traria sūt mlte
hereses abiecte sūt ab ecclesia quāto magis orige-
nes inter hereticos habebit qui tātas p̄uersitates
contra fidē dei adinuenit & ecclesie hostis extitit.

Hieronim? ad vitū p̄biterū. Qui libros periar-
cho origenis a me trālatos voluerit legere &
calciatis pedib? ad terrā p̄missionis p̄gere. ne ibi
a serpentib? mordeat. & arcuato vulnere scorpion
verberet. legat pri? hunc lib. ut anteq̄ egrediat
viam q̄ sibi caueda sit nouerit. **Idem ad p̄ama-**
chium & oceanū. Si michi credideritis origeni-
sta nunq̄ fui. si nō creditis. nūc esse cessauit. Male
sensit origenes de filio. pei? de sp̄sancto. aiaruz
de celo rumā impie p̄tulit verā carnis resurrecti-
onem negauit. Post multa autē secula vnā de om̄i-
bus fore restitutorē asseruit. Nup̄ sanct? ambro-
sius examerō illius cōpilaui. sed qz mei emulato-
res vos esse dicitis. ad ceteros talpe. capreatur in
me oculos haberis. **Idē ad desideriu.** Origenes
melior in om̄ib? bonis. peior in om̄ib? malis fuit.

XIII. **De penitentia il-**
lius. **Idem ad pammachiū & oceanum.**

Iste quoq; origenes in epistola q̄ ad fabianū ro-
mane urbis ep̄s scribit penitentia agit. qd talia scri-
pserit. et causā temeritatis in ambrosiū refert. qd
secreto edita in publicū p̄tulit. **Actoz.** Extitit
etiā libellus q̄ planctus dicit origenis. et a beato
hieronimo translatus in scribit. In quo sic ex eius-
dem origenis p̄sona legit. Heu michi mater mea.
que pepisti viz legisperitū in iniquitatē pietuz
sive viz religiosū in impietatē delapsū. pepisti q̄si
turrim excellam vel elatā. sed sbito vsq; ad pau-
mentum p̄stratā. Sicut arborē fructiferā subito
marcidā. sicut lampadē luciferā & sbito extinctā.
Quis dabit capiti meo aquam. & ori meo. f. l. vt
plangā meip̄m in p̄ritōne mea. Cerno sacerdotiū
flens sup me. & tronū meū araneā texentē. Regre
me dñe. qz de supiozi hierusalē cecidi. Heu michi
quondā doctoz qz nec locum teneo discipuli. Tu
nostri dñe quia inuit? cecidi. volens alios illumina-
re meip̄m obscuravi. Volens p̄ pietate inueniri.
contra pietatē inuentus sū. Vulnerauit me dyab-
olus in angelū lucis transfiguratus. Flebā aliquā
do sup sanonem. sed peiora p̄pessus sum. sup sa-
lomonē. et deterius cecidi. sup om̄s q̄ peccauerūt
& om̄ibus deterior apparui. Sanoni coma capi-
tis defuit. mea vō de capite corona cecidi. Illuz
mulier seduxit. me lingua mea ad ruinā peccati p̄-
duxit. Conculcate me pusilli & magni. conculcate

sal insipidū. qz indign? deo sū. Diuinū sal in ster-
core iacet. Video supē me nubem obumbrantē. &
solem radios suos abscondentē. Protege me dñe
& mitte sp̄ritū tuū vt igneo respectu repellat a
me dyabolū sp̄inosū. et deleat que p̄tra me ē cau-
tio peccati. ad vesperum demoret flet? .zē.

XIII.

De apologia eiusdē Actoz

Crispiti autē apologiā p̄ se. in qua loquit
sic. Quidā eoz qui libeter habent crimi-
nari p̄ximos. ascribūt nobis & doctrie
nre crimē blasphemie qd a nobis nunq̄ audierit
dicentes me patrē malicie ac poitōis incusasse &
eoz q̄ de igno eiiciunt. id est dyabolū dicere esse
saluandū. qd ne aliqs quidē manifeste insaniēs di-
ceret. Sed nichil mi? michi videet si adulterat do-
ctria mea ab inimicis. tali adulterio quali & ep̄i
stola pauli apostoli corrupta est. Quidam em̄ s̄b
ei? nomine scripserūt epistolā falsā vt ecclesiam
tessalonicensē exturbaret. quasi instaret dies dñi.
& eos seduceret. Tale quid i nobis video accide-
re. Nam quidā auctor hereseos cū sub p̄sentia ml-
tozū habita fuisset inter nos disputatio. & descri-
pta accipiens ab hijs q̄ rescripserant codicē. q̄ vo-
luit abstulit. & qd visū est p̄mutauit. & circūfert
tanq̄ ex noīe nostro insultās & ostendens ea que
ipse scripsit. Si quis ergo vult credere michi. in
cōspectu dei loquētī credat. Sim autē quis non cre-
dit. sed vult d me male loqui. nichil qd michi dā-
ni infert. Erit autē ipse falsus testis apud deum &
apud p̄ximū falsū testimoniū dicens. vel dicenti-
bus credens. Timeat autē qd dictū est. Maledici
regnū dei nō possidebūt. Hec origenes. Scripsit
& p̄ eo sanct? marcus panphil? libellū apologeti-
cum. de quo hec q̄ sequunt breuiter annotaui.
Panphil? in apologetico. Nichil mi? fratres vi-
demini michi esse p̄pessi qd ita vos origenis subter-
fugit intellect? . vt vos quoq; estimetis de illo. qd
ali? nonnulli. siue p̄ imperitiā suā. quia non valens
sensus eius altitudinē contueri. siue p̄ prauitate
mentis qua studiū gerūt nō solum dicta eius in-
cusare. vtz aduersus eos qui hec legunt hostiles
inimicicias sumere. XV. **De exhor-**
tatorio eiusdem ad clericos. Actoz.

Iterū p̄ter sup̄ noīatos origenis libros
extat eiusdē liber pulcherrim? de singu-
laritate clericoz. in quo & de habitatōe
mulierum vitanda. pudiciāq; seruāda disserit in
hunc modū. **Origenes.** Quia feminarū cōmora-
tione quidā inter nos ad ignominia deuoluti sūt
dñs me miserum p̄ vestra negligentia cū seuerita-
te p̄ reuelatōem corripit. mādare p̄cepit ne de-
ri cū feminis cōmorerent. Nimis certe p̄ceps est. q̄
trāsire p̄tendit vbi aliū cecidisse aspexerit. Et ve-
hementer infirm? est cui nō incutit timor p̄unte
alio. Ille autē p̄uid? . qui sollicit? fit casu ceterozū
Aduersaria cōfidentia est. que piculis p̄ certo vi-
tam suā cōmendat. et lubrica spes. que inē fomē-
ta peccati saluari se sperat. Impossibilis quoq; li-
beratio est. flammis circūdari nec ardere. Difficile
est vt venenum quis bibat et viuat. vel dormiat
in ripa et nō cadat. In hac pte expedit bene timere
q̄ male fidere. Et vtilius est infirmū se agnoscat
homo vt fortis existat. q̄ fortis videri velit et in-
firmus emergat. Mm? auaricie molestias patitur
qui diuitias nō videt. Vnde dicit apostol? . Qui
volunt diuites fieri zē. Sic temperatōib? subiaceret
qui femine iunctus est. in qua nichil aliud est nisi

qđ feriat pximantem. **A**cule? enim peccati facta est forma feminea. Si modo putam? nos incēptabiles esse mulierū iaculis. nichil restat celestib? regnis. Merito tales increpat apostol? dicens. Iā saturati estis zc. Quāti & quales epī clerici & laici post victoziaz certamina post magnalia & signa & mirabilia queq; mōstrata. noscunt cū hijs omībus naufragasse cū voluerūt in naui fragili nauigare. Quātos leones domuit infirmitas delicata. que licet sit vilis & misera. de magnis efficit predam. **Q**uā inordinabilis femine pximitas iaculatur. cui? viciniū est delictoz latrociniū. De carbonib? scintille dissiliūt. Morbos aspides sibilāt. De vestimētis pcedūt tinee zc. Frustra etiā pudicitie bonū in trinssec? laborioso agone custodit. q̄ illud infamari forinsecus efficit. immo pei? est q̄ mechia. p̄tinentiā ducere criminosa. & infamē facere sancti moniā. **B**laspheimiā em̄ ingerit religio: ni q̄ p̄tulit. qui qđ dicit nō corā omīb? impleuerit. ne xpianitas credat esse fallacia. & mechatio videat sctitas velamēto vestita. **A**spect? femineus subito & in trāsitu occurrēs velut sagittas alienis oculis iactat. tolerabiliusq; est audire basiliscū sibilantē. q̄ mulierē cantantē. Omnis incōueniens sodalitas mulierū. gluten est delictoz & viscum toxicatū quo dyabol? aucupat. **V**biq; est scienda cū mulierib? nō p̄tinuāda p̄sentia. & quasi trāsiens feminis exhibēda est accessio qđammō fugitiua. **C**unctis quidē calamitatib? tollim? locum. duz puidentiā gerim? tempoz futuroz. **S**z hec est semp humane duricie incredulitas. vt non solū audiēdo sed etiā videndo nō credat alios interisse. nisi & semetipsū videat interire. **Q**uid miramur si adam p̄ euā seduct? est. quē nulla moziētiū exempla p̄cesserāt. sed vna sola iussio p̄strinxerat. cū nos nec innumerabiles mortes. nec infinita iussa cōpescant. **V**tiq; si adā vidisset mortes que facte sūt in nobis. olim in ci. & c. e. p. **V**erū tñ dico vobis zc. **C**astitas seu virginitas est munimentū sctimonie. expugnatio infamie. infirmitas lasciuie. anime victoria. corpis p̄da. vbertas gloriāz. captiuitas criminū. abolitio scandaloz. pax virtutū. debellatio inquietantiū belloz. culmen puritatis. carcer libidinis. port? honestatis. vita spūs. carnis interit? .stat? qualitatis angeli ce. fumus humane s̄stantie. **XVI.**

De polirate & ceteris illius ep̄is scriptozibus.
Hieronim? de illustrib? viris.

Policratres aut ephesoz ep̄s cū ceteris alijs ep̄is. qui iuxta p̄suetudinē quandam veterē. quartadecima cū iudeis luna pascha celebrāt. scripsit aduersus victorē romanum epistolā sinodicā. in qua docet se apostoli iohānis & veterū auctoritatē sequi. de qua hec pauca excerpim?. Nos igit̄ inuolabile celebram? diē. neq; addentes aliquid neq; dementes. **E**tem in asia elemēta maxima dormierūt que resurgēt i die dñi qñ ventur? est de celo in maiestate sua & suscitaturus om̄s sanctos. **P**hilippū loquor de. xii. apostolis q̄ dormiuit ierapoli. & duas filias ei? que virgines seruiērūt. & aliā filiā ei? que spūs sancto plena in epheso occubuit. **S**ed & iohānes q̄ supra pectus dñi recubuit. & p̄tifer ei? fuit. aureā laminā in fronte portaus. martir & doctor epheso dormiuit. & polycarpus ep̄s & martir smirne cubat. **T**rafcas quoq; ep̄s & martir. de eumemia. in eadē smirna requiescit. **Q**uid necesse est sagaris

ep̄i & martiris recordari q̄ in laoditia sopozatur. **E**t papiri & beati militonis i spūs sancto eunuchi qui semp deo seruiēs positus est in sardis. & expectat in aduentu dñi resurrectionē. **H**ij oēs ob seruauerūt diem pasche. xiiii. luna ab euangelica traditōe in nullā ptem declinātes & ecclesiasticū sequētes canonē. **E**go quoq; minim? oim vestruz polocrates secundū doctrinā pximoz meoz quos & secut? sum. **S**eptem siquidē fuerūt pximi mei ep̄i. et ego octau? semp pascha celebrāui qñ populus iudoz azimā faciebat. **I**taq; fratres. lxxv. annos habens etatis mee in dño. & a multis d̄ toto orbe erudit? pagrata omī scriptura nō formi dabo ees qui nobis mimant. **D**ixerūt em̄ maiores mei. **O**bedire oportet magis deo q̄ hoibus. **H**oc p̄pterea p̄posui. vt ingenū & auctoritatē viri ex p̄uo opusculo demonstrarem. **F**loruit seueri p̄m cipis t̄pib? etate eadē qua narcissus hierosolime **A**p̄pion quoq; s̄b seueri p̄ncipe i exameron tractatus edidit. **S**extus libz de resurrectione scripsit. **H**ugo vbi supra. **T**ūc etiā floruit simach? elegans diuine legis interpres. & thodocionē ponticus qui. iiii. anno post memoratū simachum secundā scripturāz sanctāz apposuit editōez. **I**n romana quoq; cathedra calix? zepherino successit. post quē vrbānus pontificatū tenuit romanū **XVII.**

I Apator aut seuer? apud eboracū optidū deficiēs reliquit filios duos bahianū & getan. **Q**uoz geta hostis public? iudicatus interijt. **B**ahian? aut antonini cognomē asumpto. potit? est p̄mo regno. **P**orro cū seuerus vixisset annis. lxx. defunct? est vir bellicosissim? oim qui ante eum fuerunt. & grecis ac latinis literis simul sufficienter instruct? .fuit etiā acer ingenio. et ad oia que intendisset sine tenus p̄sue rans. **B**enivolentia vō quo se inclinasset mirabili atq; p̄petua. **A**d querendū quoq; diligens. & ad largiendum liberalis. **E**t in amicos & inimicos p̄ter vehemēs. **E**usebi? in cronicijs. Romanoz igit̄. xviii. antoninus caracalla cepit anno domi cc. xiiii. mundi vō quartimillesimo. lxxvi. & impauit annis. vi. **H**ugo vbi supra. **H**ic seueri filij fuit. idem qui et bahian?. **F**uit aut libidine intemperantior patre. qui etiā nouercā suāz duxit vxorem. **E**usebius vbi supra. **H**ic caracalla cognominatus est p̄pter genus vestis qđ rome erogauerat. et ecōtrario caracalle ex ei? noie antoniane dicitur. **I**dem in. v. libro ecclesiastice histozie. **E**o t̄pē q̄ plurimi erāt qui p̄fessionis gloriā quererūt dei tñ puidentiā fuerāt reuati. **I**n quib? alexāder quidā de quo pauloante cōmemorauim? p̄fessionis titulo satis clar? hierosolimoz ecclesie s̄bzogatur ep̄s cuz supesset adhuc narcissus. q̄ ibi p̄ius funct? est pontificat? officio. **XVIII.**

De sancto narcisso ep̄o hierosolimitano.

Hic dicit aliqui in die solemni vigiliāz pasche oleum deesse luminari b?. **C**unq; id p̄ ministros innotuisset. meroz plebi maximus fuit. **S**ed narcissus fide fidens ministris imperat haurire aquā. sibiq; deferri. **C**unq; detulissent orauit et benedixit aquā et infundi luminari bus p̄cepit. **T**unc repente miro et seculis maudito genere virtutis natura aque in olei pinguediez versa. splendorē luminum etiā solito reddit clariorē. **C**unq; esset recti et iusti indeclinabiliter tenax. quidam homunculi nequā male sibi conscij.

metuentes ne criminum suorum si arguerentur non possent effugere vindictam. proueniunt factionibus & circūuenire parat eum. cuius iudicium verebatur. **C**ōtinuant igitur aduersus eum infame satis et noxiū crimen. Cōueniunt auditores. testes ex semetipsis prouocunt qui sibi sacramēto iuramēti que obijciēbant confirmarent. Quorum unus testis ita. si nō ignis prouocaret vera se dicere testabatur. Alius ita ne morbo regio corrumperet. Tercius ita. ne luminibus orbaretur. Et quis ne iuramentis quidem illis quisquam delitium & deū timentium crederet eo quod vita narcissi & institutio & pudicitia nosceret ab omnibus. ipse tamen eorum que mota sunt indignitate ac molestia non ferens. simul & secretam ac philosophicam vitam semper habere desiderans. subterfugit ecclesie multitudinem. & in desertis locis atque agellis secretioribus delitescere a multis plurimis. At nō ille magnus diuine prouidentie oculus quiescit in longum. sed in impios ultorem per ea ipsa que sibi in priuatis statuerat maledicta molit. Primum namque ille testis praua ignis scintilla. noctis tpe domo sua succensa cum omni genere omnique familia flammis uentibus conflagrauit. Alius repete ab imis pedibus usque ad summum capitis verticem morbo regio (quo fuerat imperat) repleta atque consumpta. Tercius autem priorum exitum uidebat & oculum diuinum non se latuisse percipiens. prumpit in medium. & audientibus cunctis. fera penitencia uniuersum prauitatis sceleris pandit ordinem. Tantis autem lacrimis. immo maius commissi facinus deflet & inter die noctuque perdurat in fletibus. usquequo luminibus orbare. Hic igitur figmenti sui huiusmodi penas dederunt. Narcissus uero cum ita desertum petisset ac locis semet secretioribus abdidisset ut ubi nam degeret nullus agnosceret. necessarium uisum est episcopo ut alium pro ipso ordinaret cui nomen erat dius. Cuius cum paruo tpe profuisset ecclesie succedit germanus & germanio uigordus. Tunc ecce subito uelut rediuit celoque redditus ex impuiso apparuit narcissus & rursus a fratribus ad presidendum ecclesie rogatus. **XIX.**

De successore eius alexandro.
Antiquum cum ipse iam senio fessus pontificatus misterio sufficere non posset alexander super pradiet ex gente capodocum ubi erat preclare urbis episcopus. qui hierosolimam adorandi & sanctorum locorum uideendi gratia perperauerat. ostensus est euitenter a domino. non solum ipsi beato viro narcisso. sed & alijs plurimis per reuelationes in plebe. ut ipsum in loco sancto episcopus detinerent. Preterea quod supra cetera omnia magis terrificum fuit. eo die quo ingressus urbem alexander nunciatus est. & multitudine fratrum plurima extra portas in occursum eius egressa est. vox celitus omnibus manifeste audientibus facta est dicens. Suscipite episcopus qui uobis a deo destinatus est. Itaque re ita completa ut predicta fuerat. cunctis palestine episcopis in unum congregatis. admittente quoque ipso uel maxime narcisso hierosolimitane ecclesie cum eo gubernaculum suscepit. **H**ieronimus ubi supra. Hic in fine cuiusdam epistole quam scripsit ad antiochiam super pace ecclesie ait. Salutat vos narcissus. qui ante me huc tenuit episcopale locum & nunc mecum eundem locum orationibus regit. annos huiusmodi circiter. cxvi. & uos mecum precatur. ut idem sapiatis. Scripsit & aliam ad annotes per clementem presbiterum alexandrie de quo supra diximus necnon & ad origene. et per origene contra demetrium. Et quod iuxta testimonium demetrii eum presbiterum constituerit. **S**ed &

alio eius ad diuersos ferunt epistole. **S**eptima autem persecutio sibi decio quo tpe babillas antiochie passus est. ductus est cesaream & clausus carcere. ob confessionem christi martirio coronatus. **XX.**

De morte caracalle & imperio macrimi & gabali.
Hugo ubi supra.
Alexander igitur aurelii antonini contra parthos apud edissam occisus est corpusque eius romam delatum. **V**ixit autem annis fere triginta. cui successit nulla uoluntate senatus. macer macrinus palatii prefectus. **E**usebius in cronicis. **C**epit autem anno domini. cc. xix. mundi uero quartimillesimo. c. lxxii. & impauit anno uno. **H**oc tempore uir sanctus abagarus regnauit edisse ut uult afflicanus. **A**ntiochie decimus episcopus constituit philetus. **H**ugo ubi supra. **M**acer ergo macrinus ophilus palatii prefectus post antoninum romanum inuasit imperium. sed emerso anno cum uultu militari occisus est Porro marchus aurelii antonini gabali impio romano potius impauit annis quattuor. **E**usebius ubi supra. **H**ic fuit romano. xx. antonini caracalle ut putatur filius. **C**epit autem impare anno domini. cc. xx. mundi uero quinquimillesimo. c. lxxxi. **H**uius tpe rome papatum suscepit. xv. calixtus. **H**ugo hic sacerdos helio gabali templi. nullam sui nisi stuprorum & flagitiorum totiusque obscenitatis infamem memoriam dereliquit. **XXI.**

De impio alexandro & translatione sancti thome.
Alexander autem mameas senatus & militum uoluntate imperator creatus. impauit annis. xlii. **E**usebius in cronicis. **H**ic romanorum. xxi. impare cepit anno domini. cc. xlii. mundi uero quartimillesimo. c. lxxvii. hic in macedoniam uenit uenice pius et ob id amabilis omnibus. **H**uius tpe rome papatum suscepit urbanus. decimus de pontianus. **A**lexander. **L**egit huius alexander xersen regem persarum gloriosissime uicisse. **A** cuius uictoria cum rediret sicut legitur in passione sancti thome apostoli supplicantes sui impetrauerunt ab eo. ut mitteret ad regulos indorum ut redderent corpus thome apostoli ciuibus. **S**icque translatum est corpus eius de india ad edissam. et positum in locello argenteo. quod pendet in cathenis argenteis. **I**n qua ciuitate ut ibidem scriptum est nullus hereticus potest uiuere. nullus iudeus. nullus ydolorum cultor. **S**ed nec barbari eam aliquando inuadere potuerunt. ex quo agabarus rex eiusdem ciuitatis meruit epistolam manu saluatoris scriptam accipere. **H**anc denique epistolam legit infans baptizatus stans super portam ciuitatis si quoniam gens aliqua uenerit contra ciuitatem. **E**a dem die qua lecta fuerit aut pacantur barbari. aut fugiunt. tam saluatoris scriptoris scripto. quam orationibus apostoli thome. **H**uius imperatoris mater mamea christiana. origene presbiterum ab antiochia euocatum audire curauit. **H**uius tpe in cluium martires christi tiburti et ualerianus cum beata uirgine cecilia rome martirizati sunt. **XXII.**

De sancta cecilia et tiburtio et ualeriano.
Ex gestis eorum.
Cecilia hec nata preclaro genere romano. ab ipsis cunabulis in fide christi nutrita. diebus ac noctibus uirginitatem suam seruauit a domino precabatur. **D**esponsata autem cuidam iuueni ualeriano dum dies nuptiarum instaret. biduanis et triduanis ieiunijs orans. se sanctis omnibus commendabat ut eorum precibus suam pudicitiam custodiret. **D**um hec agerent. cecilia sponsum suum in cubiculo sic

hortat. **S**ecretū amice dilectissime tibi volo dicere. si te illud sub iuramēto promiseris obseruare. **Q**uo iurāte. **A**ngelū dei inquit habeo amatozem qui nimio zelo custodiēs corp⁹ meū. si vel leuiter senserit qd tu castitatē meā violare psumas cōtra te grauissime irasceat. **S**i vō sincere me diligas. & castitatē meā custodias. ita quoq; te diliget sicut & me. & ostendet tibi gratiā suā. **T**ūc valerianus nutu dei timore corrept⁹. si vis inquit vt credaz qd dicit. ostende michi angelū ipsū. **E**t si pbaue ro qd vere angel⁹ sit. faciā qd hortaris. **S**i aut vix aliū diligis. & te & ipsū gladio feriā. **C**ecilia ispō dit. **S**i michi credis & te baptizari pmitis. poteris eū videre. **S**tatim valerian⁹ p̄xit & secūduz signa que accepat inuenit sanctū vrbānū papam qui inter sepulera marū latitabat. **C**ui cū dixisset verba cecilie gauisus est valde. & genib⁹ flexis cepit p illo orare. **T**unc subito appuit in niueis vestib⁹ quidā senex tenēs libz aureis literis scriptum. **Q**uē vidēs valerian⁹ p̄e nimio timore qsi mortu⁹ cecidit. & a sene eleuat⁹ sic legit. **V**nus de⁹. vna fides. vnū baptisma. **V**n⁹ deus & pater oim. qui est sup omia & in oibus nobis. **E**t dixit ei senex. **C**redis ita esse an adhuc dubitas. **E**xclamauit valerianus dicens. **N**ō est aliud qd verius possit credi s̄b celo. **E**t statim senex ille disparuit. **E**t valerian⁹ a sancto vrbano baptizat⁹ est. & diligenter instruct⁹ ad ceciliā redijt. viditq; p̄m⁹ angelū cecilie orantē astantē. qui duas coronas ex rosis & lilijis ferens. alterā cecilie. alterā valeriano dedit dicens. **I**stas coronas mundo corde & corpe custodite. qz de paradiso dei ad vos eas attuli. nec vnq; marcescēt. nec odorē amittent. **P**ost hoc disparēte angelo tiburti⁹ frater valeriani ad eos ingress⁹ est. & statim mirari cepit. vnde tant⁹ odor rosaz & lilioz spiraret. **D**icit ei valerian⁹. **S**icut me orāte hunc odorē sensisti. ita coronas ex rosis & lilijis quas habem⁹ & videre nō p̄uales si michi credideris modo cernes. **T**ūc cecilia & valerianus ita tiburto p̄dicauerūt de falsitate deoz. & de gloria sanctoz. & de pene reproboz. de incarnatione & passione xp̄i. qd ad fidem p̄uersus & a sancto vrbano papa baptizatus est. **E**t tantā dei gratiā deinceps habuit. qd āgelos quotidie vidēs quidq; a deo petebat accepit. **XXIII.**

De passionib⁹ eozundem.

Dost hec almachi⁹ rome p̄fect⁹. xp̄ianos disperdēs. audito qd tiburti⁹ & valerianus mortuos sepelirent & sua indigentibus ministrarēt. vocatos ad se post longā disputationē duci iussit ad statuā iouis. ut aut ibi sacrificarent. aut decollati p̄irent. **E**t dū ducerent ita maximo corniculario p̄fecto p̄dicauit. qd eū ad fidem dñi p̄uerterūt. p̄mittentes qd si veraciē p̄niteret. gloriā animaz i hora passionis eoz videret. **C**ūq; duxisset eos ad domum suā. ipsi quoq; carnifices p̄uersi sūt. **E**t veniēte ad eos cecilia cū sacerdotib⁹ baptizati sūt. **M**ane aut facta a sancta cecilia p̄fortati. quarto extra vrbē miliario ducunt. & nolentes sacrificare p̄ter decollant. **T**ūc maxim⁹ cum iuramēto asserbat se in hora passionis eoz angelos fulgentes vidisse. & animas eoz de corpibus quasi virgines de thalamo exeuntes. quas in gremio suo angeli detulerūt in celum. **A**lmachi⁹ vero audiēs maximū cum suis omib⁹ si p̄uersū. vsq; ad mortē plūbatū eum cedi iussit. **Q**uē cecilia iuxta tiburtiū & valerianū quos ipsa

sepelierat in nouo sarcophago sepeliuit. **I**psa quoq; deinde cecilia quasi p̄iunx valeriani. de suis facultatib⁹ quas iaz paupib⁹ erogarat inquirē. **E**t dum duceret vt sacrificaret tā sublimē comitatus p̄dicauit. qd p̄uerit ex eis plus qd quadringētos viros. quos sanctus vrbān⁹ p̄tinus baptizauit. **V**nde almachi⁹ eā sibi p̄sentatā. post longā altercationē iussit ad domū suā reduci. ibiq; i bulliente aqua cremari. **S**ed dū ministri lingua igni sub balneo p̄tinue ministrarēt. die integro cū nocte quasi in frigido loco p̄mansit. **Q**d cū audisset almachi⁹ iussit eā i ipso balneo decollari. **Q**uā sp̄culator tercio ictu p̄cussit & caput ei⁹ amputare non potuit. **E**t qz decretū erat ne quartā p̄cussionem decolland⁹ acciperet. sic eā seminecē dereliquit. **Q**ue triduo supiuiēs & fideles cōfortās. diuinit eis cuncta que habuit. & sic eā sanct⁹ vrbān⁹ inter collegas suos ep̄os sepeliuit. **XXIII.**

Passio sancti calixti pape & calepodij presbiteri

De gestis eius.

Anno dñi. cc. xxi. diuino incēdio concremata est ps eminētor rome vrbis. & in templo iouis man⁹ eius sinistra aurea liquefacta est. **T**unc venerūt sacerdotes ad alexandrum impatorē petētes vt dij irati sacrificijs placarent. **E**t dū iubente alexandro sacrificaret. subito sereno celo mane die iouis fulminati sūt quattuor sacerdotes ydoloz cū ara iouis. et dies obscuratus est. ita vt romanus populus fugeret ext̄ mus. **A**udiens aut palmaci⁹ cōsul. qd calixt⁹ papa cum suis clericis trās tiberim latitaret. rogauit impatorem vt xp̄ianos p̄pter quos hoc signū vigerat ad purgationē ciuitatis deleteret. **A**cepta igit̄ potestate palmaci⁹ illuc cum militib⁹ p̄perauit. **S**ed statim militib⁹ excecatis territ⁹ palmaci⁹ alexandro hoc narrauit velociter. **T**ūc impator iussit vt omēs populi p̄uenirēt. & mercurio immolarent. **Q**d cum fieret. virgo templi nomie iuliana arrepta a demone clamauit dicens. **D**eus calixti viuus est & ver⁹. qui nostris pollucōib⁹ in dignatē. **A**udiens hoc palmaci⁹ occurrit ad sanctū calixtū trās tiberim i vrbē rauennatium. et ante ipsū prostratus & veritatē p̄fessus postulauit baptisum. **S**tatim qz baptizatus cū vxore & familia numēo xlii. p. xxx. dies omia sua pauperib⁹ erogauit. **E**t p̄pter hoc alexander ipm sibi p̄fēt aratum simpliciō senatori tradit. vt eum mansuete tractādo cōuerteret. eo qd republice multum necessarius esset. **P**almacio vō semp flente et orāte. venit ad eum quidā felix nomine. rogās p vxore sua palitica p mittens qd crederet si eā sanaret. **C**uz ergo palma cius orasset. illa statim sanata cucurrit cum viro suo ad domum simplici⁹ senatoris dicens. **B**aptiza me in noīe christi. qui tenuit manū meaz et eleuauit me. **T**unc palmaci⁹ misit eā ad calixtum papam. et veniens baptizauit felicem cum vxore sua blāda. ipsumq; simpliciū et familiā ei⁹ numero lxxviii. **H**oc audiēs impator. iussit omēs q baptizati fuerāt decollari. et calepodium p̄sbitez decollatum et distractum p ciuitatē in tiberim iactari et capita oim qui decollati fuerāt p omēs portas ciuitatis ad exemplum christianoz suspendi. **T**unc papa calixtus fugiens cum clericis suis. in domo pōtiani trās tiberim latuit. et quesitū ac inuentū corpus calepodij in cimiterio suo honorifice sepeliuit. **A**udiens hoc itez impator. adductum sibi calixtum sine cibo et potu. v. dieb⁹ durare fecit.

vidensq; eum ampli? oportatum. iussit eū diebus
singulis fustigari. & oīm introitū ad euz p̄hiberi
Ille autē appente sibi sācto calepodio oportat? ve
nientē ad se priuatū militez vlcerosū baptizauit
& sanauit. Tunc seuiēs alexāder iussit illum mili
tem plumbatis vsq; ad mortē cedi. & calixtū de
fenestra p̄cipitatū alligatūq; saxo in puteū iacta
ri. et in eo rudera cumulari. Asterius autē p̄sbite cū
clericis suis nocte leuauit eū de puteo. & in cimi
terio sācti calepodij sepeliuit. Ideoq; asteri? post
sex dies d̄ ponte p̄cipitat? & inuent? in vrbe ho
stia. martiriū osūmauit. **XXV. Passio sā
cti vrbani pape cū socijs suis. Ex gestis eius.**

Urbanus autē ciuis roman? genere nobi
lis sed sāctitate nobilior ab infantia xp̄i
anus. virtute abstīnētie & castitatis or
natus. successit sācto calixto pape p̄secutōe xp̄ia
noz adhuc crudeliter seuiēte. Cui? dignitatis of
ficiū optimis virtutū studijs adornās. rez p̄scri
ptionē multotiens passus. multotiens damnatus
ex vrbe. sed a fidelib? clam retract?. in terciō ab
vrbe miliario ofluētib? ad se populis p̄tinue p̄
dicabat. Interea vrbe diuersis impatorū successio
nibus variata. alexāder fili? māmee cui? matrem
origenes ouerterat regnare cepit. Qui maternis
p̄cibus coact? est. vt in xp̄ianos clemēs fieret. n̄
innocentib? p̄secutōem inferret. Cui ille quidem
assensit. nō tñ edictis cēsuit. Vnde almachi? p̄se
ctus inimic? toti? boni insidiabat occultis. & pu
blice puniebat egressos. Et inter sāctos reliquos
quos occidit. beatā ceciliā decollauit. Quā sāct?
vrbani? inter sepulcra martiū sepeliuit. Cūq; autē
almachi? sāctum vrbaniū vbiq; iussisset inq̄ri. car
pasius vn? ministroz eius qōdam antrū intrauit
& sāctū vrbaniū cū trib? p̄sbiteris & trib? dya
conib? orantē inueniēs. statim eos almachio p̄se
tauit. Iubenēq; aut sacrificae p̄tinus ioui. aut car
ceri mancipari. Rapiuntē sācti a tribunali vt ho
micide. ut vrbis incensores. ut reipublice inuaso
res. et contempto ydolo in carcerē detrudunt. Vbi
dum se mutuo cohortātes orarēt. et christiani ad
eos ocurrent. mane factō singuli ad xp̄ia cū bñ
dictione ep̄i reuertunt. & sācti almachio p̄sentā
tur. & diuis verberib? atrectati. cū supari non
possent. carceri itez mancipant. Ad quos veniēs
tres viri magnifici tribuniāte potestatis cum
duob? p̄sbiteris. a sācto vrbano sūt optime oport
tati. Cui? verba anolim? carceran? audiēs cōpū
ctus. statim se petijt baptizari. & sic siml? tota no
cte puigiles. manefacto ī sua clanculo sūt egres
si. Audito igiē q̄ anolim? christian? esset. cū san
ctis almachio sistiē. & statim sacrificare renuens
decollat. Sequētī nocte almachi? vrbaniū cū san
ctis alloquiē. p̄mittēs q̄ si ioui thura imponerēt
soluti libertatē & facultates recipient. Cum ergo
ad simulacrū ducerent & ut thura imponerēt vr
gerent. sāctus vrbani? orauit. & p̄tin? simulacro
corruente ps templi cecidit &. xxi. de sacerdoti
bus qui ignē ministrabāt occidit. Tūc almachius
fugiens timore & anxietate ofectus iubet sāctos
cū miurijs introduci. & plagis grauissimis laniaz
ri. Vbi dum bestialiter carperent. lucian? dyaco
nus inter man? cedentiū migravit ad dñm. Cui?
corp? iussu p̄fecti tota die inhumatū iacuit. donec
fortunat? p̄sbiter nocte illud rapiēs sepeliuit
Vrbani? itaq; itez recept? ergastulo dū socios ad
p̄seuerantiā inaccessibiliter hortaret. die terciā edu

ctus ad sacrificiū cōpellit. et simul ydolu con
spuentes. plumbatis crudelissime verberant. Et
tandem cunctis colla tendentib? trucidantur. &
eoz corpa bestijs & auib? exponunt. S; statiz car
pasius vltio diuina subsequit. dū a cede sanctorū
rediens & ydolo quasi victor sacrificans a demo
ne corripit. & deos suos blasphemās & xp̄ianos
inuitus p̄dicās post paululū suffocat. Qd videns
marmenia vxor ei? p̄rexit cum filia sua lucina ad
fortunatū & iustimū p̄sbiteros & baptizate sunt.
et sāctum vrbaniū cū socijs ei? anno pontificatus
sui. ix. anno dñi. cc. xxx. decollatū honorifice con
diderunt. **XXVI. De passione
cirici & iulite matris ei? Actor.**

De sāctis cirico et iulita matre ei? q; pas
sio eoz inter apocrifas cōnumeratē scri
pturas ob ineptas supfluitates hoc di
cere satis sit q; mater sācti cirici de iconio ciuita
te p̄genita. p̄secutōnez fugiēs migravit ad cilicie
loca. tharsoq; est immorata. Habebat em̄ filiū pā
uulum noīe ciricū. cui cū lacte carnis disciplinaz
tradidit diuine legis. Insurgēte igiē oera se p̄secu
tione sub alexādro impatore tenta est a p̄side alex
andro. noīe ita par erat in ferocitate. Cūq; cogē
ret ydolis sacrificare nō modico angebat merore
animi. q; posita in p̄cinctū belli p̄fessione fidei
sui destituta videre solatio puuli. Ad ei? tñ sug
gestionē iubēte p̄side et matre. eū veluti p̄dente
p̄quisitus tenellus infās ciricus et a militib? p̄esi
dis repertus atq; ante ipsū pouctus. p̄mo quidē
blādiementis lenib? vt infās demulcet. demōe nī
mis exasperatur. Ille vō blādiētem eque ut mīan
tem p̄uipendēs. mente seniore et disertissimo ser
mone xp̄ianum se esse cōstanter est p̄fessus. et ab
hac p̄fessione vllomō diuelli nō posse firmissime
p̄restatus. Vnde cū ante p̄sidem stare secundu
z temp? elinguis infatū. nō ille sed in eo et p̄ euz
sāctus loquebat spūs. cui? adipe et pinguedine
replebat anima et os ei?. Dixit autē alexāder illi.
Volo vt michi pandas. quis huiuscemodi tibi do
ctrine extiterit magister. simulq; ab hac desistas
p̄tinacia q̄ celeriter. ne p̄ deoz et impatoris con
temptu penis afficiaris acriter. Tūc ad hec ait in
fās. O p̄ses miroz insipientiā qui in me tantillam
cernēs etatulā nec dū t̄pis curriculo trimā. discē
de sciētie minus ydoneā. p̄cunctaris. quis diuī
nam me docuerit sapientiā. Auditis p̄ses ipsi?
huiuscemodi responsis correptus furore. iussit in
fantem cedi vehementissime. At ille dum cedere
erectis ad celū oculis et p̄uis manibus expansis
velut athleta fortis benedicebat dñm clamans in
excelsis. Gratias ago tibi dñe deus meus qui vir
tutem p̄fias ī mea infirmitate. Tū vero veluti re
insultās carnificib?. clara voce p̄ viribus insona
bat frequentiz dicens. christian? xp̄ianus sum et
quotiens emiserat hāc vocem pie p̄fessionis. toti
ens ei repabant noue vires corpis. ita vt p̄ses et
cuncti qui aderāt tantam imbecillis mirarent suf
ferentiā etatis. At glorioza mater in tali agone eū
positum videns exultāsq; toto corde in deo extē
lis manib? in celū in voce exultatōis et p̄fessiois
glorificabat dñm. Et vt in fide p̄sisterz hortabat
filiū. Verebat etiā ne forte cederet in flagellis p̄
tēneritate corpis. Itēz p̄ses iussit eam cū filio si
bi p̄sentari. et p̄seuerantes in fide diuersis p̄eis
tozqueri. ac demum horrozi carceris mancipari.
In eadē autē custodia vincēti erāt ciricē. cccc. xlii.

virī quos hortabant sancti pueri ad fidei christi
testantes nō esse nomē aliud sub celo ī quo possit
quis saluari. Cūq; illi p̄fiterent se credere vnum
deum esse patrē & filiū & sp̄m̄ sanctū p̄ses data
sententia iussit eos plecti capitali pena. At cūcūq;
& iulita dum frequēter passionib; suis deū glori
ficant de vinculis ad tribunalia & d̄ tribunalib;
ad vincula reuocati. membris varijs cruciatib; di
stentis ppendēs tirann; eos ī sufferēdo alacres
ī certādo īsupabiles iussit eos decapitari. Tan
demq; membratim p̄cisi. & ne sepelirent disperfi
ab angelo collecti nocte a xp̄ianis sepulti sūt. Ho
rum passio recolit. xvi. kl. iulij. .XXVII.

De sancta martina virgine & octo martiribus.

Ex gestis eius.

Eodem tpe sancta martina passa est s̄b ale
xandro impatore. Hec cū esset romē vir
go nobilis & splendida senatorū p̄genie
orta. ab infantia sacre scripture misterijs sūt in
formata. omnib; virtutib; erat adornata. Mul
tasq; possessiones et diuitias habens paupib; lar
giter erogabat. Porro ministri alexandri impato
ris ab eo missi vt xp̄ianos cōprehenderēt. & ydo
lis sacrificare cōpellerent. hac illacq; p̄ urbē abe
untes. virginē ī oratōe positam inuenerūt. & ī
p̄sentia impatoris adduxerūt. Qui vt eam vidit
ei; amoze speciei captus est. Et sperās sibi posse
subdi aim ei; ait. O puella clarissima spero te mi
chi sociari. regimāq; palatij mei vocari. sed accede
nunc & sacrificia deo appollini. Que respondit.
Ego obtuli me vno deo viuo qui corpe casto dele
ctatur & corde mundo. ipsi sacrificio. meq; tota
deuotione cōmitto. Impator autē iussit sacerdotē
appollinis adesse. et sacrificia solita preparare. et
virginē ī templū appollinis introduci. Que mu
niens se signo crucis. cū eleuatis ī celū oculis &
manib; expansis exoraret vt ydolu illud p̄cipita
retur. mox terremotu magno facto ita vt ciuitas
p̄citeret. appollo corruit. et cōminut; est. & quar
ta ps templi destructa est. & oppressit multitudi
nem cū sacerdotib; ydolorū qui astabāt. Tūc vir
go dixit impatori. Sta & adiuua deū tuū appollī
nem qui p̄fract; est. Quare nō surgit & adiuuat
sacerdotes qui oppressi sūt ī ruina templi. Mox
vero demon qui ī ydolo appollinis habitabat vo
lutans se ī puluerē ydoli voce magna clamabat
O virgo martina magni dei ancilla. que ab habita
culo meo ī quo habitauī annis. xviii. me d̄nuda
sti. ac defoz me ostendisti. Multi vō sanctorū mar
tirum p̄ficiētes vsq; nunc me mīme manifestaue
runt. Cū essem ī potestate multa habens sub me
spiritus nequissimos. cccc. lxxi. qui michi p̄cipiē
ti quotidie animas multas hominū offerebāt. Tu
autē me effugasti tartarico tradens igni. Tūc idē
demon p̄ aera clamās & stridens ibat. Vnde vō
p̄ficiētebat tenebre videbant. & om̄s p̄spicientes
terrebanē. Impator autē non intelligens hec facta
esse diuina iussione. p̄cepit virginē alapis cedi. &
vncinis palpebras ei; dirūpi. Qd̄ dū fieret. car
nifices hui; sceleris ministri clamabāt. Ve nobis
peccatorib; quia magis q̄ hec virgo cruciamur.
Nā quattuor viros splendidos ante illā videmus
& quas ei; penas ingerere nitimur magis nos ab
illis suscipim;. Sancta autē virgo aspiciēs ī celum
benedicebat deū. & cū p̄ hīs octo viris qui eaz
cruciabāt d̄nm exorasset vt eos ad rectā fidē con
uerteret. lumē eos circūdegit & vox de celo sonu

it dicens eis. Propter famulā meā martinā pepci
vobis. Tu autē filia cōfide. ego sū quē īnuocas ne
p̄mittez tibi d̄nari ab hoste. Post hoc illi octo vi
ri cadentes ī faciē. rogauerūt virginē ut p̄ eam a
d̄no veniā impetrarēt. de hīs que ī eā p̄sumpse
rant. Impatori vō astātes p̄stāter & alacriter di
xerunt. Nos impator ydola tua a quib; vsq; nūc
seducti sum; nunq; adoram;. q; p̄ beatā martinā
om̄ipotentis dei virtutē cognouim;. Quib; alex
ander irat; ait. O stulti decepti estis p̄ incantatio
nes crucifixi ī quib; p̄fiditis. At illi vere īquēte
sceleratus es & oraco habitat ī te. q; nō cognos
cis qui te fecit. & dedit tibi hanc potestātē cōm
quādi vsq; ī finem animā tuā. Hīs verbis cō
motus impator iussit eos suspendi. & carnes eo
rum lacerari. Incisi vō a spatīs nichil dicebāt. sed
celum ītuentes deū cernua mente implorabant
Et ī hoc ampli; furens rex. capitalē sententiā
aduersus eos dedit. Sicq; orātes & signaculo cru
cis se munientes tetenderunt ceruices. & cū leti
cia p̄ cruozem sanguinis p̄p̄ij beatū finem adepti
sunt mense nouēbri. xvii. die. .XXVIII.

De agone sancte martine virginis.

Alia die sedens impator p̄ tribunali di
xit. Introducat illa incantatrix. vt iterū
ei; incantationē videam;. Ingressa igitur
martina cū sacrificare nollet iussit eā impator ex
poliari & p̄cingi & carnes eius cū gladijs incidi.
At illa videbat cārida sicut nix. corpusq; ei; p̄
splendore respiciētes caligare faciebat. Ex vulne
ribus autē corpis ei; lac p̄ sanguine emanabat. &
odor magn; tanq; effusoz aromatum fragrabat.
Cunq; oratōem sudisset & impatoris verba con
temneret. īsup & acriter ei; vesaniā arguer; ius
sit eā per membra ī quattuor palis extendi & fu
stibus cedi. Qd̄ dum fieret. ministri cedētes desi
ciebant viribus & obsecrabāt imperatorem dice
tes. Libera nos ab hac puella. & ab istis penis.
Angeli em̄ dei repercutiunt nos vectib; ferreis.
& ī neruis ac medullis cruciamur. Insuper et car
nes et ossa nostra sicut ab igne cremant. Impera
tor autē iussit eā amplius cedi. om̄sq; cedentes eā
facti sūt velut mortui. Imperatore vero p̄ p̄fusio
ne nesciēte quid ageret. Emmenī; diues cognat;
ei; suauit ei; vt eā ī carcerē mitti iuberet. et adi
pum pinguedine feruide dissoluta lauaret. sicq;
claritas ei; cōinquāret. Qd̄ et impator fieri ius
sit. At illa carcerē gaudens intrauit. et gloriificās
deum orauit. multozūq; voces audiebant cū illa
glorificantū deū. Mane autē facto missus ab im
peratore limenius vt eā adduceret odore suauī re
pletus. Dixerūtq; comites ei;. Ciues hūc odore;
fecerunt. quia martinā diligunt. Alij vō dicebāt
quia dii p̄cipij appuerunt. Aperiens autē limenius
ianuā vidit lucem magnā circūfulgentē eam. In
gressumq; eū sicut fulgur circūfulsit. et p̄ timore
ī terzā cecidit. Vixq; surgens et ingrediēs vidit
beatam martinā ī sede glorioza sedentē. et mul
titudinē viroz albatoz circa eam. Ipsa quoq; ta
bulā aureā tenebat. ī qua scriptum erat. Quam
magnificata sūt opa tua d̄ne. om̄ia ī sa. f. Timē
q; limenius ad palatium abiit. et impatori mira
bilīa dei nunciauit. At om̄s cum rege stātes dice
bant limenium maleficijs virginis seductum. De
niq; viris albatis disparentibus educta est vgo
de carcere. et impatori presentata. iussa est de
arthemidi sacrificare. Qua templū ingressa. demō

qui habitabat in ydolo clamabat. **Ve** michi quia ignis me psequitur p quattuor angulos templi. Cui cum virgo pcepisset ut se moueret & stridens exiret. mox tonitruum cum fulgure factum est. Ignis etiam de celo cecidit & combussit sacerdotes & ydolum arthemidis in fauillam redegit. **XXXIX.**

De fine agonis eiusdem virginis.

Unc virgo quasi destructrix templi iussa est extendi & membra eius cum spatibus incidi. ac circa mamillas unguibus atrectari. Cuius in hijs omnibus ostenter stare & deum glorificaret. iussa est feris tradi ut discerperetur & discerpta moreretur. Tunc immanissimus leo extra eam dimissus est qui non comederat diebus tribus. ut eam deuoraret. Egressusque rugit super eam non terrorem ostendens sed compassionem. agitansque vultum & faciem blandiens ambulauit ad eam. et inclinans se osculabatur pedes eius. Illa vero dicebat. Fulges in virtutibus deus. prospicio enim a dextris & a sinistris angelos diuinitatem tuam glorificantes & virtutibus. rari immanium peradientes moresque eorum immanes etos transmutantes. Hoc impator videns iussit leonem in caueam mitti. Qui surgens impetum fecit & super dictum emnium cognatum regis interfecit. Impator iratus & valde tristis iussit eam igni tradi atque consumi. Accenso igitur igne copioso eam iactata in medio. mox pluuia magna facta est & sonitus venti flamaque dispersa. omnes circumstantes incendit. At impator iussit comam capitis virginis radi. dicens in capillis eius esse maleficia. quibus deputabat mirabilia dei. Cui illa ait. Teste apostolo mulier si comam habuerit gloria est illi. Tu autem gloriam quam de deo de te facta est amputasti. Auferet a te deus regnum & a gloria dei psequeris. & in dolore nimio mortem expectabis. Tunc iussit eam in templum in quo erat zeus includi. clausitque ianuam & signauit anulo suo. Impator autem & sacerdotes omni die venientes ad templum non audebant ingredi. quia voces audiebantur multorum angelorum. Dicebat autem impator hijs qui secum erant. Magnus deus zeus. omnes deos congregauit ut matrem instruat & moneant. Tercia die iussit thaurus immolari. Et apperietes viderunt eam splendentem. et cum ea viros speciosos zeum autem cecidisse & in puluere redactum esse. Super factus autem impator dixit virgini. Vbi est deus zeus. At illa. Christi virtus hunc combussit sicut apollinem & arthemidem. Tunc iratus impator. iussit eam extra ciuitatem duci. et gladio caput eius amputari. Quo facto. vox facta est de celo dicens. Quia certasti pro nomine meo martina virgo. ingrediere cum omnibus sanctis in regnum meum. et in eternum letare cum deo. Facta autem hac voce. carnifices in facies suas ceciderunt & mortui sunt. Tunc venit episcopus & omnis clerus romane ecclesie. & sublatum corpus sepelierunt honorifice. Impator autem alexander eadem die percussus est dolore cordis. et carnes suas comedeat gemens ac dicens. Miserere mei deus christianorum quia nomen tuum persecutus sum. Sicut feci reddidisti michi. Factusque est tremor magnus. & crediderunt ea die anime duomilia & ccc. Completum est martirium sancte virginis martine die prima mensis ianuarij. **XXX.**

De ipolito & berillo episcopis & libris eorum
Eusebius in cronicis

Amporibus alexandri ipolitus & berillus episcopus arabie clari scriptores habebantur. Vlpianus quoque iurisconsultus affessor

alexandri insignissimum habet. **Hieronimus de illustribus viris.** Ipolitus episcopus qui rationem pasche et temporum canonumque scripsit usque ad primum annum alexandri imperatoris. xvi. annorum circulum repperit. et eusebio qui super eodem pascha. xix. annorum circulum composuit occasionem dedit. Scripsit nonnullos in scripturis commentarios in quibus hec repperi. In exameron et exodu. et canticacanticorum et in genesim et in zachariam. De psalmis. de esaiam. de daniel. de apocalypsi. de puerbijs. de ecclesiaste. de saul et phimotissa. de antixpo. de resurrectione. contra marcionem. de pascha. aduersus omnes hereses. Episcopiazaim de laude domini saluatoris. In qua presente origene se loqui in ecclesia significat. In huius emulationem ambrosius que de marcionis heresi ad veram fidem correctum diximus. corroboratus est origenem in scripturas commentarios scribere probens eius vii. et eo amplius notarios. eorumque expensas. et librorum parem numerum. quod et hijs maius est. in credibili studio quotidie ab eo opus exigens. Vnde et in quadam epistola ergodioten. id est opus compulsozem eum origenes vocat. Berillus autem arabico trenus episcopus cum aliquo tempore rexisset ecclesiam. ad extremum lapsus in heresim que christum fuisse ante incarnationem negat. ab origene correctus scripsit varia opuscula. et maxime epistolas in quibus origeni gratias agit. sed et origenis ad eum literae sunt. Extat catalogus origenis et berilli. in quo hereseos coarguit. Claruit autem sub alexandro mamee filio et maximino et gordiano qui in impium successerunt. **XXXI.** **De impio maximino et seueria eius in ecclesia** **Eusebius in cronicis.**

Doro alexandro mogoziaci tumultu militari occiso. romanoque xxii. regnavit maximinus annis tribus. hic primus ex corpore militari sine senatus auctoritate. ab exercitu impator electus est. anno domini cc. xxxvii. Mudi vero quartimillesimo et. cc. **Hugo ubi supra.** hic propter christianam alexandri cui successerat et mamee matris eius familiam. excitauit in sacerdotes et clericos persecutionem. Vnde rome pontianus papa qui urbano successerat martirio coronatus est. **Acto** In gestis tamen romano pontificum legitur quod pontianus papa et ipolitus presbiter exilio sunt deportati ab alexandro in sardinia insula buciana. seuerus et quinquiesimo anno consulibus. in eadem insula afflictus. maceratus. fustibusque defunctus est. iii. kl. nouemb. et in eius locum ordinatus est antherus. xi. kl. decemb. Queque beatus fabianus adduxit cum clero pro nauim. et sepeliuit in cimiterio calixti via appia. Antherus natione grecus ex parte romulo sedit annis. xii. et martirio coronatus est. Fuit autem temporibus maximini et africanus consul. hic gesta martirum diligenter a notarijs exquisiuit. et in ecclesia recodidit propter quendam maximinum presbiterum qui martirio iam coronatus est. hic sepultus est in cimiterio calixti via appia. iij. nonas ianuarij. **Eusebius in cronicis libro. vi.** Tunc origenes librum de martirio ad ambrosium scripsit. Qui cum ad plurimos venisset tamquam neruis quibusdam validissimis stabiliti spiritus se ad professionem nominis christi offerrebat. Ex quo et maximino persecutione commota. in quibus sine persecutionis fecit et vice. **Hugo ubi supra.** Itaque maximinus iulius. qui et maximus legitur appellatus. iij. quo regnavit anno a pupeieno tiranno aquilegie interfecit persecutionis et vite simul finem fecit. **Mo**

pupienus & balbinus frater eius usurpauerunt
romanum imperium. & statim in palatio celi sunt
XXXII. **De imperio gor-**

diani & scriptis a fricani.

Ordianus itaque in regnum sublimatus ro-
manum impavit annis sex. **Eusebius** in
chronicis. Cepit autem anno domini. cc. xl. Mu-
di vero quartimillesimo. cc. iii. **Hugo.** Hijs die-
bus rome anthero pape fabianus successit. Floruit
etiam eadem tempestate africanus vir inter scripto-
res ecclesiasticos nominatissimus. porphirus quo-
que philosophus & theropompus & victor sophista apud
athenas. **Hieronimus** de illustribus viris. **Iulianus**
africanus cuius v. de temporibus extant volumina
sub imperatore marcho aurelio antonino. qui ma-
crimo successerat. legationem per instauratorem urbis
emaus suscepit. quae postea nichopolis appellata
est. Huius est epistola ad origenem super questionem
susanne eo quod dicat in hebraico hanc fabulam non ha-
beri. nec convenire cum hebraica etimologia. contra
quam doctam epistolam scripsit origenes. Extat eius
ad aristidem alia epistola. in qua super diaphonia quae
videtur esse in genealogia saluatoris apud mattheum
& lucam plenissime disputat. **Eusebius** in chro-
nicis. Gordianus autem admodum adolescens parthorum
natione superata. cum victor reverteretur ad patriam
fraude philippi praefecti praetorii haud longe a roma-
no solo interfectus est. Huic milites tumulum edifi-
cant. qui eufraten imminet. ossibus eius romam re-
uectis. XXXIII.

De duobus philippis imperatoribus.

Romanorum igitur xxiiii. regnavit philippus
annis. vii. Cepit autem anno domini. cc. xvi.
Mundi vero quartimillesimo. cc. ix. Hic
filium suum philippum sortem regni fecit. primus
que omnium ex romanis imperatoribus christianus fuit. Re-
gnantibus philippis. M. rome urbis expletus est
annus. Ob quam solentatem innumerabiles bestiae
in circo magno sunt interfectae. ludique in campo mar-
cio theatrales. tribus diebus ac noctibus populo per
vigilantem celebrati. **Haimo** ubi supra. Philippo
imperatoris interesse volentem vigilans pasche & com-
municare misterijs. restitit fabianus papa. nec permi-
sit donec confiteretur peccata & staret inter peniten-
tes. **Actoz.** Qualiter autem isti imperatores ad fi-
dem christi conversi sunt legimus in vita beati pontij mar-
tirij. qui sub decio passus est sicut in sequentibus
narrabit. Occasione igitur hac etiam ipsius pontij vitam
ab exordio natiuitatis usque ad eius martirium in pre-
senti loco inserere volui in hunc modum. XXXIII.

De bona indole sancti poncij. Ex gestis eius.

Huius pater quondam senatus urbis rome
fuit marcus nomine. mater vero iulia. Hec
cum praegnans olim ydolorum templa cum vi-
ro suo portans munera circumiret. venit ad templum
iouis. Quod cum ingredere forte sacerdos velato
capite insultat ad aras stabat. Qui arreptus a de-
mone. apprehendensque velamen simul & insultam ce-
pit eam immutatim scindere. voceque mirabili euulsa
omne templum clamoribus implere. Hec mulier in qui-
ens eum in utero gestat. qui magnam hoc templum
fundit subuertit & deos eius comminet. Cumque
iterum atque iterum has repeteret voces. marcus & iu-
lia hoc audientes exagres fugiunt in prope positam
domum. arripiesque iulia saxum aluum suum lateraque tu-
dens aiebat. **Vtina non eum cepissem. pro quem magnam
templum & numina eius erunt euertenda. Melius est ut**

ego ipsa cum hoc deficiam. Cumque dies pariendi ad-
uenisset. edidit puerum honestum sine ulla macula.
quem credebant tantis supplicijs maceratum exanimem
generari. Mater autem pueri iulia interficere puulum
nitebat. Cui marcus pater eius dixit. Sine non inter-
ficias ipsum. Si iouis voluerit. vindicet se de mi-
nico suo. Nos autem non iniuriamus tibi eum manus nostras
Sicque seruat est puulus. Quae ex genere suo po-
tium vocauerunt. Unde accidit ut in templa ydo-
lorum nunquam induceretur. sed cum ad puerilem etatem ve-
nisset. magnis doctoribus imbutus. omnium fere philo-
sophorum vel diuersarum artium literis pollebat. omniaque memo-
riter retinebat. Cumque quadam die diluculo surgens
ad praepositorum suorum praesentem. audiuit christianos quibus
sanctus papa poncius praerat psallentes & dicen-
tes. Deus autem noster in celo. omnia quaecumque voluit
fecit. Simulacra gentium. argenti & auri. Hec audiens
puer et suspirans spiritu sancto compunctus flere cepit
& eleuans palmas ad celum dixit. **Deus** cuius laudes
istis decantant ostende michi notitiam tuam. Cepitque
pulsare ad ianuam. Tunc sanctus papa. reuelante sibi
spiritu sancto ait. **Aperite & sinite intrare puerum**
talium est enim regnum celorum. Puer ergo poncius re-
lictis pedagogis suis in vico. ingressus est cum vno
adolescensulo qui cum eo studebat nomine valerius
Et inquisita veritate de carmine quod audierat eos
canere. a sancto ponciano salubriter in fide cum
collega suo instructus est. **Qui** abeuntes lecti. quo-
tidie redibant ad hominem dei & audiebant verbum sa-
lutis. Cumque rediret poncius ad patrem suum requisitus
an praecipisset aliquid a praepositoribus suis. aiebat.
Nunquam melius a magistris meis audiui quam hodie &
heri. Tandem ipsi patri suo ydola nichil esse osten-
dit. & introducto ad eum sancto ponciano. ad fide
eum pervertit. ita quod ipse marcus simul cum sancto po-
ciano episcopo & filio suo omnia ydola manibus suis con-
fringens. baptisimus gratiam cum filio suo & omni domo
sua suscepit. XXXV.

Qualiter per ipsum imperatores sunt conuersi.

Sed multo post eo defuncto puer poncius
apprehensus a militibus & in curiam per-
ductus. loco patris sui nolens ac repugnans
constituit talemque gratiam ei dominus prelit. ut in omni cu-
ria vel palatio specialiter ab omnibus amaretur. In ip-
sis diebus sanctus papa poncius gloriosa morte mi-
grauit ad dominum. Post quem antherus praefuit ecclesie
mense vno. Deinde fabianus in pontificatu succe-
dens. ita beatum poncium ut verus pater verum filium di-
ligebat. Sanctus autem poncius iam praefectus in deo. omnes
facultates suas accipiens beato fabiano episcopo tra-
didit. & eas pauperibus distribuit. Duobus autem
philippis imperatoribus. id est patri & filio cum esset
amicus. quadam die. M. anno a conditione rome di-
cunt ei **Eamus & repropiciemur nobis deos ma-
gnos qui nos in huius anni millesimo circulo natali
rome perduxerunt. Quos dum beatus poncius diuisis
excusationibus declinare nitere. illi velut amicum
cogebant ad sacrificandum. Ad ille videns a domino da-
tam sibi occasionem ait. O piissimi imperatores cum a
deo principes hominum ordinati sitis. cur non ei qui vobis
hunc honorem praestitit ceruices flectitis. & ipsi soli
sacrificium laudis offertis. Philippus imperator dixit
Propterea & ego deo magno ioui sacrificium offer-
re desidero. qui michi hanc tribuit potestatem. **Beatus
poncius** subridens respondit. **Ne** erres imperator
Est deus in celis qui cuncta verbo suo constituit. &
gratia sancti spiritus aiauit. **Quid** plura. Imperatore**

hij & alij verbis ei? crediderunt. et a factio fabiano papa baptizati sunt. Qui. s. fabian? & ponci? templi magni ydola omnia p?regerunt. et ipsi fuit dicitur subuerterunt. multiq; de populo ad noticiam dñi occurrentes baptismum alacriter susceperunt.

Hugo ubi supra. Porro ambo impatores. diuisis in locis fraude decij successoris sui circueuerunt sunt & occisi. **XXXVI.** **De impio decij & fabiano papa.** **Eusebius in cronica.**

Romanoz igit? xxv? regnavit decius anno vno & mensib? trib?. **Cepit** anno domini. cc. liii. **Mundi** vo quartimillesimo. cc. xvi. **Hic** ex panonia interioze budalie natus fuit. **Qui** cu philippu patre & filiu interfecisset. ob odium eoz. in xpianos psecutione mouet.

Idem in historia ecclesiastica libro. vi. **In** hac fabianus vrbe roma. martirio coronat? sed e? epatus sui cornelio reliquit. **Ex** libro pontificu. **Hic** fabianus natione roman? ex patre fabio. fedit annis. xiii. & passus est. xiiii. kl. febr. **Hic** regiones diuisit dyaconib?. et fecit. vii. dyacones q septem notarijs immiserunt. vt gesta martiriz in integro fideliter colligerent. & multas fabricas p cimiteria fieri pcepit. **Et** post passionem ei? moyses & maximus & pxim? p?biteri. et nicostrot? dyacon? co?phensi sunt. et in carcere missi. **Eodem** tpe venit nouat? ex affrica. et sepauit de ecclesia nouacianum & quosda? p?fessores. **Postq** aut moyses defunct? est in carcere. qui fuit ibi p menses. xi. & sic multi xpiani fugerunt p diuisa loca. **Acto.** **Legit** q fabian? iste cu de quoda? loco cu amicis reuerteret? & papa defuncto. de eligendo papa ois popul? loqueret. venit in eos rei exitu scire volens. **Et** subito sicut de? puiderat cadaida columba sup caput ei? de celo descendit. **Qui** tandem anno pontificat? sui. xiii. iussu decij decollat? est. **Eusebius** ubi supra. **Eadem** psecutione hierosolimis alexander epus rursu p?fessione xpi iudicij sustitit. et vinculis carceris tradit. **Quiq;** cu longeue etatis veneranda canicie pfulgeret. postea q frequenter passionibus suis & cruciatib? glorificauerat dñm. du de vinculis ad tribunal. et a tribunalib? ad vincula reuocaret. inter ipsa vicissim sibi succendit tormeta defecit. **XXXVII.**

De dionisio alexandrimo & libris eius. **Dionisi?** vo alexandrim? eps p illud tepus sic ex ipsi? epistolis verissime coprim? in multis sepe p?fessionib? satis clar? efficit. et p passionu tormentozuq; diuersitate magnific? **Deniq;** referit insectantib? se quibusdam respodisse. **Quid** insectado laboratis. **Caput** meum p quo magnope fatigamini auulsu? ceruicibus sumite. et donu? magnu? ad tirannu? referte. **Hieronymus** de illustrib? viris. **Hic** dionisi? alexandrimo ne vrbe eps. sub herecla scola p?biter tenuit. & origenis vel insignissim? auditor fuit. **Hic** i cipriani & affricane sinodi dogma p?sentens d hereticis rebaptizandis. ad diuersos misit epistolas plimas que vsq; hodie extat. **Sed** & ad fabiu antiochene ecclesie epm scribit de penitencia. et ad romanos p ipolitum altera. et ad fixtu? qui stephano successerat duas epistolas. et ad philomone? & ad dionisium postea ecclesie romane p?biteros duas. **Et** ad eundem quoq; dionisium postea romanu? epm. **Et** ad nouacianu? causante q inuit? rome eps ordinat? esset. **Cui?** epistole hoc exordiu? est. **Dionisius** nouaciano fratri salutem. **Si** inuit? sic dicit ordinat?

es. pbabis. cu? volens recesseris. **Est** ei? & ad dionisium & ad didimu? altera epistola de pascha. plurime declamatorio sermone pscripte. **Et** ad alexandrima ecclesiam de exilio. **Et** ad heraclam in egipto epm. **Et** alia de mortalitate & de sabbato. **Et** ad hemamonem. **Et** alia de psecutione decij. **Et** duo libri aduersu? nepote? epm. qui mille annoz corporale regnu? suis scriptis asseuerat. in quibus de apocalipsi iohannis diligentissime disputat. **Et** aduersu? fabelliu? & ad amonem beronicis epm. et ad theleforum & ad eufan. **Et** quattuor libri ad dionisium romane vrbe epm. **Et** ad laodicenses de penitencia. **Item** canon de penitencia. **Ad** origene? d martirio. **Ad** armenos de penitencia & de ordine delictorum. **Et** de natura ad thimotheu?. **Et** de temptationib? ad eufranose. **Ad** basilide quoq; multe epistole. **In** quaru? vna asserit se ia? in ecclesiasten cepisse scribere comentarios. **Sed** aduersu? paulu? samofatenu? ante paucos dies q? moreret? insignis ei? fere? epistola. **Mort.** xii. galieni anno.

XXXVIII. **Relatio** ei? d martirib? alexandrimis. **Eusebius** libro. v.

Idemipse dionisius ad fabianu? antiochenu? epm scribens de hijs qui sub decio apud alexandria? agones martirij desudauerat hoc modo refert. **Non** ex pcepto inqt? reces impatoris apud nos psecutio sumpsit exordiu?. s; anno integro pncipalia puenit edicta minister de monum qui videbat? in ciuitate nostra diuim? sustititum contra nos exagitans vulgu?. a quo multo succensa nichil aliud q? pioz sagumem siciebat. **Primo** ergo religiosu? quenda? senem metranu? nomine arripientes. iubent impia? vba pferre. **Quo** ille cu? facere recusaret. omne corp? ei? membratiz fustibus colliserunt. vultuq; & oculos acutis calamis terebantes extra urbem cu? cruciatib? eiecerunt. **Ibiq;** qd? in eo superat spūs. lapidib? eiecerunt. **Post** hoc muliere? quanda? nobile? thonita? noie ad ydola pducentes adorare cogebat. recusante? imo potius execratem. vincula pedib? innectentes. & p plateas totius ciuitatis p?trahentes sedo horre? deq; supplicij genere discerpunt. **Dehinc** omnes si mal irruunt p domos seruo? dei diripiētes. euerentes. atq; hostili crudelitate cuncta sedantes. ita vt preciosiorib? quibusq; direptis. si qua vlla vilioza reppererāt in vnuz? agregata. igni in plateis cremarent. **Notri** tñ direptione? hac bonoz suorum sicut apostolus de illis dixit antiquis cu? gaudio susceperunt. s; & admirandā virginē lōgeue etatis appellonā noie. cu? corripuisset. dentes ei? primo omis effoderunt. **Coegestis** deinde lignis extraxerunt roguz. cominantes viuā se eā incensuros nisi cu? ipsis piter blasphemaret deuz. **At** illa vt rogam? vidit esse succensuz. paululu? qd? in semet ipsa molit. **Repete** vo se & e manibus prapit impioz. atq; in igne quez minabant? spore? phlijt. ita vt perterrerent? etiā ipsi crudelitatis autores. q? pemptioz inuenta est ad morte? femina. q? psecutor ad penam. **Serapionem** quoq; domi sue repetum et uelissimis affecere supplicijs. ita vt ei oēs iuncturas membroz p?sus soluerent. & de supioribus precipitarent. **XXXIX.** **De** hijs q in psecutione defecerunt & hijs q p?stiterunt.

Nillum nostris erat iter puium. nullius platee transitus indulgebatur. neq; die neq; nocte pcedendi vsquā libera erat facultas. **Vt** em? quis nostruz appuisset in publicum

statim clamor vulgi & seditio nascebat. ut vel pedibus traherent qui visus esset. vel igni succenderent. Ex quo pteritis pene omnibus. quidam ex istis nobilibus statim se sponte impijs actibus ingesserunt. Alij uenti tunc modo. Nonnulli a domesticis positum. ad sacrificia execranda et ad immundas hostias pererant. Aliqui ex hijs psallentes & tremetes ut magis immolari ipsi. quam immolare ydolis uiderent ita etiam ut aspectate vulgo riderentur. eo quod & ad moriendum & ad sacrificandum ita meticulose uidebant. Alij tamen imprudentes ad aras psalliebant. ut & affirmare niterent se nunquam christianos fuisse. Hijs uero qui beati effecti sunt tanquam colonne fortissime. domini ipsi spiritu firmati. pro fidei sue merito uirtute a domino precepta. admiranda deo & angelis martirij sui spectacula prebuerunt. Quorum primum uenerabilis iulianus podesgra astrictus ita ut neque incedere neque stare posset cum hijs que eum portabant in sella offerret. quorum unus quidem statim negat. alius uero nomine eunus cum iuliano sene in domini ihesu christi professione perorat. Quisq; iubent camelis impositi pro omnem circumducit ciuitate. & flagellis hinc inde uerberantibus populo inspectate lanari usquequo finem uite in ipsis uerberibus poneret. Sed uir quidam militaris cum assisteret. et quosdam uolentes etiam mortuis illudere cadaveribus prohiberet. clamor repente aduersus eum totius vulgi attollit. et capite pro pietate damnat. Nemesis quoque ipse etiam egypti primo pro calumnia quasi latro delatus est. quo crimine abluo. post hoc quod christianus esset deseruit. In hoc uero a iudice nulla moderatio reseruata. sed geminis supplicijs excruciatum cum latronibus iussit incedi. ignorans quod crudelitate sua optimo martiri saluatoris similitudinem detulit. qui pro salute humani generis uinculum latronibus pretulit crucem. XL.

De hijs qui sponte se obtulerunt.

Urma autem quedam in unum uenerat militum. inter quos amon & zenon & ptholomeus & ingenuus & grandeus & thophilus. qui tribunalibus astantes. cum quidam christianus a iudice torqueretur. & pene ad negandum declinaret dirumpebant intra semetipsos. & uultu oculis ac nutibus uelut erigere conabant illum. qui in supplicijs positus trepidabat. Interdum etiam manus pretere ac totius motibus corporis et habitu diuise inclinabat. tanquam subleuare lapsantis aios gestiebant. Conuersi uero ad omnes eos. & quid de seipsis presterentur ex eorum motibus agnoscentes. prius pene quam in eos uulgus clamoribus insiliret ipsi in medium prumpunt ac se christianos esse testantur. Tunc uero uersauice ex eorum perfidia persecutoribus terror nostris ostentia animis accrescit. dum hijs qui pro tormentis uinci putabantur sponte se cruciatibus offerunt. Sichiron quoque eorum rem cuiusdam potentie sub mercede procurari. iubet ab eo ydolis immolare. recusans cogebatur iniurijs. persistens rursus blanditijs mulcebat. Cum uero uerumque pretemneret. pacata sude validissime trasuerberatus. pro media viscera neci tradit. Quid uero memoriam quate multitudines in desertis montibus obrantes. fame. siti. frigore. languore. latronibus. bestijsque sumptis sunt. que omnes imitati electos dei prophetas. gloria martirij coronati sunt. Denique & uenerandus senex ceremon episcopus hic erat urbis egypti. que dicitur villopolis. cum ad arabicum montem uenisset cum grandeuia uirgine sua discessisset. nulli ultra apparuit. Et cum ad inquirendum eum plurimi fratrum frequenter processissent. persecutatis omnibus locis. neque

ipsum ultra quisquam neque corpora eorum potuit inuenire. **XLII.** **De heresi nouacianorum & de lapsis recipiendis.**

Hec dionysius de lapsis faciens sermones. quo tempore nouat ecclesie romane presbiter elatone quadam tumido. spezes penitus eis saluti adimebat. etiam si digne penitissent. Ex quo & princeps hereseos extitit nouacianorum. qui ab ecclesia separati supbo nomine semetipsos catharos. id est modos appellarunt. Ob quam rem psiliu sacerdotale celeberrimum in urbe roma congregatum est. ubi statutum est a papa cornelio. Nouatum ab ecclesia cum suis sequacibus alienum esse. Eos uero qui lapsi fuerant in certamine. fraterna miseratione curandos & fomētis penitentie medicandos. Ciprianus quoque de hijs libere edidit. in quo & lapsos ad penitentiā cohortandos & peradicetes alienos esse a christi uisceribus statuit. **Acto.** In eodem quoque libro causa ipsius lapsus esse reus tpalium amoris de signat in hunc modum. **Ciprianus in libro de lapsis.** Multos decipit patrimoniū sui amor cecus. quos facultates sue uelut cōpedes ligauerunt. Hijs uinculis. hijs cathenis uirtus retardat. fides premitur. anima precludit. & serpenti terram comedenti qui terrenis adheret cibis efficiunt. Possidere se credunt qui potius possident. Censum sui serui. Nec ad pecuniam suam domini. sed magis pecunie mancipati. **XLIII.** **De sancta agatha & eius agone.** **Ex gestis eius.**

Sub persecutōe decem beata uirgo agatha passa est. Que in urbe cathanensium nobilis genere. mente & corpore pulcherrima. deum semper in omni sanctitate colebat. Senescallus uero sicilie punitie. audiens famam eius iussit eam quam totius ad se adduci. Quam dum christianam cognosceret tradidit cuidam meretrici & ix. filiabus eius eiusdem officij. ut per xxx. dies ei suaderet quod eius animam immutarent. At illa uerbis eorum & minis ac promissis omnino immobilis. non cessabat flere ardentem desiderans quomodo possit ad martiriū puenire. Videns ergo afrodisia nil penitus sua uerba ualere dixit quicquidiano illi prefecto. Facilius possunt saxa moueri. quam mens huius puelle ab intentione pristina reuocari. Hoc audiens prefectus dixit illi. Unum tibi elige de duobus aut deos nostros adorare. aut diuisis supplicijs interire. Agatha respondit. De quibus me supplicijs terres. Si bestijs me tradis. auarito christi nomine mansuescunt. Si ignem adhibeas. si plagas & uerbera ingeras. habeo in me spiritum sanctum pro quem uniuersa tormenta contempna. Tunc iussit eam trahi ad carcerem. Illa autem letissime & gloriante carcerem intrabat. & quasi ad epulas inuicata. agonez suuz domino comendabat. **XLIII.**

De passionibus eius.

Sequenti die dixit ei quicquidiano. Quid tractasti circa salutem tuam. Abnega christum & deos nostros adora. ne parati tibi patiaris tormenta. Quod cum illa renueret iussit eam suspendi in euleo & torqueri. Tunc agatha ait. Ego in hijs penis delector. sicut qui bonum nunciū audit. aut que uidet quem diu desiderauit. Scio enim quod oportet flagellari triticum antequam reponat in horreum. Furens quicquidiano iussit ei mamillam torqueri. et diutissime tormā iussit eandem abscidi. Quod cum fieret. agatha dixit ei. Impie crudelis et dire tirāne non es confusus amputare in femina quod ipse suxisti in matre tua. Ille autem iussit eam sic in carcerem recipi. prohibens ei introitum medicorum et panem et aquam

ab aliquo m iſtrari. At ecce media nocte apparuit ei quidā ſenex vnguenta ferens in manu ſua & dixit illi. **F**ilia qñ tu iſta ſupplicia ſuſtinebas ibi erā. & nunc ideo ad te ueni ut p me recipias ſanitatez. **A**gatha reſpondit. Domine medicinā corpi meo nunq̄ adhibui. & turpe eſt ut p̄dam quod tandiu cuſtodiui. **D**ixit ei ſenex. **F**ilia. ego ſum xp̄ian? & noui medicinā. ne me uerecūderis. **A**gatha reſpōdit. Domine unde te uerecūdarer cū tu ſis ſenex & grandeuus. **E**go vero licz puella ſim. ita turpic lacerata ſum. q̄ etiā ſi xp̄iana nō eſſem. nemo poſſet de me cupe uoluptatem. **G**ratias quidā tibi ago pater ppter tuam bonā uolūtatē. **S**ed ſcias q̄ nullā recipiam medicinam. quia ihs criſtus ſi uult poteſt me ſanare. **T**unc ſubridens ſenex ait. **F**ilia ihs xp̄s miſit me ad te cui? ego apoſtol? ſū & in nomine ei? te ſcias eſſe ſanata. **E**t ſtatim diſparuit. **T**unc p̄cedens beata agatha & gr̄as agēs muenit ſe ex omī pte ſanata. **C**ū ergo tota nocte ex immēſo lumine territi cuſtodes auſugerent & carcerem aptum relinquerēt. rogabāt eā quidā ut fugeret. **A**t illa abſit inquit ut fugiā & coronā patientie p̄dam. & cuſtodes meos tribulacōib? tradam. **E**go em̄ adiuta a dño. p̄ſeuerabo in eo q̄ me ſanauit & p̄fortauit. **XLIII.**

De conſumatione agonis eius.

Dost quattuor ergo dies dixit ei quincianus ut deos adoraz. ne grauiora adhuc ſupplicia ſuſtineret. **A**gatha reſpondit. **M**iſer & ſine intellectu & ſine ſenſu. quomō uis ut ymagines ligneas & lapideas adorē. et deū ce li q̄ me ſanauit dimittā. **D**ixit ei quincianus. **Q**uis te ſanauit. **A**gatha reſpondit. **C**riſtus fili? dei. **Q**uincianus dixit. **I**tez audes xp̄m noīare. **N**unc uidebis ſi xp̄s te ſanabit. **E**t iuſſit teſtas fractas ſpargi & carbones ignitos ſubmitti. & ibi nudā. **A**. uolūtari. **Q**d cū fieret. ecce ſubito terremot? fact? eſt magn? . qui totā ciuitatē ita p̄cuſſit. ut para muri corruēs duos p̄ſiliarios quinciani occideret & popul? ad cū p̄curreret p̄clamas q̄ ppter inuſtū agathe cruciatū tm̄ periculum ſuſtineret. **T**unc quincianus ex vna pte terremotū. ex altera populi ſeditiōnē formidās. agathā mitti iuſſit in carcerē. **I**ngreſſa autē carcerē orauit. & ſtatim miſgrauit ad dñm. **Q**d audiētes fideles cū corpz cōdientes aromatib? in ſarcophago collocarēt. ecce ſubito angel? attulit tabulā mar. nozēā & poſuit ad caput ei?. **E**rat autē i eo ſcrip̄tū. **M**entē ſanctā ſpontaneā. honorē deo. & patrie liberatōez. **Q**d ſic exponit. **M**entē ſanctā habuit. ſpontaneā ſe obtulit. honorē deo dedit. et patrie liberatōez fecit. **E**t hoc miraculū audiētes multi etiā iudei & gentiles ſepulcz ei? multū honorare ceperūt. **Q**uincianus autē p̄gens inueſtigare diuitias ei?. cū eſſz in nauī. duob? equis calcitrātib?. in flumē p̄iectus eſt. et corpz eius nuſq̄ potuit inueniri. **R**euelato anno martiri? ei?. mons quidā maxim? iuxta urbē ruptus emiſit ignem qui q̄ſi torrēs de monte deſcendēs. et ſaxa & terrā cōburens. ad urbē cū impetu ueniebat. **T**ūc multitudo paganoz de monte deſcēdit. & fugiēs ad ſepulcz ei? arripuit corū nam qua erat opeziū. et oppoſita igni. eū p̄mus refrenauit. **XLV.**

Passio ſanctozum. vii. dormientiu. Ex geſtis eoz.

Decius autē impator p̄ſequez xp̄ianos cuz ueniſſet ephēſū. iuſſit edificari tēpla in medio ciuitatis. ut om̄s cū eo miſcerentē

ſacrificijs ydoloz. **C**ū ergo om̄s xp̄ianos inquiri iuſſiſſet inuentos aut ſacrificare aut mori cōpelleret. tantus penaz terror cunctis aderat. q̄ amicū amicus. & filiū pater & patrez filius abnegabat. **T**ūc in illa vrbe inuēti ſunt. vii. xp̄iani. **M**aximianus. **M**alch?. **M**artinian?. **D**ionis?. **I**ohānes. **S**erapion. & **C**onſtantin?. **Q**ui hoc uidentes nimis dolebāt. **E**t cū eſſent primi palatij. ſacrificia ydolorum ſpernētes. in domo ſua ſe celabāt & ibi ieiunijs & oratōib? uocabāt. **A**ccuſati igit ante de cū ſtatuunt. et cōprobatū ueracitē xp̄iani. dato eiſ reſipiſcēdi ſpacio. uſq; ad reditū decij dimitunt. **A**t illi patrimoniū ſuū interim paupib? expendētes. in iō ſilio in montē celi ſeceſſerūt. et ibi eē ſecreti? uſq; ad reditū decij decreuerūt. **D**iu ergo ibi latentibus. un? eoz ſemp miniſtrabat. **E**t quotiēs intrabat urbē. figura ſe & habitū medicū veſtiebat. **C**ū ergo decius in urbē rediſſet. et eos ad ſacrificandum p̄quiri iuſſiſſet. malcus miniſter eoz territus ad ſocios redijt. et eis furozē impatoris innotuit. **Q**ui cū grauiē terrenez. malcus tñ allatos panes eis appoſuit. ut cito p̄fortati fortiores ad p̄lium redderent. **P**oſtq̄ autē cenati ſūt. ſedentes & colloquētes in luctu & lacrimis ſubito ſicut de? uoluit dormierūt. **M**ane autē factū cum queſiti inueniri nō poſſent. et decij doleret q̄ tales iuuenes p̄didit. accuſati ſūt in monte celi huc uſq; latuiſſe. et ſua paupib? erogātes in ſuo p̄poſito p̄manere. **I**uſſit ergo decij ut pentes eoz adēſſent et cōminat? eſt eis morte niſi de eis dicerent quid? ſciet. **I**lli autē eos ſimilit? accuſauerūt et diuitias ſuas paupib? expēdiſſe cōqueſti ſunt. **T**ūc cogitans qd de eis faceret. nutu dei iuſſit os ſpelūce lapidib? obſtrui ut ibi morerent fame et inopia circūcluſi. **Q**d miniſtri quidē fecerunt et duo xp̄iani theodoz? et rufin? eoz martirium deſcribentes caute inter lapides poſuerūt.

XLVI.

Passio ſanctoz petri et pauli cū ſocijs ſuis. Ex geſtis eoz.

Impante decio apud laſoſacū cōphēſus eſt petrus et optimo p̄conſuli oblat? **Q**ui cū xp̄ianum ſe eſſe cōſtantē p̄fiteretur. p̄conſul iuſſit eundē adoleſcentulū ſpecioſuz in rotis tendi. et ad ligna in circūitu poſita uincul ferreis totuz corpz ei? ſecit p̄stringi. **Q**uo p̄orto effracta minutatim oſſa ei? defecerunt. **A**t quāto torquebat. tāto fortioz appebat. et tirāni ſtultici am ridens xp̄o gratias agebat. **C**ui? p̄conſul p̄ſeuerantiā uidens iuſſit euz gladio p̄cuti. **E**t cuz ad ciuitatē troadem p̄rexiſſet. oblaci ſunt alij tres. andreas paul? et nichomachus. **Q**ui cum om̄s xp̄ianos ſe p̄fiterent eſſe. iuſſit nichomachus app̄henſuz p̄conſul torqueri. **C**ūq; nimiaz torq̄ret & iā p̄peſſz ut emitteret ſp̄rituz exclamauit ſe nunq̄ fuiſſe xp̄ianum ſed demonib? ſacrificatuz. **T**unc iuſſus deponi cum ſacrificat? arrept? eſt a demonio. et eliuſus i terra comedens linguā ſuā dentib? expirauit. **P**uella autē quedā uirgo dionisiana anno rum. xvii. exclamauit dicens. **O**te inſideliffimum hoīm q̄ p̄pē vni? hore ſpaciū p̄petuā et menarabilem tibi penā acq̄ſiſti. **I**nterrogata ergo p̄feſſa eſt ſe xp̄ianam eſſe. et ideo infelicem illum plāgere. q̄ nō adhuc modicuz toleraſſet. ut p̄petuā requiem inueniret. **P**rocoſul iuſſit eā duobus iuuenibus corrupendā tradi. andzeā uo et paulum recludi. **C**unq; iuuenes uirgmem ad hoſpitiuz ſuum duxiſſent. pugnancib? eis uſq; ad noctem ut

vim turpitudinis inferrent. inardescere eorum libi do. Apparuit autem eis per totam noctem iuuenis splendens domum illuminans. Unde timore percussi ceciderunt ad pedes virginis. rogabantque ut pro eis intercederet ne quid mali eisingeret. Videns autem pro consul quod non posset pauli & andree pseuerantiam superare flagellis celos tradidit eos populo qui traxerunt eos pedibus extra civitatem ut lapidarent. Quod audiens dionisia custodibus euadens cucurrit ad eos. iactavitque se super eorum corpora dicens. Concedat & ego vobiscum beati famuli dei. nec ab hac colluctatione vestra inueniar aliena. Quod audiens pro consul iussit eam gladio interfici. Paulus vero & andreas lapidibus obruti sunt. XLVII.

De sancto puero triphone. Ex gestis eius.

Sub decio quoque passus est sanctus triphon qui ab infantia sua multis miraculis claruit in civitate sanfaduome. a matre sua caste instructus. Et a spiritu sancto & ab angelis nutritus. Venit ad eum aliquando mulier ceca semiarida & a .x. demonibus obsessa. Quam videns ille paucifectus est. & supra caput eius manus imposuit & oravit. Demones autem clamabant dicens. A. vii. annorum infante in gehennam mittimur. Cuius sanctus triphon irgeret eos exire. clamavit demon. Rome habeo ambulare propter triphonem. ut & ibi ad me veniat vocat. Tunc percuciens mulierem & spiritum egressus est ab ea. Que ante pedes sancti triphonis cecidit. et ille signum crucis faciens. manus super caput eius imposuit & sanata est & vidit. Demum vero romam abiens cuiusdam proconsulis senatoris uxorem grauer vexavit. Et tercio die sanctum triphonem vocare cepit. Tunc per dies multos querentes per civitates & villas. vix inuenerunt beatum triphonem in paucis oues pascentem. & positum super aial duxerunt romam. Ibi quoque expulso demone a muliere. nocte raptus a quattuor angelis reductus est sanfaduome in patria sua. Iurgianus autem cesar rome filiam habebat unicam. quam cum vexaret malignus spiritus. clamabat vocans triphonem quondam aucarium. Iurgiano igitur tristante & dolente. hortati sunt eum consiliarij. ut ad inquisitionem sancti triphonis mitteret. quem solum sepius inuocans immundus spiritus metueret. Missi itaque milites requirebant ubique triphonem aucarium. Et toto pene orbe commoto. multi comprehensi sunt qui hoc nomine vocabantur. Sed cum ad puellam ducerent. nemo eam sanare poterat quia non erat in ipsis qui in veritate querebant. Tunc milites per omnes quintias perquirentes. inuenerunt beatum puerum sanfaduome iacentem iuxta ripam lacus. ubi & pascebat aucas in palude aquarum. Que interrogauerunt si ipse esset triphon qui querebatur. Ipse vero confessus est se esse qui querebatur. Que statim equo imponentes miserunt imperatori. Cuius appropinquaret civitati. clamabat spiritus malignus dicens. Non possum habitare in hac puella. quia post tres dies superueniet rome qui accipit aduersus nos potestate calcare super scorpiones & disperdere eos. Et clamans immundus spiritus egressus est a puella & sanata est. Imperator autem notauit diem & horam in qua sanata esset puella & aduenisset sanctus triphon rome. Et hoc audito imperator agnouit ipsum triphonem propterea quod post tres dies aduenisset rome quando sanata fuit puella. deprecabaturque eum ut si sanasset eam ostenderet illi demonem. Cuius autem ieiunaret & deprecaret dominum vir sanctus super hoc pestem appuit dyabolus in specie canis nigri. caudam habens ingentem demissa proorsu. Quo viso

metu territus imperator orabat sanctum triphonem ut ab eius aspectu illum iuberet abscedere. Quod cum fecisset nocte ab angelis raptus venit in sanfaduome civitate sua. ubi per eum dominus multas virtutes ostendere dignatus est. XLVIII.

De passione eiusdem.

Quandem impante decio a militibus comprehensus & ligatus ductus est in nicenam civitatem ad prefectum acquirimum. Cuius profiteretur se esse christianum. requisitus cui esset fortune dixit fortuna apud christianos non est nec fuit. Si vis autem scire ingenue sum puerlatonis. Sed quod maximum & egregium est & quod sapio discere christianus sum. Hoc audiens prefectus timens si non obediret constituti imperatoris. iussit eum suspensum vngulari. Ipse quoque proptere exuens indumentum & proiciens super terram castum atque pulcherrimum corpus suum circumpiciens cum alacritate gaudij dabat semetipsum suspensi super lignum ante manus aptans. Dixit autem prefectus questionarijs ut vngues ferreos afferret. et eius stulticia tangentes coercerent. Cuius vngulare nulla vox egrediebatur ab eo. sed immobilis habebat cogitationem in fide christi. Prefectus autem iussit eum alligatum equis per campos trahi. cum esset grauissimis nivibus hyems aspera & dissipabantur eius membra ab equis per terram conculcata. Exclamante autem eo. domine deus ne patiaris hanc michi dominari iniquitatem. statim liberatus est. Iussitque prefectus fixorios deferri. ac pedibus eius infligi. & sic per mediam civitatem per vias & glaciem deduci. Nec sic aduersus eum dyabolus prevaluit. Sed interrogatus a prefecto utrum sensisset tormenta respondit. Ex toto non sensi quod & in fine clavi pedibus meis. Mirante vero prefecto tamen sustentaculum eius & iter cogitans que essent tormenta que non contemneret. iussit eum succinctum sustinere cedi. deinceps lampades lateribus eius apponi. Questionarijs civitatis adimplentibus que iubebat. & offerentibus illi lampades. viderunt a splendore solis lumen circumlustrans eum. & coronam varijs lapideibus exornata super caput eius allapsa. specie vero & pulchritudine similis precellentes et a timore corruerunt in terram. Tandem iussit eum prefectus gladio interiri. et martirizatus est. iiii. nonas maii.

XLIX. Passio sanctorum abdon et sennae. Ex gestis eorum.

Quandem autem decio imperator babiloniam cum alijs punctis superasset. quosdam ibi christianos inuenit. quos secum ad vrbes cordulam deducens diuisis ibi supplicijs consummauit. et eos duo sbreguli rapientes. s. abdon et sennae se pelierunt. Unde accusati et decio presentati. romam post eum vinciti cathenis ducunt. et in conspectu decij et senatorum introduci. aut sacrificare et libertatem rerum suarum recipere. aut mortibus bestiarum deuoari iubent. Contemnentem itaque et expuentes simulacrum ad theatrum perducunt. et ad eos duos leones et vrsi quattuor immittunt. Qui cum sanctos non tangerent sed etiam custodirent. iniectis in eos gladijs occidunt. et ligati pedes tracti sunt et iactati ante simulacrum solis. Qui cum ibi triquo iacissent. quirimus dyaconus eos collegit. et in domo sua sepeliuit.

De conversione secundiani et veriani et marcelliani. Ex gestis eorum.

Sub decio quoque secundianus togatus vna cum veriano prefectura agens in christianos seuebat. Qui secundianus tandem secum

racitus cogitare cepit. cur xpiani tanto amore fla-
grantes mallet p xpī nomine duriter mori. q̄ de-
licate viuere & blandis psuasionibz principū as-
sentire. Cūqz esset eloquentissim⁹ & oīm sciētia-
rum seculi pitissim⁹ marcellianū qui & ipse sapiē-
tissim⁹ erat. et christianoꝝ psecutor ad domū suā
inuitauit. & cū eo de varijs artium sermonibz di-
sputauit. Tandē ad artē grāmaticā smonez rezo-
quentes ad locū virgiliij veniūt. vbi de interp̄ta-
tione seculi noui loquētes. velut apparēte dño in
carne renouat⁹ est mundus. ita tpe octauiani ad
cui⁹ laudē suos describit libros dicit aurea secula
hoc modo nasci. Magn⁹ ab integro seculoz nasci-
tur ordo. Jam redit & virgo redeunt saturnia re-
gna. Jam noua pgenies celo dimittit alto. Tu mo-
do nascenti puero quo ferrea primū Desinet. ac
toto surget gens aurea mundo. Cūqz solūcite per-
quirerent de quo virgili⁹ hoc dixisset. cepit secu-
dianus loqui de xpiani qui tāto flagrabāt amore
vt p noīe christi mallet mori. q̄ ydola adorare.
Mūt em̄ inquit resurrectionē & iudiciū fore p?
mortē. illāqz vitā quā post istā caducā expectant
futurā ppetuā & immortalē vbi null⁹ dolor et ge-
mitus. sed pax & p̄henne gaudiū. ydola vō q̄ nos
adoram⁹ de⁹ eoz om̄imodis abhoiatur xp̄s. Sup-
hijz marcellian⁹ admirās ait. Quid est xp̄s. At il-
le respondit. Christ⁹ dicit vñct⁹. Nunq̄ non le-
gisti qd̄ eius historiographi dicāt. eū. s. mortuos
suscitasse. leproso mundasse. cecū natū illuminasse.
Hijz ei⁹ signis xpiani fidem dantes p ei⁹ ardenti
amore coronari desiderāt. Vnde & ego credo qd̄
ipse est de⁹ & dei fili⁹ qui crucifix⁹ & mortu⁹. et
post tridū resuscitat⁹ ad celū ascendit. Quādo
etiā aut a quo auditū est dōs nostros talia fecisse
quos scim⁹ semp sordidissime ac turpiter vixisse.
Hijz & alijs ei⁹ verbis ofensisset marcellian⁹. ter-
cius quoqz amboꝝ noīe verianus. Hos tres itaqz
timothe⁹ noīe p̄biter accersit⁹ baptizauit. San-
ctus vō papa fix⁹ eosdē signauit. LI.

De martirio eozundem.

Dost hoc secundian⁹ a valeriano p̄fecto
requisitus. introiit ad eum & sb̄ito im-
mutat⁹ est vult⁹ eius tāq̄ vult⁹ angeli
Valerian⁹ ob tancū lumis fulgorē stupefact⁹. ip-
sum interrogatū. & in xpianitatis p̄posito perma-
nentem. iussit in custodia retrudi. Qui cū comp-
hensus duceret a militibus. marcellian⁹ & veria-
nus clamabāt. Et quid innocentē in custodia re-
truditis. Si p ofessione xp̄i noīs hoc a vobis pa-
tetur. & nos xpiani sumus qui eū p amore christi
ad palmā martirij sequimur. Tunc iratus valeria-
nus. eos cū illo simul in custodia mancipari iussit
& cesari secundianū xpianū effectū nūciavit. Qd̄
ille vix credens. eum ad se deduci p̄cepit & ait. O
secundiane cur immutatus est vult⁹ tu⁹. Qui re-
spondit. Clarior & hilarior est nūc vult⁹ me⁹ so-
lito. quia iā in ospectu regis eterni p̄templatione
mentis assisto. qui me de tenebris ad lucē p̄duxit
sue visionis. Deniqz iussu decij viri sancti ducti
sunt centumcellis. & traditi quarto p̄moto psu-
lari tuscie. Qui cū eos iuberet sacrificare & nol-
lent acquiescere iussu sunt expoliari & fustibz cedi
Deinde illis in simulacꝝ expuentibz sb̄ito cecidit
& ofractum est. Tunc p̄mot⁹ iussit eos i eculeo
suspendi. & latera eoz vngulis capraz radi. Illis
aut̄ inter hec deo gratias agentibz & oratibus. p
motus iussit ad eoz latera flamas adhiberi. Cūqz

diu assarentē. repente vn⁹ ex ministris qui ceteris
acrius ad penā inferendā insistebat mortuus est.
Ceteri vō a demonibz arrepti clamare ceperunt.
O facti dei vt qd̄ nos vestris torq̄tis oratōibus
Nā hec eadem tormēta q̄ vobis iniuste inferimus
nos irremediabiliter cruciat. Vobis at̄ nichil ma-
li p̄stant. Videns hoc p̄motus iussit sanctos dei
capite truncari. & eoz corpa in mare precipitari
Que tñ dei puidētia de p̄fundo ad litus applicu-
it. & ea fuis dei deodatus nocte colligēs sepeli-
uit sec⁹ locuz. vbi decollati fuerāt. v. id⁹ augusti
LII. De ceteris passis sb̄ decio

Ex martirio.
Deterea. iiii. kl. marc. celebraf i ciuitate
p̄gen p̄philiē. natale sc̄i nestoris ep̄isco-
pi. Qui p̄secutōne decij cū die noctuqz
orator ministeret. postulas vt xp̄i grex custodiret
comphensus nomē dñi mira libertate & alacrita-
te cōfessus atqz eculeo crudelissime tort⁹. exinde
crucis suspēdio victor migravit ad dñz. Itē. xvii
kl. maij. apud p̄sidem ciuitate cordula. sanctoruz
olimpiadis & maximi nobiliū. Qui iubēte decio
fustibz cedi. & deinde plumbatis. Ad vltimū ca-
pita eoz securibz sunt tunsa. donec emitteret spi-
ritum. Itē pridie. kl. eiusdē apud lambesitanā vr-
bem. sanctoruz marciāni lectoris et iacobi dyaconi
Quoz prior cū iā pridē infestatōes decij in ofessi-
one euicisset. itez cū carissimo collega tentus est.
Deinde post dira & exq̄sita supplicia. diuinis reue-
lationibz mirabiliter secūdo ofortati atqz alleua-
ti. nouissime cū multis sunt alijs gladio ofūmati.
Itē. xiiii. kl. iunij rome via appia sanctoruz calocerij
& parchemij eunuchoz. Quoz prior cū esset p̄po-
situs cubiculi impatoris decij. alter primicerius
nolentes sacrificare ydolis ab eodē occisi sūt. Itez
iii. nonas eiusdē apud arcū ciuitatem tuscie. san-
ctoruz p̄gentini & laurētini fratꝝ. Qui p̄secutō-
ne decij cū essent pueri. post dura supplicia tolera-
ta. & magna miracula ostēsa. gladio occisi sūt. Itē
vij. idus iulij in ciuitate tiro passio sanctoruz ana-
tholia et audacis sub decio impatore. Quoz ana-
tholia christi virgo diuisis plagaz generibus vexa-
ta. nouissime gladio trāfuerberata in oratōne est.
Audax quoqz in custodia datus. nec mora. capita-
li snia est coronatus. Itē. xv. kl. nouēb. facti ascle-
piadis antiocheni ep̄iscopi. q̄ vnus fuit ex p̄cla-
ro ofessorū numero. qui sb̄ decio gloriose passi sūt.
Itē. iii. non. nouēb. apud cesareā capadocie. san-
ctoruz germani. theophili. cesarij et vitalis. qui
om̄s sub p̄secutōe deciana duxerūt martiriū. Itez
xviii. kl. decēb. alexādr̄ie facti serapionis. quem
p̄secutores sub decio p̄ncipe crudelissimis affe-
runt supplicijs. ita vt om̄s ei iuncturas membro-
rum pri⁹ soluētes. de supioribus eū precipitarēt
ac sic christi martir effect⁹ est. Itē. vii. idus decē-
bris apud alexandriā natale beati agathonis mar-
tir̄is sub decio impatore. Qui cū esset militaris et
phiberz quosdā volētes illudere cadaueribz mor-
tuoz martirz. clamor repēte toti⁹ vulgi aduersus
eum extollit. et ob hāc causā p pietate capite dā-
natus est. Item. xix. kl. ianuarij. alexādr̄ie sanctoruz
heronis. arse n̄ij. ysidori. et dioscori
pueri. Quos iudex sub p̄secutōe deciana varijs
tormentis delanians. cū pari modo ofstantia fidei
videret armatos. tradi ignibus iubet. Dioscorus
vero multipliciter flagellatus diuino nutu ad cō-
solationē fidelīū dimissus est. Item. x. kl. ianuarj.

rome sancte victorie virginis sub psecutōe decij impatoris. Que cū esset despōsata a quodā paga no. & nec nubere nec sacrificare. vellet. post mltā facta miracula. inter que plurimas deo virgines agregauerat pculsa est gladio in corde a carnifice rogatu sponsi sui. **Itē. ix. kl. ianuar. apd antiochi am sirie. sanctarū virginū. xl. que sū deciana psecutione p diūsa tormēta martiriū consumauerunt.**
Hugo vbi supra. Deniqz nō possum? euolue re quāte multitudines hoc psec utōis igne furēte in desertis. & in montib? latitantes. fame siti. frige. languore. latronib? bestijsqz psumpte sūt.
LIII. De impio galli & volusia ni & hereticis non rebaptizandis.

Doro decij nō totis duob? annis pnci patu romani apicis admistrato. cū filio suo quē cesarē legerat i medio barbaro rum sinu interfect? regnū cū vita pōdit. Post hunc gallus hostilian? cū filio suo volusiano poti tus regno impauit vix annis duob?. **Eusebi? in cronicis. Cepit anno dñi. cc. liiii. mundi vō q̄r timillesimo. cc. & xvii. Hugo. Flui? regnū cū flozeret in initio. & cuncta ei ex snia cederēt. san ctos viros qui p pace & pspertate regni ei? do mmo supplicabāt psequi cepit. cū quib? piter pro speritate suā fugauit & pacē. Sed exorta psecuti one. exorta est vltio violati nomis xpiani. et vsqz ad p̄ligēdas ecclesias edicta decurserūt. eaten? incredibiliū morboz p̄sis extendit. Nulla fere p̄ntia romana. nulla ciuitas. nulla domus fuit. que nō illa generali pestilentia correpta atqz eua cuata sit. Hac sola p̄ntie. insignes gall? & volu sian? dū ptra emilianū nouis reb? studentē bellū moluēt ciuile. occisi sūt. Emilianus quoqz tercio mense inuase tirānidis extinet? est. **Haimo vbi supra. vii. li. Per idē tps exortē questio in africe p̄tibus de hereticis rebaptizādis vel nō. Placetqz cipriano cartagineni epō debere eos rebaptizari. Sed cornelio ceterisqz occidētalib? ep̄is manet po tius hec snia. post abiectionē prauī dogmatis so la eos man? impositōe esse purgādos.**
LIIII. De sacro papa cornelio & scriptis ei? Actoz.**

Hinc pbat? corneli? in papatu sedisse tem porib? galli & volusiani. qd etiam dicit hieronimus. Liber tñ romanorū pontifi cum dicit eū passū fuisse sub decio. Decij aut con stat ante gallū & volusianū impasse. S; dicit heli nandus gallū vocatū fuisse decium. & scdm hoc binomius fuit. **Ciprian? ad antonianū. Cone lius carissim? noster in diuinis admīstratōibus dum sepe p meritis ad sacerdotij sblime fastigiū cunctis religionis gradib? ascēdit. Tunc dem de ep̄atuz ipsū nec postulauit nec voluit. Pro pūdo re quoqz virginalis p̄tencie sue & humilitate in genite sibi & custodite verecūdie. nō vt quidam vim fecit vt ep̄us fieret. sed ip̄e vim passus est vt ep̄atum coact? acciperet. cū fabiani loc? id est lo cus petri & cathedra sacerdotalis vocar?.**
Hie ronim? de illustribus viris. Cornelius vrbis ro me ep̄s ad quē extāt quīqz ep̄istole cipriani. Scri psit ep̄istolaz ad flauianū antiochene ecclesie ep̄m de sinodo romana & ytalica & affricana. Et aliā de nouaciano & de hijs q̄ lapsi sunt. Tercia de ge stis sinodi. Quartā ad eundē flauianū valde p̄lix am & nouaciane hereseos causas & anathema cō timentē. Rexit ecclesiā sū gallo & volusiano annis duob?. Cui ob xp̄i martirium coronato successit

lucius. **LV. De passioni bus eiusdem. Ex gestis ei?**

Adiens etem decius cesar q̄ ipse papa corneli? multos ad xp̄m ouertetet. p̄ce pit vt vbiunqz inuenti fuissent xp̄iani sine audientia punirent. Corneli? ergo cū suis cle ricis cōprehēsus exilio religat. vbi a cipriano car thaginēsi ep̄o & multis alijs p literas p̄fortatus. inde reduct? decio p̄sentat. Et dū in mobilis per maneret p lumbatis & flagris cesus. duct? ad tē plum martis aut sacrificare aut decollari iubetur. Cū ergo ducere? ad locū. cerealis miles rogauit eū vt ad domū suā diu ereret. & p vxore sua sa lustia que p quinquēniū palitica decūbebat orar? Quo factō. xx. & vni? milites eā incolumē surre xisse vidētes cū ipsa & viro ei? baptizati sūt. & iubēte decio ad templū martis simul ducti. expue tes in ydolū cū beato papa cornelio decollati sūt.
Ex gestis pontificum. Hic ep̄ib? suis rogatus a quadā matrona vicina corpa apostolorū petri & pauli de cathabumbis leuauit noctu. primū q̄de3 corpus beati pauli beata lucina leuauit. & posuit in p̄dio suo in via ostensi iuxta locū vbi decollat? est. Beati aut petri corp? accepit beat? cornelius & posuit iuxta locū vbi crucifix? est. inter corpa beatorū ep̄oz in templo appollinis in monte aureo in vaticano palatio neronis. vj. kl. iunij. Post hoc iubente decio passus est. corpus eius noctu colle git beata lucina cū clericis & sepeliuit i c̄iptra iu xta cimiteriū calixti in harenario via appia. xviii. kl. octob. **Ex martirilogio. Præterea. xv. kl. oc tobri3 celebrat? rome via tiburtina natale facti iustini p̄sbiteri. qui psecutione decij galli & volu siani. p̄fessionis gloria insignissim? fuit.
LVI. De impio valeriani et galieni et passione facti dionisi alexandrini. Eusebius in cronicis.**

Romanorū igit? xxvij. impauit valerianus cum galieno annis. xv. Valerian? in gre cia ab exercitu august? rome a senatu ga lienus cesar appellat? est. Ceperunt aut anno dñi cc. lvi. mundi vō quartimillesimo. xix. **Idem in ecclesiastica historia li. vij. Miro aut modo valeri anus supra ceteros qui ante se fuerunt humanus et benign? exiit erga famlos dei. ita vt in m̄tiss multo etiā ill benignior videret? qui nomie saltim xp̄iani dicebant. Intm venerabat? suos dei et oīs domus ei? erat ecclesia dei. Deprauat? aut est et a veritate deiect? p quendā doctozē pessimū. ma gistrum et p̄ncipē egiptioz magoz. vt et iustos et factos viros psequi. et interimi iuber?.**
In quibus cū dionisius alexandrini? ep̄s vnū solum deuz qui celum fecisset et terrā diceret adorādum. cete ros aut neqz esse deos neqz adorari debere. in ca strum q̄dam deserti qd cesro appellat? in exilium trudit. ob hoc p̄cipue electuz q̄ loci incolē gen tiles erant. et ydolorū supstitōnibus satis dediti. Quiqz exulez dionisium. primo hostili animo et sa tis aduersa mente suscipiunt. postmodū vō cum paulatim p dñi gratiā verbus dei hijs seminare ce pisset. pars maxima trucid et barbari populū reli ctis ydolis ouersa est ad deuz vez. chzistozqz sub iecta. Quo cōperto. rursus eum ad aliū locum vi cinum quidem alexandrie sed incolis desertum ac pene habitatoribus vacuum trāstulerunt. Sed et ibi cuz p vrbis vicinitate nostroz populū frequē tarent. et tanq̄ odore pastoris r̄cepto grex letioz et ostantioz redderet? agonibus. rursus missis cuz

centurione militari? viris ipsū dionisiū & cum eo gaiū & petz cathenis strictos & diuisis cruciatib? afflictos in desertum quōdam libie p̄traxerunt. Ibiq; eos in loco squalidissimo. et omni vsu humanitatis carente. a pereconio triduū diez itenere in desertum p̄tento. nexos vinculis reliquerunt.

LVII. **Passio sancti p̄sca alexandri malchi & marini.**

Et tempore apud cesareā palestine mltā a diuersis martiria p̄sumata sūt. In qb? tres quidā admirādi adolecētes. quoz vnus p̄sca. ali? malcus. tercius alexāder vocabatur. cum suburbanū agellum supradictē vrbis habitarent. diuino fidei calore succēsi. ceperunt semetipsos segnicie atq; ignauiē inculcare. q̄ cū celestes in vrbe martiriū p̄ponerent corone. ipsi non desiderarent. nō rapent. Cūq; dñs & saluator regnum celoz violentē diuipi debere testat? sit. ipsi inglorios & desides animos humi gererent. Hui? igit? semetipsos alloquijs incitātes vrbē petunt. & adozto iudice truculēto cur tm̄ in sāguine p̄orum deseuiret inculcānt. Ille p̄tinuos nobiles animos iuuenū q̄ dignis remunerat? affatib? deuorandi inquit bestijs surziganē quib? nō placz p̄orum sanguinē fundi. Sed & mulier quedā supradictozum iuuenū secuta ferē audacie et magnanimitatis exemplū. similemz fortit? exitū pene. Quā tm̄ de marcionis scola fuisse loquebant. Marimum quoq; vitz militantez hierosolimoꝝ ciuē honore & diuitijs claz. cū in supradicta vrbe inter collegas suos p̄ ordinē grad? sui honor quidē p̄tingeret militaris (vt fieri solz) in sequentē collegā suū sbit inuidia. & exclamat nō posse marimū adipisci supiozem gradū eo q̄ esset xpianus. Interrogat a iudice marinus si res ita se haberet. Ille ita esse & vere se esse xpianum clarissima voce testat. Tres ei deliberandi hore decernunt a iudice. vt eligat vtz velit imolare dijs & placere imparoz. an xpianus interimi. Cūq; a tribunalib? fuisset egress? theotecuus eps loci apphensa manu eius p̄ducit eum ad ecclesiā. ibiq; eū multis verbis in fide p̄firmans ad vltimū in interiora p̄ducit altaris. gladiūq; suū quo p̄cinct? erat ostendēs ei et rursum offerens euangeliū qd̄ de duob? mallet introgat. Marimus vō p̄mpissima fide cum manū ad euangeliū tetēdisset. obtine inqt theotecu? qd̄ legisti o fili. & p̄temens p̄sentē vitā. eternā sperato. Confidēs p̄ge & suscipe coronā quā tibi dñs p̄parauit. Mox regress? ad tribunal vocat. nec moras patit. s; statim asserit q̄ oporteat magis deo q̄ hominib? obedire. Quē iudex ilico capite puniendū p̄ tali respōsione denunciāt.

LVIII.

De sancto astirio senatoꝝ.

Sed inter eos cūctis clarior & meritis fidei supra ceteros insignis memorat? astirius. vir romane vrbis senator patriq; nobilitate facultatibus. p̄pinq; etia regia & oim bonoz fama satis clar? . Qui cum supradicti martiris extremis inēsserit exequijs. & capite cesū cadauer subiectis humeris & sbracta veste qua induebat exciper. honore quē martiri detulit p̄tinuo ipse martir assequit. Sed & in multis alijs eū p̄claris gestis in fide xpī emicuisse tradiderūt nobis hij qui eum i corpe adhuc positū viderant. In quib? etia tale aliqd̄ p̄ eum gestum memorabant. Apud cesareā philippi quā pene adē phenices vocant. aiūt sub radice montis q̄ appellat? pamus ex

quo fluuij iordanis p̄ma fluēta p̄siliunt. morē fuisse gentilis erroris certa ac solemnī die immolari victimā. Que victima arte quadā demonis sbito nusq; cōparebat. Et erat hoc famosissimi miraculi genus. quo psuaderi astantib? videret in celum hostiā inuisibiliter esse sblatā. Accidit igit? dū hec agerent adesse astiriū. Qui cū videret oim miraculi hui? stupore p̄fringi. humanos miserat? errores. cuz gemitu & suspirio oculos ad celū pariter tendit & palmas. xp̄m qui est sup oimā de? tota fide p̄fusis lacrimis inuocat. vt p̄stigiās fallacis demonis arguat. miseriq; mortalib? erroris hui? soluat archanū. Hec illo cuz fletib? supplicāte. sbito victima q̄ inuisibilē credebat? assūpta. superri aqs videbat. et p̄spectib? oim reddidit. Nec vlē in illis locis error hmōi potuit repari. In vni? xpī ani p̄ce. tātoꝝum seculoꝝ deceptionis machina. cum auctozib? suis demonib? dissoluta est.

LIX.

De imagine dñi & cathedra iacobi que sunt in cesarea.

Utrum qz vrbis hui? fecim? mentionem iustum videt? cōmemorare etia illud i ea qd̄ historia dignū duximus. Mulierem q̄ sāguinis p̄fluuiū laborātem. a saluatore curatā euāgelia tradiderunt. Hui? vrbis ciuē p̄stat fuisse. domusq; ei? i ea etia nūc ostendit. Pro forib? vero dom? ipsi. basis quedā in loco editioze collata monstraē. in qua mulieris ipsi? velut genib? puolute palmasq; suplicāter tendētis ymago ere videt? exp̄ssa. Astat vō alia ere nichilomin? fusa statua. habitu viri stola cōpti circūdata. & dextrā mulieris porrigētis. Hui? ad pedē statue e basi q̄dam herba noua specie nascit. que cū exorta fuēt exrescere vsq; ad stole illi? erei indumti fimbriā solet. Quā cū summo vertice crescēs herba p̄tingit. vires inde ad depellēdos oim morbos lāguoz resq; p̄quirit. ita vt quecūq; illa fuerit infirmitas corpis. hausto exiguo madefacti salutaris gramnis depellat. nichil oimino virium gerēs si anteq̄ eree fimbrie sūmitatē crescēdo p̄tingit decerpāt. Hāc statuā ad similitudinē vult? ihu formatā tradēbat que permāsit vsq; ad nra tpa sicut ipse oculis nostris p̄spexim?. In eadē vrbe & iacobi cathedra. qui p̄xim? in terris eps ab ip̄o saluatore & ab apostolis in hierosolimis est elect? . quēq; fratres ipsi? diuina volumina designant. vsq; i hodiernū diem p̄huatur atq; in ea sedēt oim qui usq; ad p̄sens tempus sedis illi? sacerdotiū sortiunt. seruatuzq; cum ingenti studio. velut a maiorib? tradita memoria sctitatis. & cū magna ueneratōe habetur. vel uetustatis uel p̄mi sacerdotij sctitatis obtentu.

LX.

De lucio papa & stephano papa. Ex gestis pontificū.

Lucius papa natione roman? p̄mo qd̄ez in exilio fuit. Sed postea nutu dei ad ecclesiā suā reuersus. Tandem a ualeriano capite truncatus est. iiii. non. marci. Hic p̄cepit ut duo p̄biteri & tres dyaconi in omni loco ep̄m nō desererent. p̄pter testimoniū ecclesiasticū. Sed die aut annis tribus. Qui dum ad passionē p̄gerz potestatem dedit oim ecclesie stephano archidiacono suo. Stephanus itaq; natione roman? post eum sedit ānis septem. Hic p̄stituit ut sacerdotel & leuite vestib? sacratis in vsu quotidiano n̄ vterent. nisi in ecclesia tm̄. Et ipse quoq; martirio coronat? est. **Ex gestis eius.** Nā cum verbo & exemplo. ml̄tos gentiliū p̄uertisset. & multa martiz

corpore sepelisset. valerianus & galienus nominis christi persecutores. eum summo studio perquiri fecerunt. ut eum & clericos eius aut sacrificare cogerent. aut diversis suppliciis consumerent. Dederuntque edictum ut quicumque eos haberet omnes eorum divitias possideret. Unde decem huiusmodi clerici comprehensi. statim sine audientia decollati. Sequenti die comprehensus stephanus cum multitudine clericorum. solus ante tribunal iudicis introiit. mansitque immobilis ad templum martiris ducit. ut ipsum adoraret. aut statim capite puniret. Quo dum venisset oravit deum ut templum destrueret. Et statim maxima pars templi corruit. & militibus pro timore fugientibus beatus stephanus cum alijs christianis ad cimiterium sancte lucie perrexit. Et audiens valerianus quod eos ille ad tolerantiam roborasset. misit ad eum milites plures prioribus. Qui venientes inveniunt eum missam celebrantem & stantem intrepidum ac cepta perficientem sic in sua se de decollaverunt.

LXI.

Passio sancti fructuosi episcopi cum socijs suis.

Sub eisdem imperatoribus & emiliano preside passus est apud tarraconam sanctus fructuosus episcopus cum socijs suis. scilicet augurio & eulogio diaconibus. Qui primo in carcere trahi. deinde de flammis iniecti. exustis vinculis. manibus in modum crucis expansis. orantes ut viderentur obtinuerunt. Cuiusmodi vocaretur presides dicitur veni & vide quos hodie damnasti. quod sperem suam celo restituti sunt. Ille veniens videre dignus non fuit. Venientes autem nocte fratres ad amphiteatrum ut semivivida corpora extinguerent cineres eorum colligerunt. & unusquisque pro potuit sibi vendicavit. Sed septima post passionem nocte. sanctus fructuosus episcopus apparuit omnibus per visum. qui reliquias eorum per caritatem susceperant. monens eos ut illas in unum locum ponerent. Emiliano quoque in ipsa noctis hora se ostendit cum diaconibus suis in stolis glorie. increpans eum & insultans. Passi sunt autem. xiiii. kalendas februarii.

LXII.

De sancto cipriano episcopo ac martire & libris eius.

Ex gestis eius.

Sanctus quoque ciprianus carthaginensis episcopus in eadem urbe paterno proconsuli presentat & a fide mutari non valens post diuturnum exilium revocatus iussu ascalij proconsulis qui paterno successerat decollatus est. Hieronymus de illustribus viris. Ciprianus afer carthaginensis episcopus gloriose primum rethoricam docuit. Exinde suadente presbitero cecilio a quo & cognomen sortitus est christianus factus. omnes substantiam suam pauperibus erogavit. Ac post non multum temporis electus. in presbiterum etiam carthaginensis episcopus constitutus est. Huius ingenij superfluum est iudicium texere. cum sole clariora sint eius opera. Passus est sub valeriano et galieno principibus persecutione octava. eo die quo romae cornelius scilicet non eodem anno. Actor. Scripsit autem ciprianus de gratia dei librum unum. Ad donatum de gratia dei librum unum. De lapsis librum unum. De aleatoribus. librum i. De unitate catholice ecclesie. librum i. De oratione dominica. librum i. De mortalitate. librum i. De opere & elementis. librum i. De bono patientie. librum i. De zelo & liuore. librum i. Ad demetrianum. librum i. Ad quirinum. librum iii. De laude martiris. librum i. Ad antonianum. librum i. Ad iulianum. librum i. Ad ceciliam. librum i. De sacro calice. librum i. Ad cornelium. librum i. De duobus montibus. librum i. Epistolas suas ad diversas personas. De omnibus hijs hec que sequuntur excerpti.

LXIII.

De. xij. abusionibus seculi secundum ipsum. & Ciprianus

Dodecim abusiones seculi hec sunt. Sapiens sine opibus. senex sine religione. adolescens sine obedientia. divites sine elemosina. femina sine pudicitia. dominus sine virtute. christianus potentiosus. pauper superbus. rex iniquus. episcopus negligens. plebs sine disciplina. populus sine lege. Sic suffocatur iusticia. Auditores eius doctrine dicta despicunt. cum predicatoris opera a predicationis verbis discrepare conspiciunt. Nec unquam fit efficax autoritas predicationis. nisi ea effectu operis cordi affixerit. Nam & ipse doctor si in amorem vicioz lapsus fuerit. alterius doctoris medicamentum suis vulneribus percipit dicente domino Si salvanerit in quo saluatus est. Quid proz stolida fieri potest. si mens ad perfectionem festinare non intendat. quam totius corporis habitus senectute defectus ad interitum festinat. dum oculi caligant. aures graviter audiunt. capilli fluunt. facies in pallorem mutatur. dentes lapsi numero minuantur. cutis arefcit. flatu non suaviter olet. tussis cachinnat. talos & pedes tumor inflat. genua trepidant. Et hec omnia ruitura iamque domum corporis cito pronuntiant. Cauende autem sunt homini veterano due pericula. que in corpore illius nunquam veterascunt. & totum hominem ad peccatum pertrahunt. Cor videlicet & lingua. Cor enim semper novas cogitationes machinari non desinit. & lingua impigre loquitur quodquod cor machinatum fuerit. Sicut autem in senibus sobrietas & morum perfectio requiritur. ita ab adolescentibus obsequium & subiectio rite debetur. Vel quomodo honoratus in senectute apparebit. qui discipline laborem in adolescentia non sustinuerit. Non dormiat in thesauris tuis quod pauperi prodesse potest. Quod enim ali quando de necessitate amittendum est. utique pro eterna remuneratone sponte distribuendum est. Avari in iudicio a rectissimo iudice ideo dicuntur maledicti quia qui preteribant eorum habitacula. non dicebant benedictio domini super vos etc. Sicut autem omnes bonos mores procurat & custodit in viris pudicitia. sic & in feminis cunctos honestos actus. nutrit & fovet ac custodit pudicitia. Tria quoque necessaria oportet habere eos qui dominantur. terrorem scilicet & orationem & amorem. Mundi vero amor & dei pariter in uno corde habitare non possunt quemadmodum oculi celum & terram pariter nequaquam conspiciunt. Qualiter autem alios corrigere poterit. qui mores suos non corrigit. Sciat autem rex iniquus quod sicut in throno hominum primus est constitutus. sic in penis prematum est habiturus. Omnes quoque peccatores quoscumque in presentia sub se habuit. supra se modo plagali in illa futura pena habebit. Decimus abusionis gradus est episcopus negligens. scilicet quod gradus sui honorem inter homines requirit. sed ministerij sui dignitate coram deo pro quo legatione fungitur non custodit. Qui excommunicatur a catholico doctore vel episcopo non debet ab alio suscipi nisi permittente illo. Disciplina est morum ordinata correctio & malorum precedentium regularis observatio.

LXIII.

De gratia dei & malicia seculi. Actor.

Dixero in libro de gratia ad donatum de affluencia gratie dei et abundantia malicie seculi sic loquitur. Ciprianus. Profluens largiter spiritus nullis finibus premittitur. nullis metarum spacijs frenatur. Manat iugiter. exuberat affluenter. Nostis autem tamen sitiat peccatus & pateat. quantum illuc fidei capacis offerimus. tamen mundantis gratie haurimus. Paulisper itaque te crede subduci in montis ardui verticem celsiorem. et inde speculari infra te

iacentiū facies. & oculis in diūsa porrectis ipse a
terrenis tractib? liber. fluctuātis mūdi turbies
inuenere. **I**n seculi & ipse misereberis tuiq? admo-
nicus. & plus deo gratus maiore leticiaq? q? eua-
seris gratulaberis. Heu em̄ esse iā in̄ innocentes
innoxium crimen est. **M**alōs quicq? nō imitat? of-
fendit. **C**ōsensere iura peccatis. & cepit licitū eē
qđ publicū est. **Q**uis em̄ illic pudor rez. que inte-
gritas esse potest. vbi qui damnēt impbos desūt
& soli qđ damnant? occurrūt. **C**eterz quos diuiter
opinaris. hos etiā inter diuitias suas trepidos co-
gitatōis inerte. sollicitudo discruciat. ne p̄do va-
stet. ne p̄curfor inuestet. ne inimicitia cuiusq? lo-
cupletiois inuidia calumniōsis libris inquietet.
Nō cib? securus. somn? ne p̄tingit. gemma licz bi-
bat in iuuio suspirat. et cū epulis marcidum cor-
pus thorus mollior alto sinu p̄diderit i pluma vi-
glat. **N**ec intelligit miser speciosa sibi esse suppli-
cia. auro se alligatū teneri & possideri magis qđ
diuitias possidere. **O** detestabilis cecitas mentūz
& cupiditatis insane p̄funda caligo. cū exonera-
re se possit & releuare ponderib? p̄git magis for-
tunis argentib? incubare. et penalib? culmis p̄ti-
naciter adherere. **N**ulla in clientes largitio est. n̄
la indigentib? fit p̄ctio. et pecuniā suā dicunt qđ
velut alienā domi clausā sollicito laboē custodiūt
Ex qua nō amicis nō liberis quidq? nō sibi deniq?
impriunt. sed ad hoc em̄ possident ne possidere al-
teri liceat. **A**n tu vel illos saltē putes inter hono-
rum infulas vel opes largas stabili firmitate secu-
ros. quos regalis aule splendor fulgētes. armorz
excubantiū tutela circūstat. maior illis qđ ceteris
metus est. tā em̄ timere cogunt qđ timent. **E**xigite
em̄ penas p̄ter de potentioze sblimitas. **V**na igi-
tur placida & fida trāquillitas vna solida & fir-
ma securitas. **S**i qđ ab hīs inquietātis seculi tur-
bimib? extract? salutaris port? statione fungat?
ad celū oculos tollat a terris. et ad dei muū? ad-
missus. ac deo suo mente iā p̄xim? quidqđ apud
ceteros humanis in reb? sblime ac magnū videē.
intra suā p̄ficientiā iacere glorie. nichilq? appetē
iā de seculo potest. qđ seculo maior est. **LXXV**
De laude virginitatis & sctimonie. Actor.
N libro quoq? de disciplina & habitu virginum.
p̄tim virginalē puicitia omendat. p̄tim vō quas-
dam ornatu extraneo facies suas adulterātes vi-
tupat in hunc modū. **C**iprian? nunc nobis ad
virgines s̄mo est quaz quo gloria sublimior est.
maior cura est. **F**los est ille ecclesiastici germis. de
cus atq? ornamentū gratie spūalis. leta idoles lau-
dis & honoris. op? integz atq? incorruptū. ima-
go dei respōdens ad sctimoniam dñi. illustrioz
portio gregis xpi. **P**orro si tu te sūptuosi? comas
& p̄ publicū notabilitē incedas. oculos in te iuue-
tutis illicias. suspiria adolescentiū post te trabas
p̄cupiscendi libidmē nutrias. peccādi fomēta suc-
cendas. vt si & ipa nō pereas. tñ alios p̄das & ve-
lut gladiū te & venenū videntib? p̄beas. excusari
nō potes quasi mēte casta sis & pudica. **R**edargu-
it te cult? supbus & impudic? ornat? nec cōpu-
tari iā potes inter puellas virgines xpi. que sic vi-
uis vt possis adamari. **S**ericū & purpurā induere
xpm induere nō possunt. **A**uro & margaritis &
monilibus adornate. ornāmēta cordis ac p̄ctoiz
p̄diderunt. **Q**uis nō id excreet & fugiat. qđ alijs
fuerit exitio. **Q**uis id appetat & assumat qđ ad ne-
cem alteri? fuerit p̄ telo & gladio. **N**ō soluz autē

virgines ac viduas sed & nuptas & om̄s femias
admonēdas puto. qđ opus dei & plasma nullo mō
adulterari debēt. adhibito flauo colore vel nigro
pulvere vel rubore aut quolibet medicamē limea
menta natiua corūpente. **D**icit dñs **F**aciam? ho-
minē ad ymaginē & similitudinē nostrā. & audet
quisq? mutare & p̄uere qđ deus fecit. **M**anus
deo inferunt qñ id qđ ille formauit reformare &
trāfigurare p̄tendūt. nesciētes qz op? dei est om-
ne qđ nascit. dyaboli qđcunq? mutat. **S**i quis pin-
gendi artifex vultū alicui? & speciē ac corpis qñ
tatem emulo colore signasset. et signato iā ac con-
sumpto simulacro. man? ali? afferret. iāq? forma-
ta iā picta qñ p̄tior reformaret. grauis p̄tioris ar-
tificis iniuria & iusta indignatio viderē. **E**t tu te
existimas impune laturā tā impbe temeritatis au-
daciā dei artificis offensā. **E**t si impudica circa ho-
mimes & incesta facis lenocinātib? nō sis. corrup-
tis violatib? que dei sūt. peior adultera detemeris
Q ornari te putas qđ comi. impugnatō est ista di-
uini corpis. p̄uaricatio veritatis. **N**ō inqt in ferm̄
to malicie & nequicie. sed in azimis sinceritatis et
veritatis. **N**unqđ sinceritas p̄seuerat et veritas.
qñ que sincera sūt pollunt adulterijs colorz. me-
dicaminū fucis. in mendaciū vā mutant. **D**ñs tu?
dicat. nō potes facere capillū tuū albū aut nigrū
et tu ad vincendā dñi tui vocē vis te eē portioze.
Audaci conatu et sacrilego p̄temptu crimes tuos
inficis malo p̄fagio futuroz. **C**apillos iam tibi fla-
meos auspiciari nō metuis. **O**ro te que talis es. ne
cum dies resurrectōis venerit. artifex tu? te non
recognoscat. **A**d sua p̄mia venientez remoueat et
excludat vigore censoris et iudicis increpās dicē
Opus hoc meū nō est nec ymago hec nostra est. si
gura corrupta est. vult? alien? est. **D**eū vidē nō
poteris cū oculi tibi nō sint quos de? fecit s; quos
dyabol? infecit. **A**llū tu sectata es. rutilos atq? de-
pictos oculos sp̄entis imitata es. de inimico tuo
compta cū illo p̄ter et arsura. **V**irgines certe que
se hmōi artib? compserint inē virgines non puto
debere numerari sed tanqđ tractas oues et morbi-
das a grege sancto et puro virginitatis arceri. ne
cōtagio suo ceteras polluat. non est at ad magna
facilis ascensus. sed si p̄mium pollicitatōis atten-
das min? est qđ laboras. **I**git o sacre v̄gines hor-
tamentis vos mutuis excitare. emulis de virtute
documentis ad gloriā puocate. **D**urate fortiter.
p̄gite spūaliter. puenite feliciter. **T**ñ mementote
tunc nostri cū in vobis cepit virginitas honorari
LXXVI. **De inuentione eius**
contra aleatores. Actor.

Doro in libro de aleatorib? contra ludū
alee sic inuehit. **C**iprian?. **S**i oues de-
linquant et pastores delinquentib? igno-
scant. nōne ipsi se pondere delinquentiū onerant
Quid queso est nos fideles. qđ man? que ab hūa-
nis iniurijs expiata est. et ad sacrificiū dñi cuz ad
missa. que ad laudē dñi in oraculo exurgit. que si
gnum christi p̄ qđ tuemur fronti imp̄mit. **Q**uid
est inquit vt alee ludum exercens. laqueis dyaboli
vnde exuta est rursus implicet. **A**lea em̄ dyaboli
venabuluz est. et delicti vuln? insanabile. **I**bi dya-
bolus presto est ad capiendū submissus. ibi p̄fidiā
falsa testimonia. mētis furia. venale piuriū. serpē-
tinum colloquiū. **A**llie rabiosa amicitia. fratnitas
discordans. **A**llie puicia et seua audacia. fera impa-
tencia. possessionum amissio. **O** aleatorum pigra

nequitia. o manus crudelis & ad piculū sui arma
ta. que bona paterna & opes alioꝝ sudoribꝫ que
fitas ignominioso studio dilapidat. Alea est aluc
us mali. sup̄latio amici. que nec luctū ofert sꝫ
totū ofumit. Hinc deinde paupes fiunt. hinc iam
ofumptis om̄ibus suis rebus. mutuis penurijs se
obzuunt. Hinc patrimoniū sine vlla fozi pecunia
amittunt. O quales sūt fideles. vt quos nemo p̄se
quit. ip̄i seiplos inuidia p̄sequant. vt paterna sua
hereditate p̄ueniēt. Ille q̄dem qui hūc ludū p̄m̄
aduenit inſimētu dyaboli. qui eū suis artibꝫ ad
impleuit. ab imitatoribꝫ suis se colendū & sibi sa
crificandū ofituit. ita vt qui vellet eiꝫ studio ad
herere. nō ante manū in tabulā porrigeret nisi au
toꝝ eiꝫ p̄riꝫ sacrificaret. Christianꝫ aut quicunqꝫ
es. & alea tabula ludis. licet nō sacrifices. tñ legis
huiꝫ facinoris p̄iceps es. & vtiqꝫ xp̄ianꝫ non es
sed ethnicū tibi nomē est. et inuacuū sumis illud
q̄ ad sacrificiū dñicum p̄tinet. Nec amicitia cum
xp̄o habere potes q̄ eiꝫ inimico amicꝫ es. O qual
aleatorꝫ temētia. qui insaniūt. peierāt. maledicūt
& dyaboli caliginē deorbati similit̄ inuicē manus
inferunt. inuicem se deuouēt & parentū origines
turbis p̄sentibꝫ debonozāt. Et q̄ iā sepiꝫ vincitur
rursus ad nocentiꝫ studiū suadēte dyabolo aiāt.
O ars infesta studentibꝫ & studiū libidinosū. q̄d
nō diuitias sed nuditatē & inopiā p̄stat. Manus
carnifex. manꝫ noxia que nec post lucra definit. sꝫ
adhuc post damna ludit. Esto igit̄ nō aleator sed
xp̄ianus. pecuniā tuā assidēte xp̄o. spectatibꝫ an
gelis & martiribꝫ p̄sentibꝫ. sup̄ mensā dñi sperge
& paupibus diuide. diuitias tuas xp̄o cōmitte &
artem dñi imitare que nō pot̄. sed potiꝫ acquir̄it.
Sit tibi cū paupibꝫ quotidianꝫ lusus. sit cū vidu
is frequēs opatio. Alea vō nō luseris vbi lufꝫ no
cuius est & crimē mortale. vbi dementia sine cōsi
deratōe. vbi veritas nulla sed mendacij malicia.
Extrabe caliginē inimici ab oculis tuis. et purifit
ca manū tuā a dyaboli sacrificijs. LXVII.

De modo orandi. Actor.

Quere in libro de oratōe dñica de modo
orandi ita differit. **Ciprianꝫ.** Sic orā
tibus s̄mo cū disciplina. quierē otinens
& pudorē. Placendū est diuinis oculis & habitu
corpis & modo vocis. Nā sicut impudentis ē cla
moribꝫ strepe. ita ecōtra agruit verecundo mode
stis p̄cibꝫ orare. Deniqꝫ dñs secreto in abditis et
semitis locis orare p̄cipit. id est in cubiculis ip̄is
q̄d magis fidei p̄uenit. vt sciamꝫ deū vbiqꝫ p̄sen
tem oēs audire & videre. Discipline quoqꝫ ac ve
recundie mēdres. nō debemꝫ passim incōditis vo
cibꝫ p̄ces nostras vtilare. nec petitionē deo mo
deste cōmendandā tumultuosa loquacitate iacta
re. qꝫ deꝫ nō vocis sed cordis auditor est. Nec cla
moribꝫ admonendꝫ est. q̄ cogitatōes videt. Vnō
& publicanꝫ orabat nō eleuatis i celū impudent
oculis. nec manibꝫ insolenter erectis. sed pectus
suū pulsans & peccata intꝫ inclusa ostētas diuīe
misericordie implorabat auxiliū. Dñs quidē i ora
tione quā docuit omnē p̄cem nostrā salutarī s̄mo
ne breuiavit. sicut etiā p̄ceptoꝝ salutis grāde cō
pendiū fecit. vt in disciplina celesti discentiū me
moriam nō laboraret. sꝫ q̄d esset simplici fidei neces
sarium. velociter disceret. sic etiā vite eterne sacra
mentum. magna & diuina breuitate cōplexus est
dicens. Hec est aut vita eterna zc. Incubere igit̄
ad p̄ces toto corde debemꝫ cuz ad orandū stamꝫ

cogitatō om̄is carnalis abscedat & secularis. nec
quidqꝫ aliud tunc animꝫ cogitet. q̄ id solū q̄d p̄
catur. Ideo em̄ & sacerdotes ante orationē p̄fati
one p̄missa p̄nt fratrum corda dicendo. Sursum
corda. et illi respōdent. Habemꝫ ad dñm. vt clau
dat̄ contra adūsarium pectus. & soli dño pateat
Nec habeamꝫ aliud i corde & aliud i voce. Quō
em̄ audiri te a deo postulas. cū teip̄se nō audias.
Dñm tuū memorē esse vis cū tui memor ipse n̄ sis
Hoc est maiestatē dei negligētia oratōis offēdere
Hoc est vigilare oculis & corde dormire. cū debe
at xp̄ianꝫ etiā cum dormit. corde vigilare. sic scri
ptum est. Ego dormio & cor meū vigilat. Sermo
quoqꝫ deū p̄mereri nō potest q̄ nulla opatōe secū
dus est. Et ideo scriptū est. Bona est oratio cū ie
iunio & elemosina. nā qui in die iudicij p̄m̄iꝫ p̄
bonis opibꝫ redditurꝫ est. hodie quoqꝫ ad orati
onem cū opatōe veniēt benignꝫ auditor est. Vn
de cornelio dictū est. Oratōnes tue & elemosine
tue ascen. zc. Qui em̄ paup̄i elemosinā dat deo sua
uitatis odorē sacrificat. Nulla at̄ hora christianꝫ
excipiē. quo minꝫ semp̄ deꝫ debeat adorari. nec vl
lum de nocturnis tenebris esse orantibꝫ damnū
potest. quia filijs lucis etiā in noctibus dies est.
Qui ergo in xp̄o hoc est in lumine semp̄ sumꝫ. nō
noctibꝫ ab oratōe cessemꝫ. imitemur q̄d futuri
sumus habituri in regno sine noctis interuētū so
lum diem. LXVIII.

De contemptu mortis. Actor.

In libro quoqꝫ de mortalitate. contemptum
mortis a p̄bat. & ad martirij desiderij
sic inuitat. **Ciprianꝫ.** Et est mortem
timere qui ad christū nō vult ire. et eiꝫ ad christū
est nolle ire. qui nō credit sic christi incipe igna
re. Cōtemnenda est oīs iniuriā p̄sentij maloz. si
dunia futuroꝝ bonoz. Mori timeat q̄ ad secundā
mortē de hac morte trāsbibit. Mori timeat cui hoc
mora longiore ofert. vt cruciatꝫ et gemitꝫ interij
differat. Mortalitas ista xp̄i hostibꝫ pestis est. aꝫ
aut̄ suis salutaris excessus est. Martiriū incipimꝫ
libenter appetere. dum mortē dicimꝫ non timere.
Sed forte apponat aliqꝫ hic. Me ergo hoc in p̄sen
tī mortalitate p̄strat. q̄ ad tolerantia passionū
tota me virtute deuoueram. martirio meo p̄uor
dum morte p̄uenior. Verꝫ nō est in tua potestate
sed in dei dignatōe martiriū. nec potes te dicere
perdidisse. q̄d nescis an merearis accipe. Deinde
scrutator cordiū deꝫ est. qui p̄spicit apud te para
tam fuisse virtutē. reddet p̄ virtute mercedē. Et
apud quē martiriū mente excipiē. animꝫ ad bonuz
deditus. deo iudice coronat. Aliud est martirio
animū deesse. Aliud aīo defuisse martirium. Nec
deus sanguinē nostrꝫ querit sed fidē. Nā nec abra
ham nec ysaac nec iacob occisi sūt. qui tñ fidei &
iusticie meritis honorati int̄ patriarchas p̄mi esse
meruerunt. Nō sūt lugendi fratres nostrī accer
sitōe dominica de seculo liberati. cū sciamꝫ eos n̄
amici sed p̄mitti. et occasionē nō esse dandā gen
tilibꝫ. vt nos merito ac iure respōdant. q̄ quos
viuere apud deum dicimꝫ vt extinctos ac p̄ditos
lugeamꝫ. Nichil em̄ p̄dest verbis p̄ferre virtutē
& factis destruere veritatē. Ergo interim mor
rimur ad immortalitatē morte trāsgredimur. nec
potest vita eterna succedere. nisi hinc p̄gerit̄ exi
te. Nō est exitus iste sed trāscursus. Et est in mundo
diu velle manere. que mundꝫ oblectat. que seculū

blandiens ac decipiens illecebris terrene voluptatis inuitat. Porro cum mundus oderit christianum quod amas eum qui te oderit & non magis sequeris christum qui te diligit ac redemit.

LXXIX.

De detestatione auaricie. Actor.

In libro vero de ope & elemosinis contra auaricia sic disputat. Ciprianus. Nichil de diuina pietate impetrabit in precibus qui ad preces pauperis non fuerit humanus. Unde scriptum est. Beatus qui intelligit super egenum & pauperem. Quid ergo diuitijs tuis solus incubas. Quid in pena tua patrimonij pondus exaggeras in quo seculo locupletior fueris deo paupior fias. Erras & falleris quisquis te in hoc seculo diuitie credis. Reddit tuos diuide cum domino fructus tuos partire cum christo. Sed forsitan multi sunt in domo liberi & retardat te numerositas filiorum quo minus largiter bonis opibus insistas. Vix hoc ipso amplius operari debes quo multorum pignorum pater es. Multorum enim delicta redimenda sunt multorum purganda conscientie. Et sicut in vita corporali sustentanda quo maior est eorum numerus eo maior & sumptus. Sic & in vita spirituali maior debet esse operum impensa quo maior est pignorum copia. Sic enim & iob sacrificia numerosa pro suis offerebat. quousque erat in domo pignorum numerus. tantus dabat deo numerus hostiarum. Illi ergo assigna facultates tuas quas hereditibus suis. Ille sit liberis tuis tutor & curator ac contra omnes iniurias seculares diuina maiestate protectus. Patrimonium enim deo creditus nec publica eripit nec fisco inuadit nec calumnia aliquo forensis euertit sed in tuto hereditas ponit que deo custode sua. Hoc est ergo caris pignorum in postere prouide. & futuris hereditibus paternam pietate consulere. Prouaricator itaque & proditor pater es nisi filiis tuis fideliter consulas nisi eis prouidenda religiosa pietate prospicias. Qui enim studeo terreno magis quam celesti patrimonio filios tuos dyabolo magis commendare quam christo. bis delinquis & geminum crimen admittis. et quod non preparas filiis tuis dei patris auxiliu. & quod doces eos patrimonium plus amare quam christum. Esto potius eis talis pater quam iob thobias fuit.

LXX.

De bono patientie. Actor.

Porro in libro de bono patientie patientiam sic commendat. Ciprianus. Patientia virtus est nobis cum deo communis. Que autem gloria est simile deo fieri. quanta felicitas habere in virtutibus. quod diuinis laudibus possit equari. Ille innocens & iustus. imo innocentia & iusticia. inter facinerosos deputatur. et testimonijs falsis veritas premittitur. iudicatur iudicatur & dei sermo ad victimam tacens ducit. Et cum ad crucem eius profundatur sidera. tremiscat terra. turbentur elementa. Ille non loquitur nec mouetur. nec maiestatem suam profert. sed omnia pseueranter tolerat. ut in eo plena & perfecta patientia presumatur. Porro unusquisque cum nascitur & hospitio huius mundi excipitur in lacrimis sumit a lacrimis. Et cum adhuc omnino reus ignarus sit. nichil aliud quam flere nouit. Prouidentia naturali lamentatur. mortalitatis vite anxietates. Et labores & mundi procellas quas in gremio ploratu & gemitu in ipso exordio suo rudis anima testatur. Suda enim hic quod diu uiuit & laboratur. Nec sudantibus & laborantibus possunt magis alia quam patientie subuenire solacia. Nec aliud magis iustos & iniustos discernit. quam quod in aduersis per impatientiam blasphematur iniustus & queritur. & patientia iustus probatur. Denique patientia est que nos suat deo et

commendat. que ira temperat. linguam refrenat. mentes gubernat. pacem custodit. disciplinam regit. potentiam diuitum coercet. inopiam pauperum refouet. facit humiles in prosperis. fortes in aduersis. Docet delinquentibus cito ignoscere. & delinquentem diu & multum rogare. Fundamenta munit. incrementa spei prouehit. actum dirigit. Ceterum caritas est vinculum fraternitatis. fundamentum pacis. & tenacitas & firmitas unitatis. que & spe & fide maior est. que & opa & martiria precedit. que nobiscum semper eterna permanet.

LXXI.

De zelo & liuore. Actor.

Porro in libro de zelo & liuore contra hoc malum solerter vigilare nos admonet. illudque vehementer aspernari dicens.

Ciprianus. Excubandum est nobis & omnibus virtutibus elaborandum. ut seueris inimici iaculis ex omni parte qua feriri possumus repugnemus. Nam circum it ille singulos nos et tamquam hostis. clausos obsidens muros explorat et temptat. an sit per aliquem membrorum minus stabilis et minus fida. cuius aditu ad interiora penetret. Offert oculis formas ut visu castitatem destruat. Aures per canora musica temptat. ut soni dulcoris auditu christianum rigorem soluat et molliat. Linguam ad diuiciu prouocat. Manu iniurijs lasciuicibus ad peculantiam cedis instigat. Falsa ostentat et vera subripit. Ad debellandos dei seruos semper inquietus. semper infestus. In pace subdolo. in persecutione violentus. Qualis est anime timea in malum proprium bona auertere aliena. illustri prosperitate torquenti. aliorum gloriam. penam suam facere. et velut quosdam pectori suo carnifices ad mouere. que se in testibus cruciatibus laceret et secreta cordis malivolentis ungulis pulsaret. Mala cetera terminum habent et quidquam delinquent delicti summatione finiunt. In adultero cessat facinus. properato stupro. In latrone quiescit zelus homicidio admissio. Et impleta fallacia modum imponit falsario. Zelus vero non habet terminum. sed est permanens iugiter malum et sine fine peccatum. quantoque ille cui inuidetur meliori successu proceperit. tanto inuidus in maius incendium liuoris ignibus exardescit. Huic vultus minax. corum aspectus. in facie pallores. in labijs tremor. in dentibus stridor. verba rapida. et effrenata diuicia. manus ad cedis violentiam prompta. etiam si a gladio interimi vacua. odio tamen furiose mentis armata. Facilis cura est ubi plaga perspicua est. Zeli autem vulnera obstrusa et occulta sunt. Nec remedium cure medentis admittunt. que se inter conscientie latebras ceco dolore clauferunt. Quicumque inuidus es eis quos odisti infestus es. nullius magis quam tue salutis inimicus es. Quicumque enim ille est que zelo persequis subterfuge re et vitare te poterit. tu vero te non potes fugere. Ubicumque enim fugeris. aduersarij tuus tecum est. hostis semper in pectore tuo est. prociens intus clausa est. inuitabili cathenarum nexu ligatus es. Peseueras malum est hominem persequi ad dei gratiam pertinens. calamitas sine remedio est odisse felicem. Bonos igitur potius imitare si sectari potes. si sectari non potes colletare certe et congratulare melioribus. Fac te illis adunata dilectione precipere et fraternitatis vinculo coherentem. Sic in manibus diuina lectio. in sensibus dominica cogitatio. oratio iugis omnino non cesset. salutaris operatio perseueret. ut quotienscumque inimicus accesserit. quotiens adire temptauerit. clausum aduersum se pectus inueniat et armatum. LXXII.

De laude martij. Actor.

Quere in epistolis suis ad martires et cofessores ita loquitur. **Ciprianus.** O quantum vos diuina dignatio honorauit. ut ex vobis iam per martiri in assumptione ad coronas precesserit. per adhuc in carcere claustris & vinculis demoretur. ad meritoz titulos ampliores. tormentorum caritate proficiens. habitura tot mercedes in celestibus. primis quot nunc dies numerat in penis. Imposuerunt copedes pedibus vestris & membra felicitate ac dei templa infamibus vinculis ligauerunt. Sed ornamenta sunt ista non vincula. nec pedes vestros copulata ad infamiam sed clarificant ad coronam. O pedes feliciter vincuntur. qui non a fabrico sed a domino soluntur. et ita saluari ad paradysum diriguntur. O pedes in seculo ad presentem ligati. ut sint semper apud deum liberi. et celeriter ad christum glorioso itinere currunt. O martires sancti quibus vos laudibus predicem quibus vos preconijs exornent. Non cessistis supplicijs. sed vobis potius cesserunt supplicia. Stetitis voce libera. mente incorrupta. virtute diuina. Armis quidem secularibus nudati. sed armis fidei armati. Secerunt serui dei torti torquentibus fortiores. & pulsantes ac lamiantes ungulas. pulsata ac lamianta membra vicerunt. Inexpugnabilem fidem suam superare non potuit. seuiens diu plaga repetita. quous rupta copage viscerum torquerent in suis dei iam non membra sed vulnera. fluebat sanguis qui incendium persecutorum extingueret. qui flamas & ignes gehenne glorioso cruore sopiret. **LXXIII.**

Inuectio contra blasphemum & histrionem. Idem.

O blatrante te & aduersus deum ore sacrilego & verbis impijs obstrepente frequenter demetriane preceptis verecundus & melius existimas erratis impitiam silentio sperare quam loquendo demetris insaniam prouocare. Nam & labor est irritus & nullus effectus. offerre lumem ceco. sermone surdo. sapientiam bruto. Hoc desiderans serpe sticui. et impatientem patientiam vici. Tacere tamen ultra non oportet. ne dum criminatodes falsas ceterum nimis refutare. videamur crimine approbare. **Idem ad eucracium.** Consulendum me existimasti frater carissime de histrione quodam qui apud vos constitutus in eiusdem adhuc artis sue dedecore pseuerat. Et id quod male didicit ceteris quoque insinuat. an talis debeat communicare vobiscum. quod ego puto nec maiestati diuine nec euangelice congruere disciplinae. pudore & honore ecclesie tam turpi & enormi otatione fedare. Nam cum viri induere vestem muliebrem in lege prohibebant. & maledicti homines iudicent. quanto maioris est criminis non tamen muliebria indumenta accipere. sed gestus quoque turpes & molles & muliebres magisterio impudice artis exprime contra dei instituta docere. quemadmodum masculus frangat in feminam. et sexus arte mutetur. et dyabolo diuinum plasma maculatum per corrupti atque eneruati corporis delicta placeat. **LXXIII.**

De sancto mellone episcopo. Ex gestis eius.

Umpore valeriani imperatoris mellonus quidam de maiore britania oriundus roma venit. ut patrie sue tributum solueret. et imperatori suiret. Ibique sicut mos erat cum socijs suis ad templum martis ductus est ut sacrificaret. Audies autem stephanum papam paucis christianis euangelium christi predicantem. verba eius attendit & credit. Baptismum ab eo petiit & accepit. et ab eo instructus. quidquid habebat vendidit & pauperibus erogauit. Quae profectus papa sibi adherentem per omnes

ecclesie gradus usque ad sacerdotium promouit. Cumque ieiunijs & vigilijs instaret. quadam die missam eo celebrante viderunt ipse & papa angelum dei stantem ad dextram altaris. Qui pacta missa dedit ei vgam pastoralem. quam manu tenebat dicens. Accipe virgam sub qua reges populum ciuitatis rothomagensis in neustria firmabis. Tibi enim illic preparatus est a deo locus. Licet autem labor incognite vie tibi onerosus sit nequaquam tamen tibi timendum est. quoniam sub umbra alarum suarum proteget te dominus ihesus christus. Tunc accepta benedictione a papa iter arripuit. Et cum venisset antiochia virgam tenens quam ab angelo accepit quendam bipenni vulneratum cuius pes in duas partes diuisus erat oratione facta ilico sanauit. Denique rothomagus veniens & ministerium suum fideliter implens multis virtutibus & miraculis clarus. tandem quieuit in pace. Huius festum recolitur. xi. kal. nouembrijs.

LXXV. Passio sancti priuati episcopi. Ex gestis eius.

Umpore valeriani & galieni seuiente in christianos persecutio indignatione domini commota est contra romanos. ita ut barbare nationes ab oriente & occidente aduersus rempublicam pruerent ut populos trucidarent. Tunc alemanni cum herode rege suo transmissis renou gallias petierunt & in guanalicane regionis excidio annos armis conuerterunt. Tunc incolae loci ad montem gedrone quam ad presidium confugerunt. Cui regioni vel ecclesie priuatus episcopus presidebat. qui cauernam sibi in montis cuiusdam supilio fecit. in quo omni tempore stetit. nisi cum ad agenda solemnia precebat. Ibique positus. licet gedronensibus presentia non adesset. oratione non deerat. Et quos corpe solari non poterat. spiritu confortabat. Interea barbari regionem vastantes & ad gedronensem montem confluerunt. et quos oppugnatione cape non poterat. duobus annis conclusos tenuerunt ut eos vel famis ingluuie vincerent. Igitur dum in hac intentione persistunt. fama detulit episcopi regionis non esse cum clausis. sed intra receptaculum quod sibi tempore pacis pauperat commorari. Illico ad rapiendum eum conuolant. sperantes per eum totius populi animos continuo frangi & ad illam conditionem sponte descendere in qua vidissent episcopi retineri. Cumque vir sanctus a barbaris per interpretationem compellatur fuisset. comperissetque ad hoc se perniciem captum. ut suorum annos ad deditois persuasionem molliret. respondit nequaquam se hoc facturum. meliusque sibi esse. quolibet subire discrimina. quam ad tale facinus prebere consensum. Tali itaque barbari responsione permoti. statim eum sustibus cedunt. multisque actibus verberibus. ad vicum usque producunt. credentes vel post illata supplicia eius sententiam esse mutandam. At ipso in eadem voce presentem illi sacrificia funesta cum ingenti honore obtulerunt dicentes. aut quod ydolis imolaris. aut in tormentis deficeret. At ille. Melius est inquit michi presentem penas expiri. quam vobis & demonibus vestris stultissime humiliari. Cumque hec & alia plura perelamaret. sic in eum cepit seuire barbaries. ut maioribus flagris ardentioribusque flammis & nouis penarum generibus excruciatum exanimis relinqueret. Post hoc barbari cum viderent se nichil posse proficere. ad gedronem redierunt. ut ab inclusis pacem postularent. verumque vice reuerterunt obsessi. quod rogare debuerunt. Plebs ergo egrediendi libertate concessa. ilico ad episcopi congratulans uniuersa cucurrit. Alij genibus eius aduoluti. alij ore proprio sancto corpori vlcera inflicta lambentes. At vero sanctus

martir pziuat? ex ipsa cruciatōe cassat? nō mlto post migravit ad dñm. Et quia tunc tãta in xp̄ia nos psecutor feruebat rabies. vt nec factoz cime rib? pcerent. cripta in subterraneo facta ē. in qua sanctū corp? cū honore collocatū est. Huius passio celebrat. xii. kl. septembz.

LXXVI. Passio sancte basilie et prothi et iacincti. Actoz.

Miro modo dissentit historie de hijs martirib? qui passi sunt sub decio imperatore. Nam corneli? papa sub eo legit passus fuisse. & tamē idē legit passus fuisse in gestis beate eugenie. valeriano et galiēno imperatib?. qui utiqz post deciu? & etiā post gallū & uolusianū legunē imperiū suscepisse. Orta est seditō d xp̄ianis q? ciprian? carthaginē euerteret. & corne lius romā. data est auctoritas ad paternū consulē ut ciprianū occideret. Corneli? autē q? a ml'tis romanis etiam illustrib? fonebat erat in abditis. Tunc beata eugenia uidens basilā ait. Reuelatū est michi a deo q? te uirginitatis magnū premiū expectat. At illa. Et michi inquit reuelatum est a deo q? martiri duplicē coronā accipias. Vnam quā apud alexandriam p iustis laborib? acquisisti aliā q? in ineffusione sanguinis acceptura es. Tūc eugenia residentib? sanctis uirginib? multis sermonib? eas de castitate custodienda monuit. Et ipsas flētes osculans deo cōmendauit & discessit. Eodē die prexit unā ex ancillis basilie ad pompeiū sponsum suū dicens q? basilā ab eugenia cristiana facta esset ut ei nō nubret. & duos eunuchos pthū & iacinctū magice artis doctores qbz xp̄ia ni cōmitteret. qsi dominos excoleret. Quib? ille auditis uehemēter iratus puenit ad cubiculū clausū in quo basilā cū ptho & iacincto orationib? erat occupata. Cūq; se intrōmitti peteret audiuit a basilā tibi esse mandatū. causā penit? nō habere vidēti. Illi em̄ qui corp? integrū michi omen dauit fideliter consuare disposui. Tunc ille uehemētius furens pstrauit se corā impatore dicens. Sacratissimi pncipes romani uestris subueite. & deos nouos quos eugenia d egipto ueniens se cum adduxit ab hac urbe separe. Ecce christiani piugiu? separāt gratiā sponſates sibi associant. Inuenti sūt dii qui homines nasci phibeāt. Tunc decreuit galiēn? ut aut sponſū suū basilā reciperet aut gladio puniret. Eugeniā quoq; iusserūt ut aut numibus sacrificaret. aut crudeliter interiret. Conuenit basilā ut recipiat sponſū suū. pſitecē se sponſū habere christū dei filiū regem regū. Et qm̄ ex regio genere erat & publice adiri non poterat intra domū suam gladio trāſuerberata est. Quā in perfecta tenent pthus & iacinctus & ad templū trahunt. Sed illis oratōnem facientib? si mulacz iouis cui sacrificare spellebant cecidit ad pedes eoz. & ita cōmutū est ut vbi fuerit non cōpareret. Quod nicecius pfect? non diuine uirtuti sed magice arti tribuens. iussit eos decollari.

LXXVII. Passio sancte eugenie uirginis.

Qui etiā eugenia ad se accersita. cepit ab ea de magicis artib? inq̄rere. At illa cōstanter ait. Polliceor tibi q? ars nostra maior est q? magica. Nam magister noster habet patre sine matre. & matre sine patre. habet uxore uirginē que filios ei quotidie creat. & in amore ei? omnino p̄durat. Audiēs p̄fect? stupera q? est. & ne ad impatore ueniret q? eā libentē audiret

iussit eā ad templū diane duci. Et stās spiculator immimēs dixit ei. Redime vitā tuā & patrimoniū tuū eugenia. & deē diane sacrificā. Tūc illa man? suas expādit & orauit. ipsaq; orate fact? est terremotus in loco. & ita templi fundamēta cū ydolo subuersa sūt vt nichil remaneret nisi ara sola q? erat ante ianuā templi. ad q? stabat eugenia. Tūc fit concursus populi romani. alij dicūt innocentem alij magā. P̄fect? hec nunciat impatori. qui iubet eā saxo colligatā i tiberim p̄cipitari. Statimq; saxum diruptū est. & beata eugenia supsedēs ita fluuiali aqua ferebat. vt omib? apperet fideliū illū esse cū ea in flumine ne absorberet. q? cū petro fuit in mari ne mergeret. Itē inde sublata. in terrarum fornacib? mittit. Que sic statim extincte fuit. vt & terrarum calor refrigesceret. & omnia incēdia lignoz adhibita ad nichilum deueniret. Post hoc missa i custodia tenebrosā p. xx. dies iubetur nec cibū accipere nec lucē videre. At ibi quotidie t̄tus abundabat splendor. vt dum locus post. xx. dies aptus fuisset. inueniret beata eugenia qsi lumen aliqd radiaret. Saluator etiam ei appuit. de cui? manu panē niuei cādoriz accepit. Qui & dixit ei. Ego sū que tota mētis affectione dilexisti. Eodē die te in celestib? recipiā. quo ego ad terras descēdi. Ipso ergo die natalis dñi missus est spiculator q? eā in custodia p̄cuteret. cui? corp? a xp̄ianis sublatū. positū est nō longe ab urbe in pprio p̄dio. vbi multoz corpa factozum ipsa sepelietur. Claudia vō mater ei? dum ad ei? sepulcrū fletet. appuit ei vigilāti in medio noctis silentio. induta veste auro texta cū multitudine uirginū. Dixitq; ei. Gaude mater q? & me p̄cutit xps in exultatōe sanctoz & patre meum collocauit in numero patriarchaz. & te die dñica suscipiet. Hec ea loquente facta est sbito claritas immēsa. & humanis oculis intolerabilis. & angeli trāseuntes himnuz deo dicebāt. Hoc solum intelligebat q? nomē ihu xp̄i & spūſacti in ipsis laudib? psonabāt. Cūq; domum ueniens filios suos mstruxisset. die domica misterijs sacris celebratis in oratōe posita emisit spiritum. Quā filij iuxta sororem suā sepelientes in timore dei p̄fecti. multos paganoz ouerterūt. & tandē ad gaudia migrauerūt. LXXVIII.

Passio sancti poncij martiris. Ex gestis eius.

Deniq; valeriano & galiēno impantibus & christianos psequētib?. beatus poncius fines ytalie trāsiens. urbem sb iugo alpiū pcul sitā petijt nomine simelā. vbi sedens claudij p tribunali iussit eū adduci. dixitq; ei. Tu es ponci? q? urbem romā nescio p quā seditionem perturbasti. Insup & p̄ozum p̄ncipū mentes abalī enasti. Qui respondit neminē turbauit neq; subūti. sed ab errore demonū ad deum ouerti. Cūq; non posset ad sacrificādum adduci. p̄ses iussit oia tormentoz genera p̄parari. Et ait. In eculeo aptatus distendat. vt oia tormenta p membra eius decurrāt. & tunc videamus si deus ei? eruet eum de manu mea. Cūq; eculeo aptaret. beatus poncius dixit. Licet incredulitas tua impossibilē deū nostrum dixerit. ego tū i nomine domini mei ihu christi credo vt p̄ne tue ad nichilum idacte. nullum corpi meo dolorē incutiāt. Cūq; eculeo tenderetur. & ministri vectibus impositis cocleā retonnearent cum magno sonitu ecule? cōfractus est. ita vt in puluerem redactus nō comperz. & exanimis rep̄tino fulgure q? ibi aderāt redderet

Sanctus vero ponci? letus & interitus ait. Vel nunc incredule disce. qz de? noster potens e pios de temptatõe eripe. vos aut iniquos in die iudicij igni ppetuo deputare. Túc pñde turbato dixit. anabi? affessor. Sapietissime viroz aduentatibus nobis adducti sūt duo viri e dalmacie montibus mire magnitudinis. Precipe prepari amphiteatz vt ab eis deuozat? nō habeat sepulturā. Iussu pñdis pparat amphiteatz. et beat? ponci? in arena deponit. Statiz egressi duo venatores cū thauris & neruicis scdm cōsuetudinē cū stecissent in arena & sacto dei puocassent viros. illi exeutes de caueis singuli vtrosqz venatores arripuerunt. & ita eos discepserūt vt penit? qui fuisset nō compareret. Tunc venietes ad sanctū ponciū nō ausi fuerunt ppius accedere aut pedes martiris osculari ppter paganoz cruozē. sed paulo longius p cumbētes nichil sacto martiri pmissi sūt lesionis inferre. Túc clamor populi in celū tollit. gentiles omīs clamabāt. Vn? est de? xpianoz que ponci? colit.

LXXIX. **Consumatio agonis eius dē**

Efferatus iglē pñes rabida voce clamare cepit. vt copiā lignoz & omne genus fomitis afferret. iussitqz dei sactum manibus pedibusqz vinciri cathenis. et in media arena stacui. multitudinem lignoz in circuitu ei? extrui ignemqz supponi. Qd cū factū fuisset. ignis girās flāmīs in sublimē arenam atqz torquens plusqz fastigiū elisit amphiteatri. consūptisqz omib? q pabulo ignis fuerat pparata. ita sactus dei ab omni ardore appuit illesus. vt nec saltē simbriā vestimēti ei? lederet. Tādēmqz pñes victus atqz cōfusus ait. Nunqd oīa genera tormentoz supra sūt. Et idō gloriaris nūc vt reliq euadas tormēta. Ecce pximum venerabile appollinis templū. accede & sacrificia. Beat? ponci? dixit. Sacrificio ego corpus meum dño meo ihu xpō. qd haeten? a pollutōne ydoloꝝ immaculatū custodiui. Nā vobis & pñcipibus vestris cito supueniet vltio diuina. qz inuiste psequimini suos xpī. Túc vidēs pñes ei? pñtiam decretū dedit dicēs. Ducite eū. et i saxo qd riuulo imminet decollate. corpusqz ei? deorsū mite. Qd & factū est. Nec multū post cōplet? est sūmo que sactus poncius pñdixerat. Valerianus. s. impator in captiuitatē duct? a sapore rege pparū nō gladio sed ludibrio omib? dieb? vite sue. merita p factis pcepit. ita vt quotienscūqz rex sapez equū ascendere vellet. nō manib? ei? sed incuruato dorso. et in ceruice ei? posito pede. equo membra locaret. Galien? vō cū mediolanū intrare vellet. a militib? suis compñens? gladijs est effossus. Claudius aut pñes & anabi? affessor eadē hora q sanct? ponci? decollatus est arrepti a demonib? suffocabāt. Nā claudi? linguā sibi morsib? minutatim incidit. Anabi? vō oculi e suis ocuis vt doloris euulsi pellib? tenuissimis p oza pendebrāt. Sicqz factū est vt in momēto tps ambo expirarent. Hui? aut martiris passio celebrat? p die idus maij.

LXXX. **De galieno impatore & gregorio pontico & scriptis eius.**

Eusebi? .vij. libro.

Galien? aut valeriani fili? postq rerum summā solus obtinuit. leni? & moderatius erga nostros agere instituit. Datiz qz decretis imbit eri supplicia. psecutōnesqz cessare. Et quo quisqz putat more. exozare qd diuinū est sinit. Per idē temp? cū romano adhuc sacerdotio

sixtus pisset & apud antiochiā demetrian? firmilianusqz adhuc cesaree capadocie supesset. pōti ecclesias gregori? (qui pñs theodor? dictus est) ex origenis discipul? cū fratre a thenodoro suscepit gubernādas. **Hieronim? de illustribus viris.** Theodoros q postea gregori? appellat? est neocesaree ponti eps ad modū adolecēs. ob studia grecarum & latinaz literaz de capadocia birritum. & inde cesareā palestine trāsijt iuncto fratre thenodoro. Quoz cum egregiā indolē vidisset origenes. cohortat? est eos ad philosophiā. in qua paulatim christi fidē subintroducēs. sui quoqz sectatores pñdicit. Quinquēnio itaqz eruditū ab eo remittunt ad matrē. E quib? theodoros pñsciscens pāgericū i eucharistiās scripsit origeni. & puocata grādi frequētia ipso quoqz origene pñente recitauit. qui vsqz hodie extat. Scripsit metatrasim ecclesiastes breuē quidē s; valde vtilē. & alie hui? vulgo ferunt epistole. sed pñpue signa & miracula q iā eps cū multa ecclesiay gloriā pperauit.

LXXXI. **De stagno qd orādo siccauit.**

Eusebius vbi supra.

Stagnū qddam erat in ponti regionib? situm pisib? copiosū. Ex quoz captura pñiuites reddid? dñis suis prestabatur. Ista possessio duob? fratrib? sorte hereditatis obtulerat. Sed pecunie cupiditas q pene oīm corda mortalium supat. etiā fraternā necessitudinē violauit. Coiebat a fratrib? tpe captōis nō tā ad capiendos pisces q ad hoies decipiēdos. hominum cedēs ac bella mouebāt. human? sāguis p piscibus fundebat. Sed dei puidentia aliqñ affuit auxiliū aduentus. s. gregori? videt pñā & mortes vizozum furētēsqz germanos. qd cause existeret p q in exitū sui suozūqz fratres accenderent inqre nullā nisi capturā pisciū reppit. Túc ille cū p honore aduentus sui vrezqz ptes paululū siluissent nolite inquit o filioli rātonales aīas p mutis aīantibus violare. fraternā pāce qstus cupiditate dissolueret. dei legis & nature piter iura temerare. s; vna mecum ad orā stagni exitialis accedite. Ego iā vos p virtutē domini omī certamine cruetē cōtentionis absoluā. Et cū hoc dixisset. in cōspectu oīm virgā quā tenebat in manu ad pmas litoris vndas defixit. et ipse positis genib? palmas tetendit ad celum. atqz excelso supplicat deo. simul vt ille orādo sinez fecit. statim sese vnda subducens & cursu velociozi refugies. a conspectu supno iussa discedere. abissis suis reddid? & arentez campum germanis iā pcoroibus dereliquit. sed & in hodiernū frugum ferax esse dicit soluz. qd ante fuerat nauium ferax.

LXXXII. **De ceteris eiusdem miraculis.**

Memozat etiā aliud illustri? ab eo & diuini? factum. In quodā loco ruris angusti cum res posceret ecclesiā cōstitui. rupis quedā vicini mōtis ex pte oriētis obiecta. ex alia vero pterfluens fluui? spātiuz qrtum ecclesie sufficeret denegabat. Et cū alius omnino nō esset locus. omēs qz mesti agerent. q solum ad pstruendā ecclesiā nō haberent. ille fide plenus pnoctasse in oratione dicit. & dñm ihm pmissionis sue admonuisse fideliter qui dixit. Si habueritis fidē sicut granum sinapis. dicetis monti huic tolle te et mitte te in mare. fiet vtiqz. Cūqz hoc plena fide & deuotione dposceret. ad lucē coeūtibus populis inuenta est rupis importuna secessisse. tm qrtum

spacij ad odendā querebat ecclesiā. Tradunt ei? & gplurima alia miracula. **Haimo** ubi supra. Idem gregori? eū p alpes aliqñ trāsiret. necessitate niuū coactus ad phanū diuertit appollinis ibi qz pnotat. Quo mane recedēte. recessit & demō pscit demon dare respōsa sicut pzi? obmutescit pfulit a sacerdote. opponit titulū aduent? grego: rii. mox sacerdos occupat viā. pueniensqz ad gre: goziū querelā expulsi numimis exponit. questūqz amissū deplorat. At ille scribit epistolā in hec ver: ba. Gregori? appollini. Permitto tibi redire ad lo: cum. tuū & agere que p̄sueuisti. Hāc sacerdos ad phanū fert epistolā. ponitqz iuxta simulacrū. Ad: est itez demon. itez dat responsa. Tūc sacerdos in semetipsū p̄uersus ait. Quō nō multo melior ē gregori? isto appolline cui? obtempat iussis. Et descendēs eadē hora ad gregoriū referēs qz episto: lam rē ordine pandit. vt se offerat deo rogat. Tūc relicta gentilitate fact? ab eo cathecumīn? cū se castissime vice & abstīnēcissime mācipasset. etiam baptisma p̄sequit. Et int̄cum virtute fidei p̄fecit qz beati gregori? successor in ep̄atu efficiē.

LXXXIII. **De quibusdā alijs sub p̄fatis impatorib? passis & fine illoz.** Actor.

Deter hos martires quoz gesta sup̄ po: suim? passi sūt etiā plures alijs s̄b vale: riano & galieno. de quib? in martirilo: gio ita scriptū est. Iob? ianuarij rome via lauica na. corone militū. xl. quas s̄b galieno impatore p̄ p̄fessione fidei p̄cipere meruerunt. Item. xj. nonas marci. rome via latina sanctorū martiz saumī & basilī q̄ passi sūt s̄b valeriano & galieno impato: ribus. Itē. v. kl. aplis ī cesarea palestine. sanctorū martiz p̄isci marci & alexādi. qui p̄secutōe vale: riani diuino fidei calore succensī. vltro iudicē ade: untes. de se uicia in pioz s̄gūmē obiurgāt. Quos ille p̄tinue p̄ xp̄o noie bestijs tradidit deuorādos. Itē pridie idus aplis. s̄cti zenonis ep̄i. q̄ inter p̄: cellas p̄secutionis veronensē urbē mirabilē rexit ac tpe galieni martirio coronatus est. Itē. m. kl. maij. in mirmidia apud crisensē coloniā. natal san: ctoz martiz agappij & secūdimi ep̄oz. Qui p̄secu: tione valeriani post longū exiliū apud p̄fata vr: bem in q̄ tūc maxime gentiliū rabies ad temptan: dam iustoz fidei inhiabat. ex illustri sacerdotio ef: facti sūt martires gloriofi. Passi sūt etiā in eozuz collegio emilian? miles. tercula et antonina sacre virgines. & quedā mulier cū suis gemis. Itē. iij. kl. augusti apud affricā ciuitatē limmaria sancta: rum virginū maxime donatille & secūde. Que p̄: secutōe galieni aceto & felle p̄muz potate. dem: de plagis acerrimis cese & eculei extensione cruci: ate. postmodū cratulis exuste. nec nō & ad besti: as p̄iecte sed ab hijs intacte. nouissime gladio iu: gulate sūt. Itē nono kl. septēbris apud cartaginē trecentoz martiz. qui passi sūt s̄b tpe valeriani & galieni Deniqz cū post supplicia sibi illata chri: stum dei filiū deū faterent. in clibanū calcis accē: sum demersi sūt. Ex quo etiā candidat? ille exer: citus beatorum. massa candida meruit nuncupari.

Hugo ubi supra. Porro valerian? ad extremū dei p̄sidio destituit? (vt dictū ē) a rege p̄sarū sa: p̄oze capt? ignominosa apud eū fuitute cōsenuit & donec vixit hāc infamis officij penā semp tulit vt acclius humi regem ascensuz in equū nō ma: nu sed dorso attolleret. At galien? tam claro dei territ? iudicio. postq̄ rez sūmam solus obtinuit.

leuius ac moderaci? agere cepit. & pacē ecclesijs p̄donauit. Statim ira dei in misericordiā versa est & emilian? tirānus apud maguncā cū res nouas moliret occisus ē. Marim? quoqz q̄ in gallijs post mortē posthumi inuaserat impium demuo occis? est. Deniqz galien? impator claudio succedēte de: funct? est. Regnauit autē cū valeriano annis. vij. & solus. vnj. annis. Vixit autē annis quinqz z̄nta. LXXXIII.

De obitu sancti dionisi alexādi & ambiguitate historiaz.

Apuo alexandriā. xij. anno impij galieni. dionisi? patz nobilissim? cui? supra me: minim? quieuit in pace. Actor. De hoc sup̄ius multa dicta sūt. Hic vt legē in libro tercio de baptismo quē ad philemonē vrbis rome p̄sbitez scripsit. de seip̄o ait. Ego inqt & tractat? hereticoz lego et traditōes eoz p̄seruo. & si vi: deat ad horā v̄bis eoz pollui. s̄z michi mltū p̄fert hoc ip̄m qd̄ & ex ip̄oz verbis arguere eos possūz Deniqz cū alijs ex fratrib? cū p̄sbiteris p̄hiberz me. ne heretica locutōe tanḡ cenī alicuius fetore polluerer. michi visio quedā a deo ostēia est que me p̄firmaret & s̄mo fact? est michi. Lege om̄ia quecūqz in man? tuas venerint. qz p̄bare potes & discernere singula. qñquidē ex initio hec tibi fuit causa credēdi. Hec ille dionisi? Porro qd̄ de beato cornelio dixim? hoc idē de beato sexto pa: pa. & de beato laurentio eius archidiacono & de quibusdā alijs non sine causa miramur. Nā legē in cronicis beatus sextus temporibus galieni pa: patum suscepisse qui tñ ī gestis suis legē sub de: cio passus fuisse. Verum galien? ip̄e videtur & decius alio nomine vocatus fuisse. Nam beatus ciprian? legē passus fuisse s̄b valeriano et galieno quē dicit tñ hieronimus passū fuisse s̄b decio. Ce: terum qz p̄fati martires legunt? passi s̄b decio & valeriano. nō est intelligendū de valeriano impa: toze. q̄ iā forte regno p̄uatus erat. s̄z de valeriano p̄s̄de. LXXXV.

De crudelitate decij in scos.

Decius itaqz martiz p̄secutor testate ap: ano q̄ s̄beo passus est volētes mori nō p̄mittebat occidi. Perseuerātem igit in fide martirē & inē eculeum laminalqz victorez. iussit melle pungi. & s̄b ardentissimo sole ligatis post tergū manib? sup̄inari ut. s. muscarū aculeis ceterz q̄ ignitas sartaginez ante sup̄asset. Alium iuuenili etate florentē in amenissimos c̄culos p̄: cepit adduci. ibiqz inē candētia lilia & rubētes ro: sas cū leui iuxta murmure p̄peret riuus. & molli s̄bilo arboz folia vēcus stringerz sup̄ extractuz plumis lectulum resup̄inari iussit. & ne in d̄: se posset excutere. blandis s̄czum nexib? irretitum relinq̄ qz cū recedētib? cunctis meretrix speciosa venisset. cepit delicatis stringere colla cōplexib? & qd̄ dictu quoqz zelus est. atrectare virilia ma: nibus. vt corpe in libidinē cōmoto se victrix im: pudica sup̄iaceret. Quid ageret miles ch̄isti. quo se verteret nesciebat. quē tormita nō vicerāt sup̄a bat voluptas. Tandēz c̄litus inspiratus p̄cisam mordicitus linguā. in osculantis se faciē expuit. et sic libidinis sensum succedēs doloris magnitudo calcauit. LXXXVI.

De paulo heremita & itimere antonij ad eum.

Eo tempore paul? p̄mus heremita anno rum. xvi. dū p̄secutōis detonaret p̄cella ad montiū deserta p̄fugiēs. reppit faxē

montem ad cuius radices erat grandis spelunca que lapide claudebat. Quo remoto (ut est cupiditas hominum occulta cognoscere) animaduerit inter grande vestibulum quod aperto desuper celo patulis diffusa ramis vetus palma pretererat. fontem lucidissimum ostendens cuius tunc modo rivum foras statim eadem que genuerat terra sorbebat. Erant preterea per extensum montem pauca habitacula in quibus erant scabre incudes & mallei quibus pecunie designari videbantur. Hunc locum egyptiorum litere ferunt furtivam fuisse monete officinam eo tempore sepe statas quo cleopatre iunctus est anthoni. Quo ad amato omnibus ibidem in solitudine & oratione duxit etatem. Cibumque & vestimentum sibi palma prebebat. Cumque iam exiit annorum esset et beatus antoni in alia solitudine nonagenarium moraretur cogitare cepit antoni nullum ultra se monachum in heremo consedissem atque illi de nocte quiescenti revelatum est esse alium interius multo meliorem se ad quem visendum deberet properare. Qui diluculo surgens artus baculo regere sustentans cepit ire quo nesciebat dicens. Credo in deo meo quod suum suum quem michi promissit ostendet. Interea aspiciens hominem equo inixum quem centaurum vocat. Quo viso signo crucis se armavit. Qua inquit parte hic suus dei habitat. At ille barbatus nescio quod frater dicens & fragens potius verba quam proloquens in horrentia ora satis blandum quasi alloquitur & cum dextere manus prehensione cupitum indicat iter ac si per patentes campos volucris se mittens in fugam ex oculis mirantis evanuit. Nec mora inter saxosam vallam grandem homunculum videt aduncis naribus frons cornibus asperata cuius extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat. Ad hoc attonitus antonius spectaculum scutum fidei & lorica spei quasi boni preliator arripuit et nichilominus predictum animal palmarum fructus eidem ad viaticum quasi pacis obsequium offerebat. Quo viso gradum precessit antoni & quis esset interrogans hoc ab eo responsu accepit. Mortalis ego sum & unde ex accolis heremi quos vario errore delusa gentilitas faunos satirosque & incubos colit legatione fungor gregis mei precamur ut pro nobis commune omnium deum deprecemur quem olim pro salute mundi venisse cognovimus & in omnibus terris exiit sonus eius. Hec eo loquente longeuus viator ubertim faciem lacrimis rigabat & baculo percussens humum dicebat. Ve tibi alexandria que pro deo potentia veneraris. Ve tibi civitas metrix in qua totius orbis demonia confluerent. Quid nunc dicturi estis cum bestie christum loquuntur. Necdum verba compleverat & quasi penigero volatu periculum animal aufugit. Hoc ne cui ad incredulitatem scrupulum moueat sub rege constantino uniuerso mundo teste defendit. Nam alexandria istiusmodi homo viuis producit magni spectaculum populo prebuit. Et postea cadaver exanimem ne calore estatis dissiparet sale infusum antiochia ut ab impatore videret allatum est. Anthoni autem cepta regione pregebat ferarumque tanta vestigia intuens quo se verteret quid ageret nesciebat.

LXXXVII. Qualiter inuenit eum antoni?
Inter altera die diluculo percul intueus lupas suis a doribus anhelante in rege ad radices montis qua secutus oculis & iuxta speluncam cum fera abiisset accedens cepit introspicere. Et ingressus callidus explorator atque paululum progrediens sepiusque subsistens sonum aure captabat. Tacem pro tere noctis horrore percul lumem intueus dum audiit properabat offenso pede lapide cocit

uit strepitum. Post cuius sonitum beatus paulus ostium patens firmauit. Anthoni vero pro foribus corruens usque post meridiem aditum precebat dicens. Quis sim & unde & cur venerim nosti. Scio me non mereri aspectum tuum tamen nisi videro non recedam. Qui bestias suscipis cur hominem repellis. Quasi & inueni pulso ut apiam michi. Alioquin heri moriar ante postes tuos certe sepelies vel cadaver meum. Cui paulus. Nemo cum lacrimis calumniam facit & minaris si non recipiam te cum moriturus adueneris. Et sic ardens paulus patefecit ingressum. Et tunc propriis se salutauere nominibus & simul deo gratias reculere. Cumque sermocinarent suspiciunt aliter coruam ramo arboris sedisse que inde leniter subuolans panem integrum ante admirantium ora deposuit. Eya inquit paulus dominus nobis pradium misit. Iam anni sunt ex quo dimidij semper panis fragium accipio. Verum ad aduentum tuum milicibus suis christus duplicauit annonam. Qui gratias agentes super vitrei fontis marginem sederunt. Hic vero quis frangeret panem oborta oratio pene diem duxit in vesperum. Paulus more cogebat hospitis anthoni vero iure repellere etatis. Tandem consilium fuit inter eos ut apprensos e regione panem duos ad se quisque niteretur pro sua remaneret in manibus. De hinc paululum aqua portio pro in fonte ore libauerunt & immolantes deo sacrificium laudis nocte vigilijs transigere.

LXXXVIII. De dormitione pauli & eius sepultura.

De hinc alia die dixit paulus ad antonium. Olim te seruum michi promiserat deus. Sed quia iam tempus dormitionis mee aduenit tu missus es a deo qui humo corpusculum tegas. Quam obrem proge quasi & pallium quod tibi athanasius episcopus dedit affer ad obuolendum corpusculum meum. Hoc autem rogauit ut anthonio recedenti meror sue mortis leuaret. Quo audito anthoni fletus & gemitus stupefactus quod de athanasio & de pallio eius audierat quasi christum in paulo videns ultra nichil respondit. Sed cum silentio lacrimas deoscularis manibus & pedibus eius ad monasterium suum reuersus est. Cumque duo discipuli occurrissent dicentes. Vbi moratus es pater. Respondit. Ve michi peccatori quia falsum nomen monachi fero. Vidi heliam vidi iohannem in deserto & vere paulum in paradiso ac sic ore proprio & manu verberas fecisti e cella pallium pulit & nec modicum cibi sumens regrediebatur. Timebat enim ne se absente spiritu redderet quod & fecit. Vixit quia alia die inter angelorum cateruas animam pauli cado re niueo fulgentem in sublime ascendere et statim in faciem precipitans sabulorum capiti supiaciebat plorans & vllulas. Cur me inquit paulus dimittis. Cur abis insalutat. Tam tarde notus tam cito recedis. Hoc dicto residuus vie ad instar auis puolauit. Et in trogressus speluncam vidit cadaver exanime genibus complicatis erecta ceruice extensis in altum manibus & tunc primum eum viuere credens piteor orabat. Postquam vero nulla ut solebat suspiria precantis audiuit in flebile osculum ruens intellexit quod etiam cadaver sancti deum cui omnia viuunt officio gestu precaret. Itaque obuoluto corpore psalmis quoque ex christiana traditione cantatis tristabat quia sarculum quo terra foderet non habebat dicens. Si ad monasterium redeam tridui iter est. Si hic maneam nichil ultra proficiam. Moriar ergo ut dignum est. Et ecce duo leones ex interiori parte heremi currentes volatibus pro colla iubis ferebant. Qui directo cursu

ad cadaver beati senis ferebāt. Adulātibuzq; cau-
dis circa pedes eius accubuerūt. fremitu ingenti
rugientes. prorsus ut intelligeres eos plāgere quō
poterāt. Deinde ceperūt pcul humū pedib; car-
pe. harenāq; certatim egerentes. vni; homis ca-
pacem locum effodere. Et statim q̄si mercedē p
ope postulatū cū motu auriū. ceruice deiecta.
ad anthoniū prexerūt man; & pedes eius lingen-
tes. ita ut ille aiaduerteret benedictōnem a se eos
depcari. Nec moza & in laude dei effus; cui muta
seruirēt aīalia ait. Domie de? sine cui? nutu nec
foliū arboris nec vn; passerum ad terzam cadit.
da illis sicut tu scis. Et manu ānuens ut abirent
Et deposito corpe effossam desup humum agre-
gans tumulū ex more cōposuit. Altera aut die tā
q̄ pius heres tunicā ei; sibi vendicauit. quā ipse
sibi in sportaz modū de palme folijs sbtexuerat.
& sic ad monasteriū reuerfus. discipulis ex ordie
cuncta replicauit. Diebusq; solemnib; pasce vel
penthecostes semp tunica pauli vestit; est.

LXXXIX. **Passio sancti policronij episcopi.** *Ex gestis eius.*

ORta itaq; tempestate sub decio. mlti xp̄i-
anorum necati sunt. In quos inuentus
ab eo in babilonia eps noie policronius
cum sacrificare nollet reclusus est cū clero suo in
custodia. Deinde iussit eū decius sibi psentari &
ait. Tu es policroni; sacrilegus. q; neq; deos col-
neq; pcepta pncipū custodis. Qui nō respondit
ei. Dixitq; decius ad clez ei; Obmutuit princeps
vester. Respōdit pmenius psbiter. Nō obmutuit
pater noster. sed pcepto dñi ihu chrisi eterni cre-
atoris utē. vt nō polluat os factum qd a creato-
re purificatū est. Quia sic precepit dñs apostolis
Ne miseritis margaritas vestras ante porcos. In-
stum ne tibi videat vt qd semel purificatū est. ster-
coze cōmquinet. Decius ait. Ergo nos stercoza fu-
mus. Tunc irat; linguā ei iussit p̄cidi. Quo facto
ille clamare cepit. Beate pater policroni ora pro
me. q; video in te spiritū regnantē et os sanctum
tuum signātem. & michi fauū mellis i ore distillā-
tem. Cūq; itez policroni; a decio sacrificare mo-
nitus nō respōderet. irat; decius iussit os ei; lapī-
dibus cedi. Qui dū cedere; manib; extensis. ocu-
lis ad celū intētis. emisit spiritum. xij. kl. marcij.
Eadē nocte dimisit corp; ei; ante templū. & am-
bulauit in ciuitatē cordulā. Eadē nocte venerūt
duo sbreguli abdon & sennes q; erat occulte xp̄ia-
ni rapuerūt corpus ei; & sepelierūt ante muros
porze babilonie. **XC.**

Passio facti pmenij psbiteri.

Illu vero decij cū psbiteri & diaconi
vinci cathenis secū ducerent. cadebant
vincula de manib; & collis eoz. Veni-
ens aut decius in ciuitatē cordulā. iussit eos cū fu-
roze sibi psentari. Quos cū sacrificare moneret p
menij psbiter clamare cepit. O miser. huic manu
facto simulacro nos cōpellis hūiliari. deberes po-
tius humiliari chriso oīm creatori. Tūc decius ius-
sit oīs in eculeo suspēdi. Qui cū attraherent in
vijs. gratias agebāt dicētes pmenio vt ozaret p
eis. Qui respōdit. De; det vobis psolatōez spūs
facti. Tūc decius irat; dixit. Hoc argumento ho-
minē sine lingua loqui magica ars cognoscit esse.
Respōdit pmenij dicēs. Dñs noster ihu chrisus
q; mutum loquentē fecit. ipse michi peccatozi de-
dit sine lingua loqui. Eadē hora iussit eos decius

ignib; vri. Qui dum incenderent. audita est vox
de celo. Venite ad me oīs humiles corde. S; hoc
decius arti magice attribuēs. iussit lammas arden-
tes circa latera eoz poni. & eos vnguib; ferreis
lacerari. Tādemq; depositos de eculeo capite trū-
cari. Quoz corpa abdon & sennes noctū colligē-
tes sepelierunt in p̄dio suo. x. kl. maij. **XCI.**

Passio factoz abdo et sene olimpiadis & maximi

Undē accusati a paganis q; xp̄ianozum
corpa sepelirēt. & nec dijs se humiliarēt
nec pncipis pcepta suarēt. iussit sūt de-
cio psentari. et interrogati in arca custodia reclu-
di cathenis vincti. Eadē quoq; die traditi sūt de-
cio olimpiadis & maxim; nobilissimi vini xp̄iani
quos ille sibi psentatos iussit fustib; cedi dicens
q; morte digni essēt eo q; hoiez mortuū colerent.
Et ait eis. Pandite nobis facultates vestras. Oli-
piadis dixit. Nostra facultas. & auz & gēme xp̄s
est. nā disce miser q; corpa nostra tibi tradimus
amissa facultate terrena pitura. Tūc decius iussit
eos fustib; & plūbatīs cedi. Qui magis psfortati
clamabāt dicētes. Fac qd facis & noli cessare. Mū-
da qd sordidū est. Tādem vitelli; anisi; uicarius
furoze plen; iussit vt cū securib; capita eoz tun-
derent. Qd cū fieret spirit; emiserunt. Et iussit
vitelli; anisi; ut corpa eoz canib; relinqrent. vbi
etiā iacuerūt quinq; dieb;. Et veniētes canes mu-
gitus emittebāt nō ptingētes corpa facta. Post
quintā diē veniēs quidā xp̄ian; ex genere abdo-
nis & senis nobilis. collegit corpa eoz & sepeli-
uit in domo sua. xij. kl. aprilis. Post hoc decius ro-
mam veniēs & sanctos abdon & sennē cathenis
ligatos secū ducēs. iussit valeriano oīs xp̄ianos
teneri & recludi. Eodē tpe tenuit beatissimū senē
sixtum papā rome episcopū. cū omni clero suo &
psbiteris & diaconib;. & reclusit i custodia pu-
blica multis dieb;. Multiq; ad eos veniebāt quia
tps pscurōnis vrgebat. & deferebāt filios suos
ad p̄p̄nquos vt baptizarent. Tūc decius facto
p̄uentu vnacū valeriano prefecto. v. kl. augusti.
iussit abdon & sennē sibi psentari. Qui in pspe-
ctu ei; & senat; introducti. aut sacrificare & lib-
tatē rez suarum recipe. aut morib; bestiaz deu-
rari iubent. contemnentes itaq; & expuentes si-
mulacz ad theatz p̄trahunē & ad eos duo leones
& vrsi immittunt. Qui cum factos nō tangerēt.
s; etiā custodirēt iniectis in eos gladijs occidunt.
Et ligati pedes tracti sūt & iactati añ simulacz
solis. Qui cum ibi triduo iacuissēt. quirm; sbdia
con; eos collegit. et in domo sua sepeliuit.

XCVI. Passio facti sexti pape.

Dorro sanct; papa sextus apud athenas
nat; & doct;. audiēs q; decius cesar euz
cōprehēdi iussisset. psuocauit clez. et cō-
fortauit eos ne terrores metuerēt impioz. Psē-
tatus est itaq; decio cū felicissimo et agapito dia-
conib;. Quē cum decius nullis blandicijs mouere
potuisset. duct; est ad templuz vt aut sacrificar;.
mari. aut recipe in carcere mamtrimi. Audiēs
autē laurenti; q; recept; esset in carcere sanctus
sixt;. p̄gens ad eum dixit ei. Quo p̄gredieris sine
filio pater. Quo sacerdos facte sine ministro p̄pe-
ras. cui beatus sextus dixit. Nō ego te desero fili
sed maiorā tibi debent certamā. nos quasi iuuenēz
manet gloriozior d; tirāno triumph;. Post tridū
me sequeris sacerdotē leuita. Inter; ergo accipe

thesauros ecclesie. et quib? tibi vidz diuide. **T**uc
 beat? laurenti? accipies thesauros ecclesie. cepit
 p regione querere vbi xpiani lateret. et vnicuiq;
 put op? erat ministrabat. **V**enit ad domu cuius
 dam vidue q? in domo sua mltos xpianos celabat
 Que rogauit eu vt manu sua sup caput ei? pone
 ret. qz multa ia diu capitis infirmitate languebat.
Qd cu beat? laurenti? fecisset. illa sanata est. **E**a
 dem nocte pgens inde venit in domu cuiusda xpiani.
 et ibi quenda cecum signo crucis illuminauit.
Beat? vo fixt? euz ducere ad deciu & dictis ei?
 minime osentiret. valerian? pfectus decreuit vt
 sacrificatur? ad templum martis ducere. aut si
 nollet ibide capite puniret. **T**unc beat? laurenti?
 cepit post eu clamare dicēs. **N**oli me derelinquere
 pater. qz thesauros tuos ia expedi. **T**unc milites
 audientes thesauros tenuerunt beatu laurentium.
Sixtu vo cu felicissimo & agapito ibide decolla
 uerunt. viii. idus augusti. **XCIII.**

Passio facti laurentij martiris. **¶** Ex gestis ei?
Dost passionē facti fixti tent? est beatus
 laurenti? & decio pferat? **T**raditurq;
 est valeriano pfecto. vt ab eo thesauros
 ecclesie diligenter exq?reret. & si nollet sacrificare
 diuersis eum tormētis occideret. **V**alerian? aurez
 tradidit eu ipolito carcerario. **E**ratq; i carcere ge
 tilis quida q? plorādo cec? fact? fuerat. **C**ui cum
 laurenti? pmisisset qd videret si baptizat? i xpm
 crederet. credentē baptizauit & dixit ei. **O**mnia in
 pfessione lauanē. **V**idēs aut ipolit? q? nō solū ille
 videret. sed etiā multis alijs beat? laurenti? visū
 restauraret aie illi. **O**stēde michi thesauros. **D**icit
 ei laurenti?. **O** ipolite si credideris in xpm & the
 sauros tibi ostēdo & vitā eternā pmitto. **C**ui ipo
 litus. **S**i inquit dictis facta cōpenses faciē qd hoz
 taris. **E**t statim baptizat? ipolitus ait. **V**idi aīas
 innocentiū letas gaudere. **E**t ptim? baptizata est
 tota familia ei?. **P**ost hoc valerian? mādauit ipo
 lito vt laurentiū adduceret. **Q**ui sponte veniens
 cū astaret & valerian? thesauros exq?reret. petijt
 triduanas indutiās vt eos ostēderet. **E**t ab eis col
 legit pauperes & adduxit ad palatiū dicēs. **E**cce
 thesaui eterni q? nunq? deficiūt. **C**ū ergo interro
 gatus deos blasphemaret. irat? decius iussit eum
 scorpionib? cedi & ante eu omē gen? tormentoz
 afferri. **Q**uē cum sacrificare iuberet vt tormenta
 euaderet. **R**espōdit. **I**nfelix has epulas semp desi
 deravi. **D**eci? dixit. **E**rgo si i hoc gloziaris dic no
 bis vbi tui similes sint abscofi vt simul epulemini
Respondit laurenti?. **N**ō es dign? pferari eozū
 aspectib?. **T**uc deciu iussit eu plumbatis diutissi
 me cedi. **E**t orauit laurentius dicens. **D**ñe accipe
 spiritū meū. **S**tatimq; vox venit ipso decio audi
 ente. **A**dhuc multa certamina tibi debent. **T**uc de
 cius furore plen? dixit. **V**iri romani audistis de
 mones sacrilegū sfortātes. qui deos ispuit & pñ
 cipes. & tormēta ptemnit. **E**xtēdite eu & cū scoz
 pionib? cedentes affligite. **T**uc vn? ex militibus
 nomine roman? credidit in chistū. et clamauit ad
 beatu laurentium dicēs. **V**ideo ante te iuuenem
 pulcherrimum stātem euz linteo extergentē mēbra
 tua. **V**nde adiuro te p dñm q? misit tibi angelum
 suum ne me derelinquas. **T**uc anxiat? decius ius
 sit vt deponere? laurenti? dicens. **P**uto ia q? ar
 te magica victi sum? **E**t iussit eu recipi in palatio
Et tunc venit ad eu roman? & baptizatus est ab
 eo. **Q**d audiēs decius iussit eu exhiberi cū fustib?

At ille venies nōdum interrogat? clamare cepit
 dicens chistian? sum. **E**t statim inssu decij decol
 latus est. **E**adē nocte adduct? est beat? laurenti
 us ad deciu & valerianū. **C**ui deciu. **S**acrifica dijs
Sinaut nox ista in tuis expēdet supplicijs. **B**eatuf
 laurentius dixit. **M**ea nox obscur? nō habet. s; oīa
 in luce clarescunt. **T**uc iussit vt os beati laurentij
 cū lapide cederet. **T**andē eum ministri iussu decij
 exutū sup cratē ferreā extēderūt. & pumis suppo
 sitis eu cū furcis ferrēis cōpresserūt. **C**unq; diu
 ibi affaret. & gratias agēs vultu letissimo qsi ni
 chilo mali senties videret. respexit ad impatorē &
 dixit. **E**cce miser affasti vnā ptem. gira aliā & mā
 duca. qz ia video qd diu desideravi. **E**t sic gratias
 agēs emisit spiritū. **T**uc decius & valerianus cō
 fusi relicto lauretio sup craticulā prexerūt ad pa
 latiū. **E**t facto mane ipolitus & iustus p̄biter
 rapiētes eum. cū lintheis & aromatibus p̄diderūt
XCIII. **¶** **M**iracula eius post
 mortem. **¶** **G**regorius thuronēsis.

Qemplū erat in quodā loco beati lauretij
 reliquijs & nomine s̄secratū. qd p incu
 riam longinqui t̄pis valde detectū erat
Qd cū renouare loci incole vellēt siluas adēūt. in
 cisa leuigataq; ligna trabes efficiunt. impositisq;
 plaustris ad locum exhibent. **Q**uibz phumū ad
 ordiendū extensis. vna breuior est repta. **S**tatim
 qz sacerdotis aīm q? hijs insistebat dolor maximus
 attigit. & flens valde quid ageret quo se verteret
 ignorabat. **T**unc intuens arborē breuiorem ait.
O laurenti beatissime. appositū igni glorificauit te
 semp paupes fouens ac reficiens. cogita paup̄ta
 tem meā. qz nō est exiguitati mee facultas qualic
 hic alia exhibeā. **I**lico cūctis attonitis trabes cre
 uit in tāto spacio longitudinis. vt necesse ess; p̄e
 magnā incidi. **D**e qua industria plebis b̄nficia p̄
 dere nephas putās. credens eā manu martiris tra
 ctam ac plongatā. p̄tem q? sup̄fuerat frustratim
 decerpens. diuisas infirmitates sepe s̄bmouit. **Q**d
 fortunatus p̄biter hijs vsibus p̄secutus est. **L**au
 renti merito flāmis vitalibus vste. **Q**ui feruente
 fide victor ab igne fois. **C**um tibi templa nouāt
 breuiori robore plebes. **C**reueruntq; trabes cre
 uit & alma fides. **S**c̄ripite p̄tracto sua se mercede
 tetendit. **Q**uātum pua pus postea cesa fuit. **C**re
 scere plus meruit succisa securibus arbor. **E**t di
 dicit sicca longior esse coma. **V**nō recisa fuit. po
 pulis fert inde salutem. **S**i venit intrepidus lumi
 na cecus habet. **M**ulto plures exinde scripsit vsi
 culos quos ego p̄termisi. **H**os tm̄ pro testimonio
 viri scribens. **A**cta at sunt hec apud b̄rionas yta
 lie castrum. **N**ā vidi ego hoīem q? grauiē dentium
 dolore laborās. accepta de hoc ligno a sacerdote
 pticula. statim vt dentē tetigit. dolore caruit p̄ti
 nus. **S**; nec illud silendū putauit qd reliquie eius
 abi cendio hostilitatis erepte a quodā hoīe sūt et
 in leuoniciū olate sunt. **Q**ui euz sepi? admo
 re? p visum vt eas dez a tidio abbati deferret. nec
 visionem impletet. ipse euz diuge & omni familia
 egrotare cepit. **T**unc necessitate cōpulsus vt eas
 factō viro detulit. mox sanati restitutus abscessit
Cum apud mediolanensem vrbez basilica i hono
 re ipsius martiris cōsecrata. ibiq; admirabili pul
 critudine calix cristallinus habebat. **A**cta vo qua
 dam solem nitate dū p diaconem ad factum altare
 offeret. elapsus e manibus in terrā iuit. & in fru
 sta cōm̄ ut? est. **A**t diacon? pallio? & exāguis

collecta diligenter fragmenta vasculi. sup altare
posuit. nō diffusus q̄ eum posset virtus martiris
solidare. Deniq; in uigilijs lacrimis & oratōnib;?
deducta nocte. requisitum calicē reppit sup al
tare solidatum. Que uirē? cum populis nunciata
fuisse. tāta aīmos eoz deuocōne succēdit. ut a sa
cerdote peterēt noua in honore ei; deo solemnā
celebrari. Tunc pontifex loci suspendit sup altare
calicē. et egit deuotissime solemnitatē. & in po
stēz p singulos annos omni populo ostēdit cele
brari. **XCV** passio facti ipoliti cum socijs
suis. Ex gestis eius.

Post tertium diem passionis facti laurē
tij cun redisset ipolit; domum. p̄sq̄
mensa posita cibū capet. tentus a militi
bus duct; est ad decū. Cui decius. Nunq̄o & tu
magus fact; es. q; corp; laurētij abtulisti. Respō
dit ipolit;. Hoc feci nō ut magus sed ut xpianus.
Tunc decius furore replet; iussit eū expoliari. &
fustib; cesū pectimib; ferreis lanari. At ille ma
gis se esse xpianuz clamās indut; veste militari. et
monit; ut militiā & amicitia decij retineret. respō
dit se velle in bona militia xpm sequi. Tunc decius
tradidit eū valeriano p̄fecto ut facultates ei; ac
cipet. & ipsū diris supplicijs t̄minaret. Adducta
est ergo ipoliti tota familia xpianā. cū nutrice eius
nomine scordia. Quā cū p̄fect; moneret ne p̄r;
scordia respōdit p̄ omib; q; nullaten; p̄sentirent.
Vnde eā p̄sente et gaudere ipolito vsq; ad mortē
fustib; cedi fecit & alijs decollatis ipolitū ligatū
p̄ pedes ad colla indomitor; equoz; per spinas &
tribulos trahi iussit. sicq; gratias agēs ipolit; ex
pirauit. Cūq; om̄s illos iustim; p̄sbi;er sepeliss;
& scordie corp; inuenire nō posset. quidā miles
nomine porphiri; rogauit quendā cloacariuz noīe
hireneū occulte xpianuz dicēs. Secretum custodi
et extrahē scordia xpianā quā valerian; in cloacā
p̄beat. Spero eū q; auz & gēmas i veste sua ha
bebat. cui ille. Ostende michi locū & nocte qd̄ in
uenero nunciabo tibi. Perrexit ergo cū illo cloaca
rius ad locū. Qua extracta cū nichil inuenissent
miles fugit. Et hireneus vocato habūdō xpiano.
tulit corp; ei; ad iustimū p̄sbitez. Qd̄ ille cū gau
djo suscepit & iuxta p̄dictos martires sepeliuit.
Qd̄ valerian; audiens hireneū & habūdū xpia
num tenuit & etiā uiuos in cloaca necari p̄cepit.
Iustim; vō p̄sbiter eoz; corpa rapuit. & iuxta bea
tum laurentiū sepeliuit. Eodē tpe cū decius & va
lerian; de carro aureo descēdentes theatz intro
irēt ut xpianos supplicijs exhiberēt. arrept; a de
mone decius exclamauit. O ipolite vincitū cathēis
asperis ducis me. Valerian; etiā clamauit. O lau
rētū ignēis cathēis me trahs. Et statim p̄sente
decio expirauit. Decius vō p̄ tridū vexat; mor
tuus est. Qd̄ vxor ei; triphonia videns dimissis
om̄ibus christianis p̄xit cū filia sua cirilla ad iu
stinum p̄sbitez & baptizata sequēti die orās i do
mo sua migravit ad dñm. Audiētes aut; xlv. mi
lites q; triphonia & cirilla christiane essēt. vene
runt cū vxorib; suis ad iustimū p̄sbitez ut baptis
mum p̄cipent. Quos cū dionisi; papa q; beato si
xto successerat baptisasset. & claudius impator ad
ductos & nolētes sacrificare in carcerē reclusisset
cirillā aggrediē. & nolēs sacrificare nec nubere cū
p̄ditis militib; decollat;. **XCVI.**

De impio claudij & paulo heresiarcha & pe
lagia peccatrice. Eusebi; in cronicis.

Romanoz igit; xxviii. regnauit claudius
annis fere duob;. cepit at; anno dñi. cc.
lxxi. Mundi vero q̄rtimillesimo. xxxij.

Hugo ubi supra. Hoc tpe apud antiochiā de
metrio episcopo. paul; samofaten; genere succes
sit. Qui indigna de christo sentiēs. utpote tumi
dus & supbus heretic;. predicabat eū hoīem tm̄
cōmunis nature fuisse. **Helimadus.** Hic paul;
ab om̄i antiocheno p̄clio p̄demnatus. cū de ecclia
nollet exire ex p̄cepto aureliani publica manu ex
pulsus est. cui successit donnus demetriani filius
xvi. episcop; antiochie. Hui; donni tpe pelagia q;
peccatrix appellat; mirabilē p̄sa est. Ex gestis
eius. Igit; apud antiochiā cū p̄ q̄daz causa. viij. vi
cimi episcopi puenissent. & int̄ eos ep̄s heliopolē
os q; nunc damiata vocat; altati populo predicar;
subito palā om̄ib; quedā femina supsidens. & sū
ma faciei & ornamenti pulcritudine splendēs. ante
eos in maxima pompa iuuenū & puellaz p̄cessit.
Quos ita sui p̄templatione trahebat. q; vbiq; q;
esset. totū aerē musci & diūsozum aromatū odore
replebat. Quā vbi episcopi nudo capite p̄tisse
viderunt. ab ipsa quasi a peccato grauissimo fa
cies auerterunt. Sāctus vō donn; episcop; eli
opoleos cum eā diuti; aspexisset. declinās int̄ ge
nua faciez. post longas lacrimas & p̄funda suspi
ria dixit ad episcopos. Rogo vos fr̄es nō estis de
lectari in tāta pulcritudine mulieris hui;. Ipsi ve
ro tacuerūt. Itēz flēs & valde suspirās pectusq;
p̄cutiēs rursus interrogauit eos si essēt illi; mul
eris pulcritudine delectati. Et illis adhuc tacenti
bus ait. Vere delectat; sum ego. & huius michi
placuit pulcritudo. In veritate dico vobis q; hāc
in iudicio de; nobis preferet. vbi nos & sacerdo
tium nostr; iudicatur; est. Nos em̄ spensū haben
tes eternū. donātem sibi sumentibus diuitias eter
nas. & ipsuz videre in quē desiderāt angelī p̄sp
cere. negligētia torpemus. & anime nostre faciez
ab immundicia nō leuam; ut ei placeam;. sic hec
misera toties & tādiu studuit. ut se abluēs & de
pingens amatorib; suis pulcra appeat. Qui si ho
die vident;. cras forte nō erunt. Hijs & huius se
modi dictis. ingressus hospitū p̄ruit sup pauimē
tum. et facie ad terrā feriens & lacrimis rigās et
dixit. Altissime de; ignosce michi misero peccato
ri. q; vni; dici meretricis ornat;. tot; vite mee
industriā. supauit. Illa p̄ terrenis et caducis sum
mo se studio decorauit. Ego tibi immortalī deo
placere p̄posui. et p̄ meā negligentia nō impleui
ego mādata tua non seruauī. Illa quēcunq; p̄misit
hominib; cū alacritate p̄fecit. **XCVII.**

De uersione ei; et penitentia.

Quoniam hec et hmoi diceret et fortiter eiu
laret subito obdormiuit. Et ecce visum
est ei q; columba nigra et sordida et fe
tida nimis eū circūuolās dum q̄si ad missā stās. ca
thecuminos p̄cedere p̄cepisset. columba dispuit
Et post missā rediens et ab ipso episcopo in vase
aque merfa. inde mūda et cādida exiēs. tā alte vo
lauit q; videri nō potuit. Euigilās episcop; cū he
clerico suo retulisset ad ecclesā p̄cessit. Et dum
populo predicaret illa meretrix que tunc cū filijs
illum predicātem audiuit. in tantā cōpunctionez
mutata est. q; sero ad hospitū episcopi nuncios
suos mittens sic ei mādauit. Sācto episcopo disci
pulo christi. peccatrix discipula dyaboli. Audiui
de deo quē colis q; nō p̄ iustis s; p̄ peccatoribus

de celo descendit. et cū publicanis & peccatoribz
comedit & bibit. Si ergo discipulz ei? es ne me
despicias penitentem & saluari cupientē. Ad hec
ep̄s. Quocunqz es deo nota es. sed tñ peccatores
nō temptes. Qz si saluari & me videre deposcis. in
ter alios ep̄os me videbis. Nā solū me videre nō
poteris. At illa nō differēs. ad hospitium se ep̄i ve-
nisse mandauit. Et ille duocatis ep̄is eā intrare p̄-
cepit. Que statim p̄strata cū eiulatu magno pe-
des ei? lacrimis rigās ac crinibz detergens dixit.
Miserere dñe peccatrici. Ego em̄ sū pelagia. pe-
lagus iniquitatis. exundās fluctibz peccatoz. Ego
fum abissus peccatoris & vorago & laque? aīarum.
Fac ergo me pater sanctissime baptizari ut aīa mea
possit a cāris sordibz emūdari. Cui sanctus. Cano-
nes ptinent nō debere meretricē aīa baptizari. nisi
p̄ fidei uoluntates sp̄deat qz se ultra prauis actibus
nō inuoluat. Tūc illa itez se p̄sternēs & ciulās di-
xit. Rādem reddes deo p̄ aīa mea. & tibi impute-
tur peccatoz meoz iniquitas. si me distuleris bap-
tizare. Tunc sanctus nomē ei? q̄siuit. Et illa dixit se
a natiuitate pelagiā. s; p̄pter pompā ornamētoz
nuncupari a populo margaritā. Cū ergo baptiza-
ta & cōmunicata fuisset. ecce dyabolz q̄si nudus
clamabat dicēs. O violentia quā patior ab hoc se-
ne. Nō tibi sufficiebat eliopolis ciuitas q̄ quondā
mea fuerat. Maledictz dies in quo michi perari?
natus es. Quid fecisti michi pelagia. Et tu in me
iudā imitata es. Dñā mea margaritā qd̄ tibi vnq̄
malefecit. Nōne te lapidibz p̄ciosis ornaui. nōne te
auro & argēto cumulauit. Dic michi in quo te p̄ri-
stauit & tibi satisfacio tñ me ne deferas ne oppro-
brium christianis efficiat. At illa p̄tinus se signa-
uit & flatu suo dyabolū effugauit. Tercia die cō-
gregatas p̄ suum suū om̄s diuitias ad cōsiliū ep̄i
nichil sibi retinēs paupibz erogauit. et induca ci-
liā nocte fugit. Post tres annos cleric? ei usq̄
ep̄i hierusalem ire uoluit. et dixit ei ep̄s ut inē ali-
os monachos hominē dei pelagiū diligēter inqui-
reret & humiliter saluaret. Et nō intelligēs cleri-
cus qd̄ hoc esset. pelagiā s; noīe pelagij i cella re-
clusā in monte oliueti reppit. et cognit? ab ea ip-
sam p̄pter nīmā maciē non cognouit. Et dixit ei
pelagi? Habes ep̄m. Cui ille. Etia dñe pater. Ozet
inquit p̄ me qz apostol? christi est. Et uisitās cle-
ricus om̄es alios cū audisset magnā famā pelagij
rursus ad eū redijt. Et cū se vocati nō respōderz
aperiēs fenestrā defunctū inuenit. Et cū vocati
monachi cū episcopo hierosolimoz. pelagiū d̄ cel-
la extrahētes & sepeliētes femmā inuenerūt. Et
laudātes deū q̄ multos habet suos absconditos.
honorifice eā in loco mūdissimo posuerūt. Tunc
reuersus cleric? antiochie episcopo suo itulit qd̄
uidit & intellexit. qz illa esset pelagia q̄ ab episco-
po baptizata pelagiū se fecerat appellari.

XCVIII.

De sancto

quirino martire. Ex gestis ei?.

Quando claudij venit de p̄sede p̄tibz
marus & eius uxor martha. & duo filij
audifax & abacuc christiani uiri romam
ad orationē apostolorz. Et dū sollicitē corpa factō-
rum p̄ carceres & sepulturas requirerēt. ueniētes
in castz trās tiberim inuenerūt factum quirinum
in carcere. q̄ multa iā uerba p̄ christi noīe fūat
p̄pess? & facultate sua nudat. Et mittētes se ad
pedes ei? ut oraret p̄ eis. ceperūt ei ministrare d̄
facultatibz suis. lauare pedes q̄ p̄stricti erāt i car-

cere. et aquā in capita sua & filioz suoz effūdere
Eodē tpe claudij diuulgato p̄cepto ut christiani
punirent tenuit. cc. lxxij. christianos. quos iussit ex
tra muros porte salarie duci. ibiqz in amphiteatro
inclusos a militibz sagittis interfici. Quoz corpa
sepelierūt mari? & uxor ei? martha & filij vnacū
iobāne presbitero. deinde ueniētes in castz & re-
quirētes beatū quirinū. & nō inuēto eo cōtristati
sunt. Et audiētes a quodā qz noctu fuerat gladio
interfect? & in tiberim iactat?. cui? corpz remā
serat i insula licaonee. p̄gentes noctu collegerūt
illud & sepelierūt. vñ. kl. aplis. XCIX.

De sancto mario et martha cū filijs et ualentino
et asterio.

Sicut ueniētes trās tiberim audierūt in quodam
cenaculo multitudinem christianoz p̄sallentiū. et
p̄sallētes cū gaudio ianuā intrauerūt. datiqz oscu-
lis et oratōe ad deū fusa māserunt ibi duobz men-
sibus in abscondito. Tūc tenuit claudij sanctū va-
lentiniū presbiterz. et clausū in carcere in cathenis
et cōpedibz. post biuū iussit eū sibi presentari.
Interrogatuzqz ab eo cū blasphemasset deos eoz
scilicet asserēs iouē et mercuriū fuisse miserimos
homines. et turpes in immūdijs semp delectā-
tes asterio p̄ncipi tradit? est. ut eū si posset molli-
bus sermonibz humiliaret. In cui? domū merociēs
positis genibz orauit dicēs. De? oīm creator qui
misiisti filiū tuū ut nos de tenebris ad lucē pouce-
ret. uerte domū istā et da ei lumē post tenebras
ut te deū uerū trinū et unū cognoscat. Audiens
asteri? dixit ad eū. Miror prudentiā tuā ut dicas
qz christ? uester lumē est. Et ille uere inq̄t lumē
est uerz. qz illuminat om̄es hominē ueniēte i hūc
mundū. Respōdit asteri?. Si illuminat om̄es ho-
minē. illuminet ergo hāc quā habeo filiā adopti-
uam ante fere duos dies subito obscuratā. et tūc
q̄tētiqz p̄ceperis faciā. Cūqz eā currēs ad domū
se. ualentini? fusa oratōe cū lacrimis posuit ma-
num sup oculos ei? dicēs. Domine hiesu christe il-
lumina famulā tuā qz tu es deus uerz lumē. Hoc
dicto apti sunt oculi ei?. Qd̄ uident asteri? ceci-
dit ad pedes facti cum uxoze sua. petēs ut qd̄qz
sciret p̄ salute eoz faceret. Tūc indixit eis triuū
ieiunium. Asteri? aut qz multos christianos in cu-
stodia habebat. om̄s relaxauit et p̄sumato triuū
baptismū cū om̄i domo sua suscepit. Erāt aut aīe
sere. xlvj. C.

De passione eozundē sanctorum.

Hoc factum ut audiuit mari? et familia
eius uenerunt cum gaudio ad domum
asterij gratias agētes. et fuerunt ibi p̄z
xxxij. dies. Post hoc claudij req̄rens asteriuz p̄-
cipem. cum audisiz de facto ei? irat? misit milites
et tenuit om̄s quos inuenit in domo ei?. Qui cuz
uincti fuisset adducti. iussit asteriuz uinctum in
ciuitatē hostiā duci. et ibi sub penaz examinatiōe
mori. ualentiniuz autē fustibz cedi et capite trun-
cari. Qui decollatus est. xvj. kl. marcij. Marium
uero et uxoze eius et filios sibi presentatos tra-
didit musciano uicario. iubens ut vel sacrificarēt
uel diuersa tormenta sustinerent. Qui iussit eos
expoliari et fustibus cedi. Illis autem deuz glori-
cantibus iussit eos in eculeo suspēdi. deinde ignē
ad latera eoz poni. et uinguibus ferreis radi. pos-
tea iussit eos in p̄spectu marthe de eculeo depo-
ni et manus eoz p̄cidi. Tunc cepit sanguis ema-
nare. martha autē sanguinem mariti et filioz

colligens caput suū cum gaudio liniebat. Tunc iussit ut manib⁹ ad colla ligatis p̄ ciuitatē circūferent. deditq; s̄niam vt decollarent. **Marcha** v̄o in nimpha necaret. Quoz̄ corpa etiā ne sepulturā haberent iussit incēdi. **Matrona** v̄o noīe felicitas corpa eoz̄ semiusta rapuit & ī p̄dio suo sepeliuit. **Martha** vero de puteo leuatā eis iunxit. xij. kl. febr̄. **CI.**

De sanctis cesario & iuliano. Ex gestis eorum.

Quomodo quo claudius matrem suā gladio necauit & edictū de colēdis ydolis per orbē diuulgauit. erat firmus quidā pontifex terracine ciuitatis cāpanie q̄ p̄ singlos annos die kalendaz̄ ianuarij q̄si pro salute reipublice & principū suadebat hoīb⁹ crudelē audaciā exercē. Nā ante p̄fatum diē nutriebat iuuenis. vñ. l. vimenib⁹ in delicijs & lasciujs ad interfectionem suā. **Exacto** q; tpe armat⁹ & ornat⁹ ascēdebat in montē marimū. & arrepto equo p̄ salute reipublice & principū & ciuū salubritate. et vt nomē haberet glorie. ipse se p̄cipitabat morti. **Cui⁹** corp⁹ eū grādi honore colligebat. et ad templum p̄ducebat appollinis. et incendio cōsumebat. et cineres ei⁹ in templo p̄ salute reipublice & ciuū recōdebant. **Eo** tpe cesari⁹ dyaconus ex affrica terracina veniens. latuit ibi vsq; ad diē kalendaz̄ ianuarij apud quendā xpianū. cū quo vigilijs & oratōib⁹ deo suiebat. **Die** autē p̄notata euz̄ vidisset h̄mōi crudelē sup̄stitionē ī quodā iuene luciano specio so exhiberi. clamare cepit. **Viri** sapientes q̄o facitis stultū scel⁹. vt reipublice & p̄ncipib⁹ q̄ cruciatibus delectatur & effusione sāgumū sāgimatur. **Vt** quid p̄ditis aīas dyabolice fraudis p̄suasionebus. **Tunc** firmus pontifex iussit eū teneri. & in custodia publica recludi. **Qui** p̄ triduū macerat⁹ & leōcio p̄sulari tradit⁹. duct⁹ est ante carpentū ei⁹ ad templū appollinis vincit⁹ & nud⁹. **Et** cum appinquaret orate eo s̄bito ruit templū et occidit pontificē firmū. **Post** hoc itez̄ cesari⁹ in custodia macerat⁹. & capillis suis tect⁹. q̄ nud⁹ erat & eum angel⁹ dñi die noctuq; custodiebat in medium for⁹ est adduct⁹. **Illic** s̄bito cadēs in terram adorauit dñm. factaq; est lux sic cōfuscatō & p̄texit eum. **Videns** hoc leonci⁹ clamauit. **Vere** dñs deus est quē p̄dicat cesari⁹. **Et** misit se ad pedes ei⁹ et expoliās se clamidē suā induit eū petens coram omni populo baptismū. **Cunq;** baptizat⁹ esset veniens iulian⁹ p̄sbiter dedit ei corp⁹ & sāgumem dñi. **Cunq;** p̄cepisset omnia sacramēta. cum gloria tradidit spiritū. cui⁹ corp⁹ vxor ei⁹ & filij sepeli erunt in agro. ij. kl. nouemb̄is. **CII.**

De passione eozundē & quozundā aliozund.

Doro luxur⁹ p̄mus ciuitatis tenuit sanctos cesarium & iulianū. et dedit s̄niaz in eos. vt ambo in saccū missi in mare p̄cipitarent. cunq; ducerent dixit beatus cesari⁹ ad luxuriū. **Me** quidē aqua que regenerauit q̄si filiū suū ex se renatū suscipiet. vt ipsa me modo martirez faciat vnacū patre meo iuliano. **Te** autē hodie comedet coluber vt sciat hoc oīs patria. qz̄ vindicat dñs sanguinē suoz̄ suoz̄ & virginum q̄s ignibus cremasti. **Eodē** igitē die quo meri sunt. vnda eos in licus cecit. vbi etiā iacebat luxurius totus turgid⁹ a serpente p̄cussus. **Nā** cum equo sedens in villā suā ad p̄dium festinaret. & iuxta arborē p̄teriret. p̄ nequitia sua euenit vt elaberet spens inter collum & capitiū tunice ei⁹. & intra tunicā

ventrem ei⁹ & latera. suis morib⁹ laniaret. ita vt p̄ ventrem vsq; ad cor pueniret. **Iacens** ergo tot⁹ tumid⁹ anteq̄ expiraret vidit oculis suis ambos p̄fallentes. et cū honore digno corpa eoz̄ vndas afferētes. **Quoz̄** corpa suus dei eusebi⁹ collegit. qui cū ipso habitauerat. & sepeliuit nocte iuxta terracinā ciuitatē s̄b die kalendaz̄ nouēbris. **Post** dies autē. v. inuent⁹ est & ipse eusebi⁹ in loco vbi posuerat beatos martires ieiunās & adorās dñm. **Qd̄** vidētes multi occurrebāt ei & p̄uertebant & baptizabatur a felice p̄sbitero. **Hoc** audiēs leōci⁹ fili⁹ leoncij p̄sularis fremens de morte patris sui. misit milites & tenuit felicē p̄sbiter⁹ & eusebium monachum. **Et** interrogatos d̄ doctrina recludit eos in custodia. **Et** nolentes sacrificare iussit decapitari & corpa eoz̄ in fluuio iactari. **Que** ad litus piecta quare⁹ p̄sbiter collegit & sepeliuit iuxta corpus beati cesarij non. nouemb̄is. **Ex martirio.** Itē celebraē. vñ. kl. nouēbris romē natale. xlvj. militū. qui vt supra p̄missum est baptizati sunt simul a dionisio papa. mox iubēte claudius impatore decollati sunt. ac via salaria sepulti vbi & alij martires. cxxj. positi sūt. **Inter** quos fuerunt quattuor milites christi. theodosi⁹. lucius marcus. et petrus. **Hugo** vbi supra. **Tandem** claudius impatore defuncto. quimill⁹ frater eius ab exercitu elect⁹ est & in solio sublimat⁹. s̄ sep̄tima die impij sui interfect⁹ occubuit. **CIII.**

De impio aureliani et excomunicatōne pauli. Eusebi⁹ in cronicis.

Romanoz̄ igitē. xxix. regnauit aurelianus annis quinq; et mensib⁹ sex. cepit autez̄ anno dñi. cc. lxxij. mundi v̄o q̄rimillesimo. cc. xxxvj. **Hugo** vbi supra. **Iste** fuit vir industrie militaris expertissimus. et gothoz̄ gentē duris p̄lijs p̄ligauit. ditionēq; romanā antiquis terminis stabiluit. et siriā totā receptā sibi vendicauit. **Vnde** magna gloria romē triumphauit. et postmodum eā muris firmiorib⁹ cinxit. **Preterea** status ecclesie hoc tpe p̄sp̄eriorib⁹ incrementis augebat quotidie. **Vnde** apud anthiochiā celebre p̄cilium est aggregatū. in quo p̄fatus paul⁹ hereticus esse manifestissime p̄uincit⁹ et odemnat⁹ infestente maxie malchione p̄sbitero atiochene ecclesie viro sapientissimo. **Huic** em̄ ab omi epoz̄ cōcilio p̄missum est disputare cū paulo excipientib⁹ notarijs. **Ve**z̄ paulus sacerdotio abscisus et communione p̄iuat⁹. nolebat exire de domo ecclesie. **Vnde** interpellatus est aurelianus impator vt illū exire cōpelleret. **Qui** mox impauit illum vi publica expelli. et donnū viz̄ multis virtutib⁹ adorna tum ecclesie tradi. **Nōduz̄** em̄ erat aurelianus malis deprauatus s̄silijs quibus p̄cessu tempis bonū postmodum p̄posituz̄ immutauit. et p̄secutionem durissimā ecclesijs excitauit. **Quo** p̄secutōis tpe in gallijs passa est beata virgo columba in zenonē si ciuitate. alijq; p̄ diuersas p̄uicias occubuerūt. libenter p̄ christo diuersa certamina pagentes. **CIII.**

Passio sancte columbe virginis. Ex gestis eius.

Ingressus est igitē aurelianus ciuitatē senonis. vñ idus ianuarij anteq̄ accusata est et adducta beata virgo columba. que post multas iterrogatōes iussa est p̄ iuuenē turpissimū vulgari noīe barucham. mitti in p̄ubernio publico meretricū. **Qui** cum venisset in amphiteat̄ et intrasset in cellam eius. dixit ei columba. **Cur** cum tanta feritate a d

me intras. Nunquā tibi possum resistere. aut te re-
pellere a me. **S**z patientiā habe ne irascat tibi dñs
meus hiesus christus. et moriaris. Qui cōpunctus
in hijs verbis nō accessit ad eā nec tetigit eā. **E**c-
cum oraret columba vt castitas ei? a dño pserua-
retur. ecce vrsa egrediēs de cauea amphiteatri in
gressa est cellā virginis. et inueniēs ibi hominē &
allidens eum ante pedes columbe intendebat in
faciē ei? expectās. et quasi querēs qd iuberet d il-
lo. **T**unc columba ad vrsā. **A**diuro te p hiesū chri-
stum vt non ledas eū. sed pmitte me loqui cū illo
Tunc vrsa dimisit eū & posuit se ante ostiū ne il-
le effugeret. et ne ali? ingredere. **T**ūc colūba ait
ad iuuenē ecce fera audito nomine xpī dat hono-
rem deo tu qre in tāto scelere pseueras. **A**ut ergo
pmitte te xpianū fieri. aut te deuorabit fera. **T**ūc
iuuenis exclamauit. **S**i qd christū nō p̄fiteer sanus
hinc nō discedat. **Q**d cum dixisset vrsa tulit se de
hostio & exiēs iuuenis clamabat p totā ciuitatem
non esse aliū deū nisi quē colūba colit. **Q**uo audi-
to aurelian? iussit eā adduci. **C**ui responsū est. qd
hoc nō posset fieri qz vrsa cū ipsa intus est. **T**unc
aurelianus iussit ignē circa carcerē accendi. **V**rsa
vō vt vidit ignē cepit fremere & rugire. **C**ui di-
xit columba. **N**oli timere. qz nō cremaberis hodie
sed morte cum deo placuerit morieris. **T**unc vrsa
tectū ascendēs erupit p medias turbas & exiuit
ciuitatē. **T**ūc popul? clamare cepit ut ignis extm
guere ne columba cremaret. **Q**uib? hoc clamā-
tibus venit nubes de affricō & extinxit ignē. tūc
adducta est columba in mediū populū. **A**d qm au-
relianus. **Q**ue sūt tua artificia. qz te nec ptingunt
incendia nec fere. **Q**ue respōdit. **N**ichil aliud no-
ui nisi christū cū patre & sp̄sācto. **C**ui dixit au-
relian?. **I**ā tibi prestat? sū. ne nomē hoc memoze-
ris. **P**recepit aut vt ad primū miliariū ducere &
ibi decollaret. **Q**uo cū ducta fuisset. rogabat vt
paz dimitteret orare. **S**ed cū nollēt qui ducebāt
eā. dedit eis anabolanū suū siue palliū sericū. et p
miserūt. **Q**ua orate. clamauit ad eam vox de celo
dicens. **V**eni columba mea veni. ap̄t sūt tibi celi.
p̄gaudet tibi paradisus deuictis omib? colluctatio-
nib?. **S**tat fili? dei qui tibi coronā in capite ponat
& suscipiet te angeli dei. et pducent te in ciuitatē
magnā hierusalē celestē. **T**ūc vnus ministroꝝ ex-
tracto gladio amputauit caput ei? in oratione. **F**a-
ctum est hoc pridie kl. ianuarij. **CV.**

Passio s̄cti saumiani martiris. **¶ Ex gestis ei?.**
Eodem tpe in territorio trecassimo s̄ eo-
dem p̄ncipe passus est s̄ct? saumianus
siue saum? **A**udiēs aut aurelian? qd p il-
lum multus popul? credebatur iussit crispinū p̄fidē
cum .xc. militib? ad illū p̄gere. eūqz vincitū ad se
adducere. **A**t illi inueniētes eū oratē timuerunt
ei a p̄p̄quare. **A**udiēs hoc impator misit alios.
cxc. ad eū. **Q**ui & ipsi eū inuenerūt oratē & eū
eo orare ceperūt. **C**ōpleta oratōe cū surrexisset di-
xerunt ei milites. **D**ñs noster impator desiderat
te videre. **R**espōdit. **V**adā. cunqz impator inter-
rogans eū in fide firmissimū inuenisset. iussit eum
in custodia mitti. & a .xlviij. militibus custodiri.
Qui p eū ad christū cōuersi arma deposuerūt. &
iubente impatore decollati sūt. **Q**ui & saumianū
sibi p̄sentatum p̄ p̄fessione christi iussit manus et
pedes ligari & ad vectes ferreos cedi. & i capite
ei? cassidē igneā mitti. **I**n ignē quoqz positus eua-
sit illes? **P**ost hoc iussit impator lignū exhiberi se-

cundum staturā ei? & poni ante palatiū. et terni
milites t̄nas sagittas sup eū iniecerūt. **C**unqz cre-
deret impator eas corpi ei? infigi. ille a dextris et
a sinistris ei? a v̄co suspendebatur. **E**t ne vna qz-
dem corpi ei? tetigit. **P**ost hoc veniēs ad eū ait.
Vbi est de? tuus. **V**eniat & liberz te de manib?
meis vel de sagittis hijs. **E**xiliēs aut vna de sagit-
tis ingressa est in oculū impatoris & excecavit eū
Qui iratus iussit factum in carcerē a .xc. militib?
mitti & in crastinū decollari. **A**t illo orate milites
excecati sūt & cathene ferree sūt p̄fracte. **S**̄ctus at
iter carpēs puenit ad ripā secane. **I**psiqz orate fa-
cta est aqua quasi petra solida. et pedib? ad locū
sibi demonstratū puenit. **I**terūqz orauit dñm vt
celeri? eū iuberet coronari. **T**unc leuatis ocul? v̄-
dit milites extracto gladio venire voloti? vt eū
decollaret. **S**ed cū a p̄p̄quare timerēt ait ad eos
Venite & portate de sanguine meo impatori. vt
videat gloriā dei. **C**unqz percussus fuisset. gutta sā-
guinis cecidit super caput carnificis et ipsi uersi
clamauerūt dicētes. **D**ñe p̄ce peccatis nostris. qz
de sanguine s̄cto tuo baptizati sum?. **S**̄ctus aut
caput suum ap̄p̄hendens portauit illō pedes .xlx
Milites aut collegerunt de sanguine s̄cto & liga-
tum in lintheo detulerunt impatori. **A**peisqz ocul?
vidit. & deum christianoz gloriificauit. **P**ass? est
aut iste s̄ctus. .m. kl. february. **CVI.**

¶ Modus conuersionis eiusdē.

Istius s̄cti pater saum? nat? est in opi-
do saumonē. **Q**ui post primā cōiugem
accepit secundā ex pellopia ciuitate de
genere caldeoꝝ valde locupletem. **E**x p̄mā vxore
habuit saumum siue saumianū filium. ex secunda
saumā filiā. **S**aumian? at euz legisset hunc versū
Asperges me dñe ysopo rē. orabat vt sciret inter-
p̄tationē ei?. cui angel? dixit. cum aspersū fuerit
crisma sup caput tuum mundaberis a delicto ma-
ximo. cum lotus fūis ex aqua viua in nomine dñi
nostri hiesu christi cōdidior eris qd nix. **S**urgēs er-
go saumian? & volēs ouertere patrē suū. obur-
gatus ab eo p̄pter metum darij p̄ncipis recessit in
de. et quesit? nō est inuent?. **V**enit ergo in galliā
et pass? est sub aureliano vt dixim?. in territorio
trecassimo. cum em̄ illuc fugiēs venisset super flu-
uiū secane p̄stratus orauit vt ibi baptizaret. **E**t
euz baptizat? esset venit vox dicens. **S**aumiane di-
lige qd inuenire voluisti. **S**tatimqz fixit baculum
in terrā. **E**t facta oratōe corā multis astātib? vir-
ga illa ramos et frondes ac flores pduxit. **E**t ex il-
lis qd hoc viderunt. **M.** .xviij. uersi sunt. **A**urelia-
nus autē hoc audiēs. qd om̄s v̄bicumqz xpianos oc-
cidi preceperat. misit milites vt eum adducerent
At vbi venerunt ad eū inueniētes oratē timue-
runt. **accedere ad eū et cetera qd supra retulimus.**

CVII.

De sancta sauma sozo

re eius. ¶ Ex gestis eius
Quqz sozo eius sauma quotidie grauit
eum fletet et p eo quotidie ieiunans sem-
per ydolis supplicaret. **T**andē dormienti
ei apparuit angel? dñi dicens. **S**auima noli flere. s̄z
quecunqz habes derelinque et inuenies fratē tu-
um in honore maximo p̄stitutum. **Q**ue statim eui-
gilans dixit ad collactaneā suā. **A**mica mea sensisti
aliqd. **Q**ue respōdit. **S**ensi dñā qz vidi hoīem in-
cognitum an te stantē nescio qd loquentē. **A**it illi
Nō me accusabis. **R**espōdit. **D**omina ablit vt te
incussem. sed quiquid vis fac t̄m ne te occidas. **E**t
s̄ i crastino ambe oia reliquias fugerūt. **E**t

cum pater eius fecisset eam queri per montes & valles & inueniri non posset. expandens manus ad celum dixit. Si tu es deus potens in celo qui nos saluare possis descende nunc & percutere omnia ydola mea. que usque nunc adorauimus. quod michi non potuerunt saluare natos meos. Tunc dominus de celo intonans confregit omnia ydola que ibi erant. Quod multi audientes crediderunt in christum. Post hoc beata sauima venit romam ad tumultum sancti petri. Cuius fama eius peruenisset ad eusebium papam baptizauit eam. Et cum esset in albis orans sanauit ibi duos cecos & duos contractos. Et fuit ibi .v. annis. Dormienti igitur apparuit angelus domini dicens. Sauima quid fecisti. Cur dimidisti pentes & omnia que habebas. & nunc in delicijs epularis & non peregrinans. Surge & vade in trecentas ciuitates campanie & ibi inuenies fratrem tuum. Euigilas ergo dixit famule sue. Non oportet nos hic amplius habitare. cui illa Domina quod vis facere. ecce ciues valde te diligunt & tu vis in peregre mori. Respondit sauima. Deus prouidebit nobis. Et accepto pane oratione discessit inde & venit in urbem rauennensem. Cumque venisset ante domum cuiusdam diuitis cuius filia moriebatur. dixit ancille domus que foras exierat ut ibi hospitaretur. Que respondit. Domina quomodo potes hic hospitari. quia filia domini meorum morietur. & astates grauiter lamentantur. Cui beata sauima non prope memorie. Intrauit ergo ancilla ad dominam. Que statim accurrens introduxit sauimam. Et postquam sauima apprehensa manu dextra egrotantis. orans erexit eam sanam. Et cum vellent pentes retinere eam non potuerunt. Et inde venit in trecentas ciuitates. Vbi cum esset ad miliarium ciuitatis dixit famule sue ut modicum repauseret. Tunc exiens de urbe vir quidam venerabilis licentius dixit eis. Unde estis. Sauima respondit. Domine hinc sum de illa ciuitate. At ille. Cur mentiris quod loquar tua te iudicat peregrina. sauima respondit. Domine vere peregrina sum. et diu positum requiro fratrem meum sauimianum. Respondit licentius. Vir ille quem queris ante paululum pro christo decollatus est. et ibi in illa domo sepultus. Vade ergo illuc & reuertere ad nos. et bene tibi erit nobiscum quod diu vixeris. Et illo preterente sauima prostravit se & orans dixit. Domine deus qui me semper in castitate seruasti. non me permittas amplius duris itineribus fatigari. sed iube corpus meum a loco isto ulterius non moueri. Comendo tibi famulam meam. que propter me tanta sustinuit. et fratrem meum quem habere non potui. da ut in regno tuo videam. Et sic finita oratione anno vite sue. xlix. migravit ad dominum. Quod videns famula sua grauiter cepit flere. quia nichil habebat quod sepulture sue necessarium erat. Illa autem flente ecce licentius rediens ad urbem & sauimam inueniens iam defunctam ait ad famulam eius. Noli flere. Ego vadam & celerius reuertar ad sepeliendum eam. Misit ergo preconem per urbem. Venite omnes inquit peregrina sepelienda. que extra urbem defuncta est. Perrexerunt ergo quicumque potuerunt. et honorifice sepelierunt eam. vbi multum quedam ceca & clauda & manus aridas habens cepit integram sanitate.

CVIII.

Passio sancti

patrocli martiris. **Ex gestis eius.**

Aurelianus quoque egrediens a partibus urbis senonice pergens trecentis audiuit de sancto patroclo. qui extra ciuitatem vir nobilissimus habitaculum habens vbi orationibus & vigilijs deo seruiens nulla die recesserat cibo nisi hora. xij. Hunc ergo perscrutans cum inuenisset nolentem crucifixum abnegare & ydolis immolare. furore commotus

ait. Mittite compedes in pedes eius. & catenas ignitas in manus. & perstringite fustes in dorso eius. & includite eum donec de eo pertractet. Quo facto cum esset in custodia usque ad diem tertium orabat ad dominum. Et post eductum in publico post multas verborum altercationes videns aurelianus eius obstinaciam. iussit eum gladio feriri dicens. Hunc noxium & detestabilem qui nobis confusionem intulit & deos nostros contumeliauit in locum aquosum ducite. & ibi eum decollate ne corpus eius in arida requiescat. Tunc ductus a carnificibus ad amnem secane in ripa orauit & dixit. Domine ihesu christe ne patiaris corpus meum in hoc loco aquoso requiescere. ne quando dicant gentes ubi est deus eius. Tunc obscurati sunt oculi tenentium eum. & ille flumen ingressus in aliam ripam exiit & genua eius aqua non attingit. Tunc illi qui eum tenuerant dicebant. Magnus est deus eius qui liberauit eum. Alij autem non sed fantasma est. Illis autem inuicem percertantibus mulier gentilis adueniens dixit. hominem christianum quem queritis vidi in monte ultra flumen in terra prostratum & orabat deum suum. Qui pergentes illuc cum inuenissent eum orantem vnde ait. Vere tu reus es qui nos effugisti. et ecce in manibus nostris es & morieris nisi dijs nostris immolaueris. Qui respondit. Demones non adoro. sed solum deum verum pro cuius nomine multa patimur. & etiam morimur. Tunc genua in terram flectens a persecutore in terram prostratus est & gladio decollatus dicens. In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et hoc. xij. kal. februarij. CIX.

De sancto speosippo & fratribus eius Ex gestis eorum.

Sanctus polycarpus episcopus iohannis apostoli discipulus. volens christi iusticiam ampliare. per diuersas mundi partes suos dirigebat discipulos. Audiens vero quod malo peior. princeps principum successisset in regno. scilicet aurelianus seuerus. qui cum in galliis prouincias omnes christianos diuisis puniri supplicijs generali promulgasset edicto. decreuit idem sanctus factos dei andochium & benignum presbiteros & circum dyaconum illuc predicantis causa distinare viros virtutibus prestantissimos. et in dei amore diffusos. ad certaminis agonem pro christi nomine festinos. Qui nauigantes feliciter. cum ad marsiliensium litora peruenissent eduam ciuitatem ingressi. a fausto nobilissimo viro senatoria dignitate gratissime hospitio recepti sunt. Quos cum perunctus esse presbiteros suppliciter postulauit ut familiam suam per ablutionem baptismi facerent christianam. Ipse autem propter imminentem persecutionem christum colebat occulte. obtulit etiam filium suum symphorianum adulescentem sanctorum predicationibus diuina predestinatione succiduis temporibus preclarum martirem futurum. Quez ipso patre de precante. sanctus benignus baptizauit. & sanctus andochius de sacro fonte leuauit. Tunc idem faustus ait illi. Est etiam michi foror leonilla ciuis urbis lagonice. cui sunt nepotes ex filio tres gemini fratres ex vno partu simul editi. scilicet speosippus. eleosippus. & meleosippus liberalibus literis eruditus. sed paterna traditione adhuc viuentes errore gentili quos distendat ad christi militiam sociare. His ergo sanctissimi sacerdotibus vestra deuotione subueiite. Placuit ergo eis consilium ut sanctus benignus ad territorium lagonicum illustrandum periret. sanctus vero andochius & thirus in augustudimensi dyocesi predicantes. non multo post sub aureliano felici martirio coronati sunt. Leonilla autem sanctum benignum ad se transfamisit quasi manna de celo descendens cum omni ueneratione

suscepit. Eadē die nepotes eius in agro plasmafo ad simulacra deo nemesis sacrificia offerebant. & te supersticiosi libaminibus auiē sue resuauerūt. Illa vō omnia p̄ficiens canib⁹ respuit tanq̄ sterc⁹. accedensq; ad eos cum sācto benigno dixit. Carissimi nepotes cognoscite dñm hiesū xp̄m deum esse verum & viuū. q̄ mundū cōstituit. q̄ celi altitudinem extendit stellisq; depinxit. Qui pelag⁹ congregatū litorib⁹ coartauit. piscibusq; id pambulandū p̄cessit. Qui terrarū spacia dilatauit diuisisq; arborib⁹ & gramimib⁹ tellurē om̄ez vestiuit. Cui angeli & om̄is creatura fuitūtē reddidit. cui⁹ pietas hūc vīrum sāctum benignū ad nos de longinq; regione trāsmisit. Attendite ad verba ei⁹ q̄ dei p̄cepta sē que de ore ei⁹ p̄cedunt. cūq; hec & multa alia cū sācto benigno nepotib⁹ suis dixisset. illi visiones quas dā nocte p̄terita viderant huic eoz ro cationi p̄sonas in memoriā singuli reuocātes nar rauerunt. et ita verbis eoz in fide xp̄i p̄firmati sē vt a sācto benigno baptismi lauacry suscipent. & ydolorū statuas dissiparēt. Deinde sāct⁹ benign⁹ ad castry diuionense p̄xit. vbi nō multo post coronā martiry p̄meruit. CX.

De passione eozundē. Ex gestis eozum.

Dercurrente autē fama lugdonicā urbem tres geminos nepotes leonille ad christi cultū declinasse. req̄siti a iudicib⁹ p̄stantē & publice xp̄ianos se esse asserēbant. Ipsos quoq; tanq̄ cecos & insensibiles q̄ metalla & lapides adorerent acriter arguebāt. Exurgēs autē quadrat⁹ p̄ ses. speosippū & eleosippū in facies pugno percussit irac⁹. Ipsi em̄ duo tm̄ locuti fuerāt. Dolēs autem meleosipp⁹ exclamauit dicēs. cur me hoc percussio nis dono cū fratrib⁹ meis p̄cipem nō fecisti. sed in illis oprabile p̄ncipiū passionis ostendēs. me a sācto p̄ortio sequestrasti. Vnanimēs in xp̄i p̄fessi one sumus. equaliter de christi remuneratione p̄ vestrā p̄fidia gratulemur. Quadrat⁹ respondit. Hodie illos p̄ contemptu deoz nostrorū diuisis cruciatib⁹ deinde te punire disposuim⁹. At illi in cō fessioe christi p̄stāter p̄durabāt. Auiā ergo cū la erimis & osculis eos viriliter exhortāte. in amore dei p̄stētes. cū nullaten⁹ p̄sentirēt vt simulacris facificaret. ligatis sursū manib⁹ deozū vō pedib⁹ in arboze vna suspēsi sūt. Tātaq; tormentoz adinventionē sūt extensū. vt pene putarent a mem broz cōpagine separi. Meleosipp⁹ autē insultabat iudicib⁹ dicēs. Saluator noster & dñs ih̄s christ⁹ p̄ nobis pepēdit in ligno affix⁹ clauis. Nos ergo ei⁹ famuli pendētes i stipite crucis signaculū adēpti. gloriozi martires effimur. At illi Nō in ista ar boze moriemini sicut vos velle dicitis. sed igne vltore p̄bitis. Tūc p̄patis lignis & ceteris fo mentis copios⁹ ignis accendit. ligatisq; manibus & pedib⁹ in eo p̄cipitanē. Affuit christ⁹ saluator in medio & diruptis vinculis sācti gloriabant in igne. nullūq; ex eis incendia p̄tingebāt. Videbāt impij sāctos inē flamos exultare geminos. & p̄ser uerare illesos. quos putauerāt tāto incendio subitō videre p̄suptos. et tristabātur p̄usi. Sācti in igne ambulabāt. et tandē p̄sumptis igniū incremētis ac deficiētib⁹ flamis. in medio stātes p̄secutorū malicias irridebāt. Sed vt maior nō fieret deside rantib⁹ mora martiry. et vt coronas p̄paratas ac cipient. vidētes choros angeloz ad se excipiēdos stātes patos. flexis genib⁹ in oratōe p̄strati. spiri tum simul emittētes p̄ter ad celos migrauerunt.

Videns autē mulier quedā iouilla tā p̄ciosā eozū consumationem. sp̄reto maritali p̄ortio. puuli & vnici filij dulcē relinquēs amplexū. inē incredulitatis turbas adhuc i p̄secutionis ardore cōmoras veloci cursu p̄perās exclamauit dicēs. Et ego xp̄i ancilla sum. et christū v̄z deū p̄nuntio. et ydola vestra om̄ino despicio. His dictis mox cōprehēsa & a capillis suspēsa. multisq; afflictis supplicijs cū christū negare coacta nullaten⁹ voluisset vna cū beata leonilla ad locū martiry deducta. p̄ter gladio necate sūt. Acta sūt hec s̄b aureliano. xvj kl. febr̄. Inuētio autē sanctoz corpoz geminorū v̄l de dicatione basilice eoz. xij. kl. octobris. CXI.

De sācto benigno p̄bitero. Ex gestis ei⁹.

Aurelianus impator diuionē ingressus ad videndos novos muros ibi cōstructos iussit templum edificari mercurio & re paterent vllū christiane legis p̄fessorē in locis illi residere. Qd̄ audiēs terenci⁹ comes ait. Quid sit christian⁹ nescim⁹. s̄z vidi quendā pegrinū caput habere consum. cui⁹ vidi quendā vita differt a nobis deoz ceremonias refutat. populū nostrū aqua abluuit & balsamo limat. & signa multa in populo facit. Post mortē aliā vitā in deo suo credentib⁹ p̄mittit. Audiēs hoc aurelianus ait. Quātum audio christianū hunc esse h̄ habitus designat. Inquinice eum & ligatū i aspectu meo adducite. q̄ dijs nostris ista p̄uersatio nō placet. s̄z cum eis illi⁹ cruci fixi signū ostendit. statim tabescūt & frēmūt dētib⁹ nec illi⁹ signū intueri patiunt. Quisit⁹ ego sāctus benign⁹ p̄biter & in villa cui nomen spatatus vbi verbū dei gentib⁹ p̄dicabat inuētus vinct⁹ ac cesus i aspectu impatoris est exhibit⁹. Qui ait illi. Ex q̄ regione es o crucicola & qd̄ nomen est tibi. Ille respōdit. Ab oriente venim⁹ ego & fratres mei. quos tu iā occidisti a sācto policar po missi. vt verbū dei gentib⁹ p̄dicem⁹. Aurelianus ait. Si h̄monib⁹ meis p̄beas famulatū magnum sacerdotē deoz meoz te p̄stituo. et p̄mum in palatio meo te esse iubeo. Ille respondit. Lupe rapax p̄matū sacerdotij a te nō accipio. q̄ tibi manet eterna et pessima damnatio. Nec me mutabis a christo cui ego suio. Audiēs hec aurelianus. neruis durissimis eū cedi p̄cepit. et nisi sacrificaret diuis penis affligi. Qui ad trocleas extens⁹ cū cederet gratias agebat christo et orabat. S̄z cū fuisset cesus. carceri mancipat⁹. angelo eū p̄ortante ita p̄stīme sanitati reddidit est. q̄si nec vnam plagam accepisset. CXII.

De passione eiusdē.

Aliera quoq; die presentat⁹ dijs sacrificare renuens. cultūq; eoz irridēs. iussit esse a cesare ad fanū qd̄daz adduā. carnesq; de sacrificijs in os illi⁹ ut māducaret vel inuit⁹ mitti. Qd̄ cū fieret ille factō ecōtra signo crucis. corde sursū suspēso et oculis in celū eleuatis orauit. Et statim om̄ia ydola lignea et lapidea et vasa quibus sacrificia offerebant. sicut fumus euā nuerunt. Tūc sāctus gaudio repletus gr̄as egit. et tiranno de cultu deoz q̄ ante signū salutis euā nuerāt insultare cepit. At ille ait. Agnosce benigne q̄ dij nostri tuā cupiunt facere voluntatē. si tu assensū p̄bere velis. magnū te in aspectu nostro vidēbis. Qui respondit. Stultū hēs eoz. nec oculis vides gr̄a virtus christi sit. que ydola tua cōminuit. Tunc iniquus cesar iussit eū in carcerē recludi dicēs. Exhibete saxū magnū et trāsforatū

in quo pedes eius supplebetis et in digitos manuum eius calentes subulas in longum perficite. Per sex autem dies illi nullus nec aquam prebeat. et includite cum eo canes ferocissimos esurietes & sitientes ut ab eis diripiatur. Qua iussione impleta cum includeretur sanctus monebat comites & tribunos ut crederent in ihm. In carcere autem per sex dies orationi vacans angelum dei confortantem habuit. Canes quoque mitigati nec capillum capitis eius nec fimbriam vestimenti eius trigerunt. Sed & angelus domini alimentum ei id est panem celestem prebuit discussis subulis de manu eius & plumbo de pedibus. Sexta autem die aperta custodia inuenerunt eum ita illesum penitus. ut nec una plaga in corpore illius apparet. Quod audiens aurelianus. iussit vecte ferreo collum eius in ipso carcere contundi. & lancea militis vitam eius crudeliter finire. Quo facto columba niuea de ipso carcere a christianis ascendisse visa est usque in nubem et sic preciosa anima glorie ascende in celos fuit ostensa. Tantusque odor suauitatis in eos effulsit. ut estimaret se in paradisi odoribus collocari. Acta sunt hec circa factum benigni presbiteri rum. kl. nouembriis. CXIII.

Passio sancti prisci & felicitis presbiteri cum socijs suis. Ex gestis eorum.

Deterea cum aurelianus senonis moraretur alexandriam senascallum suum ubique transmisit ut si quos christianos inueniret. omnes ut sacrificare aut mori compelleret. Qui multa loca perstrans peruenit ad locum qui tociacus appellatur. et ibi reperit factum presbiterum cum multis christianis presbiterem. Quos ut christianos cognouit. factum presbiterum presbiteris respondentem decollari & in puteum precipitari precipit. Dumque ceteri similiter cederent. unus eorum caput sancti prisci rapiens. dum per siluam diffugeret a subsequentibus non longe ab antisiodoro decollatus. ibidem cum capite sancti prisci est sepultus. Ceterorum vero martirum corpora christiani furtim tollentes in quadam cisterna sepelierunt. Latuit autem ibi caput sancti prisci per quatuordecim annis. usque ad tempus sancti germani antisiodori episcopi. Cum enim deus ostendisset ei locum ubi illi sancti fuerant decollati. ipse locum presbiteris monachorum monasterium ibi destruxit. quod usque ad tempora vandalorum durauit. Caput autem sancti prisci detulit ad alium locum qui differt quattuor ab urbe milibus. vide licet ad castrum eiusdem sancti prisci nomine nuncupatum.

Actus. Sub aureliano quoque passus legum sancti felix presbiter & fortunatus & achilles & dyaconus quos miserat hireneus lugdunum episcopus & martir. ad urbem valenciam seminarium predicacionis imbuenda. Cum ergo maximam partem suspicte urbis ad fidem christi conuertissent. a duce cornelio in carcerem trahi sunt. Deinde diuissime verberati. crudelibusque fractis circa rotas vertiginem astricti. summi quoque in eculei suspensione pressi. tandem gladio consummati sunt. CXIII.

Passio sancti andochii cum socijs suis.

Sub eodem imperatore passus est andochius cum socijs suis. Nam cum aurelianus senonis veniens christianos precepisset inquiri. ut aut ydolis immolarerent. aut diuersis supplicijs interirent. facti andochius & thirsus ad locum intrepide venientes. cunctos predicacione sua conabant ad fidei salutem perducere. Quidam autem negociator in loco qui sedeloc dicebatur residens. felix nomine christianus fide. cuius negociatio quotidie erogabat in pauperes. eos in suo suscepit hospitio. Ibi ergo fixis imperatoris tentorijs. quidam hostiarum cesaris nunci-

auit ei quod christiani in domo felicia residerent. Quod audiens ille iussit eos adduci. Qui cum ducerentur. felix ouersus ad eos deprecabatur dicens. Ne patiamini me separari a gloria remuneracionis vestre. sed orationibus adiutum pater me ad preciosa martiris vestri coronam ducite. Et facta oratione intrepide presbiteres ligatis post tergum manibus ducti sunt in conspectu nequissimi cesaris. Tunc andochius & thirsus & felix christum firmissime presbiteres. inuersis manibus suspendunt. & saxis eorum pedibus ligatis. sequenti die imperatori incolumes presbiterant. accensoque igne in eum pater ligati mittuntur. sed statim combustis uinculis & extincto igne imbribus. illesi imperatori assistunt. & christum ibi amplius presbiteres. usque ad mortem colla uentibus feriunt. Quod audiens faustus cum simphoziano filio suo. corpora eorum collegit & honorifice sepeliuit. CXV.

Passio sancti simphoziani & eius miracula. Ex gestis eius.

Sanctus simphozianus presbiter patris sui fausti nobilissimi viri. cum adhuc esset tricenarius a sancto benigno martire baptizatus & a sancto andochio de sacro fonte leuatus. tanta ex tunc sanctitate pollebat quod seniorum vitam anticipans in celesti conuersatione & diuine legis studio permanebat. Cum ergo aurelianus imperator a senonis diuionem properaret. consularem eraclium augustodunum direxit. ut sicut ubique faciebatur. ita & ibi omnes christianos aut sacrificare aut mori compelleret. cum ergo tunc pagani festum ueneris mira insania celebrarent. & statuam eius in curru coram eraclio deportarent. simphozianus affuit & nolens eum adorare diu cedere & carceri mancipari. Et cum e ductus de carcere eraclio diebus singulis offerretur. & ad sacrificandum nullatenus moueretur dixit. Si periculosum est non quotidie ad presbiterum a me aliquid addere quanto periculosius est a salute discedere. Vitam quam christo reddiduri sumus ex debito. soluamur ei ex uoto. Sera penitudo est. sed iudicis timuisse presbiterum. Munera uestra fucati mellis permixta dulcedine. male credulis mentibus uenena perueniunt. cupiditas uestra omnia habendo nil possidet. quia dyabolicis artibus obligata. miserum lucrum compeudit. detinetur. & gaudia temporum uestrorum in similitudine uirtutis cum ceperint splendere franguntur. Tunc iudex ira succensus data sententia. ministro iussit ut simphozianum deos & principes blasphemantem occideret sicque deorum & legum iniuriam vindicaret. cum ergo duceretur ad locum. & venerabilis mater sua eum de muro hortaretur ne timeret. mox gladio decollatus a christianis sblatus & alibi est sepultus. Vbi tanta miracula uidebantur fieri. ut etiam paganis mirantibus in honore maximo haberetur. Testatur autem gregorius thuronensis. quod de loco ubi sanguis eius effusus est. quod dam christianus tres lapillos cum ipso sanguine leuauit. & in capsula argentea inclusos. in ecclesia lignee tabulis constructa. apud ligernum castri aruernie in altario collocauit. Tempore autem quo theodozicus rex francozum illam regionem euerteret. hoc castrum in incendio concremauit. cumque flama ecclesiam illam penitus consumpsisset. & populorum aras incendio. reliquias sancti simphoziani plageret. consumptis flammis & dispersis cineribus capsula illa argentea de loco illesa attollitur. & mirantibus cunctis nichil diminutum de sacris pignoribus reperit. CXVI.

De sancto mammete puero.

Entempestate erat in cesaria capadocie puer. vii. annorum matrem nomine. quod mortuus

parentibus cum iuste & pie viueret aureliani decretum de cultu ydolorum abhorrens in monte cuius silua densissima erat secessit. Ibiq; viuebat orationi & lectioni vacans et de lacte tamen gregis sui se pascens. Audita autem uoce de celo ut in campum descenderet descendit ibiq; uirga & euangelium inuenit. Quibus sumptis in monte ascendit. Legente autem eo librum quem inuenerat in campo conuenerunt illuc diuersa ferarum genera que prostrate eum adorabant & post flexa genua sursum ad eum respiciebant. Tandem egressis feris masculinis remanebant ibi femine cum gregibus mansuetis uerbis lacte plenis. Quas uir sanctus cum grege suo mulgens & coagulans & caseos faciens cum sibi abundare uidisset quarens a domino quid de fructu sibi dato faceret responsu accepit ut ad portum cesaree descenderet & pauperibus distribueret. Hoc uidentes quidam presidi alexandro nunciauerunt quod ibi magus esset qui omnes feras siluarum maleficaret. Tunc iudex eques duos misit ad eum. Quibus ille obuius in habitaculum suum eos duxit eisq; caseum & aquam apposuit. Quibus manducantibus facta est congregatio animalium sedente eo & legente euangelium. Quod uidentes illi fugerunt ad eum confortati autem a uiro sancto ne timerent prescripti quibus uisa presidi retulerunt. **CXVII.**

De agone eius & passione.

DVer autem sanctus eos sponte secutus coram preside magnum se esse negans & christianum profitens cum ydolorum cultum omnino respuecit. iussus est ab eo suspendi & torqueri. cumq; gratias agens in celum intenderet audita est uox de celo ad eum confortare matrem & uirilem agere. Tunc preses iussit eum deponi & in carcerem recludi ubi plurimum xl. homines inclusos inuenit. Quibus apud eum querentibus quod fame morerentur colubam celicem missa portans lac & mel per fenestram intrauit accipiensq; matrem simul cum eis manducauit et saturati sunt. meridiana nocte aptum est ostium carceris & exierunt. Post hoc matrem presidi presentat in camino ignis mitti iussus est sed eo munito signo crucis intrante flama statim est extincta. Iussit itez preses ignem accendi sed colubam descendit & ignem disperxit. Aperientes autem milites camino uiderunt cum eo stantem quasi miliciam et multitudinem angelorum. Qui uocat & egressus iussus est in amphiteatro bestias secum misit exponi. uir & parde & leoni. At uirsa eum adorauit. parde collum eius est amplexa leo pedes eius lambuit. Verz antequam dimitteret leo ministris per timore moram facientibus alius leo diuinitus e monte descendit & per ciuitatem rugiens nullum lesit sed festinas ad amphiteatrum intrauit et respiciens sanctum martirem dixit. **O** natura hominis spiritus sancto coopra ecce tui causa cogor ab angelis contra naturam loqui. Hec eo dicente amphiteatrum ostia clausa sunt ab angelis ut nullus exinde posset exire. Et ascendens leo multitudinem paganorum & iudeorum laniauit. solusq; preses illesus cum officio suo remansit iubente sancto ne eum leteret. Tandem sanctus martir lapidatus cum iam lapidibus esset coopertus et tunc etiam maneret illesus ab angelo de celo uocatus emisit spiritum. Huius natale celebratur. xv. kl. septembris.

CXVIII.

Passio sancti pueri agapiti.

DAssus est tunc rome sanctus puer agapitus sub preside ariochi qui primo quidem iussit eum per quattuor dies absque cibo uel potu in carcere recludi. Deinde prunas ardentes super

caput eius imponi et post hoc sumum terribilissimum fieri ipsumq; martirem nudum capite deorsum suspendi sicq; dimitti solum donec corpus eius nunciaretur a feris & auibus deuoratum. Attalus autem cornicularius qui eius prius in carcere suaserat ut a stulticia sua recederet ne in tormentis deficiens florem iuuentutis amitteret post quattuor dies iuit ubi suspensus fuerat cupiens dicere presidi si adhuc uiueret et inuenit eum super fumum in ueste cadida deambulantem & psallentem. Non moriar sed uiam re. Angelus enim domini eum soluerat et omnino a plagis suis sanauerat. Ad hoc attalus stupens nunciavit presidi dicens credo quod magnus est deus christianorum. Nec est alius preter eum cui cum preses diceret eum seductum seque hoc nunciatum impatoribus respodit se libentissime cum agapito sibi penam martiris. Preses atque puer agapitum precepit expoliari et aqua bullientem in ventrem eius mitti sed illo magis eam frigidam sentiente & uerba fidei coram preside proponente ipsum sumq; arguente preses de tribunali cecidit & militibus ait currite sibi uenite michi totus enim ardeo & quod iniuste feci de puero magno & eterni dei agapito iuste recipio. cumq; hoc dixisset impius exspirauit. Quod audiens aurelianus iussit eum exponi leonibus. Ministri ergo ducetes eum in urbem prenestinam in amphiteatro leonibus proiecerunt. Qui mox de posita feritate prostrati pedes eius linxerunt. Tunc populo circumstante & deum glorificante ministri eum rapuerunt & non longe ab urbe ductum gladio percusserunt. xv. kl. septembris. **CXIX.**

De ceteris sub aureliano passis.

Deter hos autem passis sunt & plures alii sub aureliano. De quibus ita legitur in martirio logio. mens idus aprilis rome natale plurimorum martirum quos sanctus alexander papa baptizauit cum in carcere teneret. Hos omnes aurelianus princeps nauis uelusta impositos in altum mare deduci et illic ligatis ad colla pedibus mergi fecit. Hec tamen magis referenda uidentur non ad hunc aurelianus impator sed ad aurelianus consularem. sub quo & ipse alexander papa martirizatus est. Itē mens kl. iunij apud yconium ciuitatem isaurie sub aureliano impatore passio sancti cauonis martiris et filij eius. Qui primus ignito ferro suppositi deinde craticula suppositis prunis et oleo super fusos. antea suprauerunt. Postea uero tamen fixorij quod suspensionis in eculeo ac ignis penas passim malleo ad extremum ligno manibus eorum stricis in laudem omnipotens dei spiritum emiserunt. Itē kl. iunij augustodunensis sanctorum reuerentissimi episcopi et pauli presbiteri cum alijs x. qui sub aureliano principe martirio coronati sunt. Itē nonas iulij ciuitate dusina sanctorum martirum birenij dyaconij et muscicle nobilissime matrone que passi sunt sub aureliano principe. Itē pridie nonas augusti rome uia latina passio sancti terculiani martiris qui sub aureliano impatore post impiam fustium macerationem et ignium circa latera adustionem ac oris squassationem et eculei extensionem neruorumq; cessione data sententia capitis amputatione martirium consummauit. Itē vi. idus decembris rome natale beati euticiani pape qui rexit ecclesiam anno uno et sub aureliano martirio coronatus sepultus est in cimiterio calixti. Qui et ipse per diuersa loca cecit et xlij. martires sepeliuit. Item mens kl. aprilis rome uia apia passio sancti quiriti tribuni et martiris qui sub aureliano impatore post lingue abscissionem et eculei suspensionem manuum ac pedum

decrucationē agone martiriū gladio summauit
Itē kl. aplis rome passio theodore beatissime so-
roris illustrissimi martiris hermetis. Hec s̄ aure-
liano p̄ncipe martirizata. sepulta est iuxta fratres
suum via salaria nō lōge ab vrbe roma. Hoc quo-
qz magis intelligendū videt̄ de aureliano s̄ulari.
Nā & beat⁹ hermes frater hui⁹ theodore p̄ beatū
alexandrum ouersus. qui passus est. v. kl. septēbr̄.
Itē quarto id⁹ iunij rome via aurelia. natale san-
ctorum basilidis tripodis & madalis. s̄ aureliāo
impatore. p̄side platone. & aliorū. xx. martirū

CXX.

De impio tacito flozia
ni p̄bi kari karimi numeriani. Eusebius i cro-

Doro aurelian⁹ cū aduersū nos p̄secuti-
onem mouisset. fulmē iuxta eū comitesqz
ei⁹ ruit. ac nō multo post int̄ ostantino
p̄olim & eracleā in cano floreo vie veteris occis⁹
est. Post quē romanoz. xxx. regnauit tacit⁹ mē-
sibus sex. Quo apud pontū occiso. obtinuit flozi-
anus impium dieb⁹. lxxix. Hoc quoqz apud thaz-
sum interfecto. romanoz. xxxi. regnauit prob⁹
annis sex & mensib⁹ quattuor. Cepit autē āno dñi
cc. lxxix. mundi v̄o quartimillesimo. cc. xlij. **T**
Hugo vbi supra. hac tēp̄state fuit quidā manes
genere p̄fes. acer ingenio. vita v̄o vel morib⁹ bar-
barus. q̄ sc̄dm nomē suū insanies se paliticū nomi-
nabat. Ab hoc diffusa est heresis manicheoz p̄ or-
bem vniuersū. hic asserbat duo esse p̄ncipia. vnū
boni & alteri mali. vnū lucis & alteri tenebrarū.
cū om̄is creatura bona sit p̄ naturā. sed dū fuerit
viciata sit mala. Porro p̄bus impator ap̄d firmiū
militari cumultu necat⁹ est Car⁹ igiē narbonēsis
āno ab incarnatōe dñi. cc. lxxv. s̄ ab initio mūdi
quartimillesimo. cc. xlix. impauit ānis duob⁹. hic
cū filios suos karinū & numerianū p̄ortes regni
fecisset. ad bellū parthicū p̄fect⁹ in castris fulmi-
ne ictus interiit.

CXXI.

Passio facti mauri monachi & quorundā aliorū
Ex gestis eorum.

Sub numeriano impatore. et celerino v̄-
bis rome p̄fecto. passus est factus mau-
rus. cui⁹ passio recolit̄. xi. kl. septembri⁹
Nā cum in affrica esset iste vir a pentib⁹ xp̄ianis
multā s̄bam habens oratōibus & elemosinis iugit̄
insistēs nutu dei inspirat⁹ monasteriū ingress⁹ sic
a fratrib⁹ amabat̄. vt om̄s eū q̄si patrē veneraret̄
Cunqz xvij. annū agens. monachi vitā cōplesset
romā venit vt facti petri corp⁹ visitaret. Vbi au-
diens vocē rabidā celerini p̄fecti xp̄ianos p̄sequē-
tis. de vrbe se subtraxit. et in quadā spelunca la-
tuit. Cunqz illic trib⁹ mensib⁹ moraret̄. media no-
cte post orationē soporat⁹ est & vidit v̄z splēdi-
dissimum virgā ferentē q̄si aureā in manu sua dicē-
tem sibi. Surge maure qz nō te despexit de⁹ quē
vigilis toto cordē. et vrbē sine mora ingredē. Qd̄
cū fecisset & christian⁹ pegrin⁹ eē dep̄hen⁹ fuisse
ad celerinū p̄fectum duct⁹ est. A quo interroga-
tus. cū sacrificare nollz. sed ydola vana & fragilia
diceret. irat⁹ ille vehementē iussit eū i eculeo suspē-
di & vngulis r. di. lateribus quoqz ei⁹ lampades
ardentes applicari & tandē capitalē subire sn̄iam
Actor. Sub eodē quoqz passi sunt & plēs alij
de quib⁹ sic in martirilogio legit̄. v. kl. marcij ap̄d
egip. tum natale facti victorini. victoris. nichofo-
ri. claudiani. dioscori. serapionis. et papie sub nu-
meriano impatore. Quoz p̄mus secund⁹ & terci⁹
us p̄ p̄fessioē deitatis p̄stanter exq̄sita supplicioz

genera tolerātes. reliq̄ quattuor claudian⁹ & dio-
scorus flamis incensi. serapion & papias gladio ce-
si sunt. Om̄s itaqz celebre martiriū dedicauerunt
Sub eodē passus legit̄ factus babill⁹ ep̄s apud an-
tiochiā cū tribus pueris. ix. kl. februarij. s̄ de hoc
videt̄ esse p̄rouerbia int̄ historias. Nā i gestis ei⁹
vt dictū est legit̄ iste vocat⁹ babill⁹ & passus fu-
isse sub numeriano cū trib⁹ pueris. In martirilo-
gio autē legit̄ babillas appellat⁹ & cū trib⁹ puulis
sub decio fuisse passus. hieronim⁹ quoqz i libro d̄
illustrib⁹ viris dicit babillā antiochenū ep̄m s̄ de
cio fuisse passū. Vtz ergo babillas ille sit iste ba-
billus scriptores viderint. Nos autē q̄ de facti ba-
billi passione legit̄mus s̄ breuiter subiecim⁹.

CXXII.

De factio babillo cū
tribus pueris. Ex gestis eius.

Iste numerianus cū apud antiochiā im-
molasset demonijs & voluisset ingredi
ecclesiā domini. p̄hibuit eū babill⁹ ep̄us
obuias manus opponēs ei. Altera v̄o die sedens
numerianus in consistorio p̄cepit ep̄m sibi offerri
Cui & ait. Quid michi hoc fecisti. Nescis qz rex ē
qui tibi loquebat̄. Respondit ep̄s. Me suum suū
humilem placuit deo vt p̄stitueret pastore plebis
sue. Ideo cū vidi te lupū veniētem ad oues ei⁹. ti-
mens ne aliquā p̄derē p̄hibui te ab ingressu ouil.
Ad quē numerian⁹. Ergo tibi lup⁹ vis⁹ sū & nō
rex. Respondit ep̄s. Sc̄dm indulgentiā dei rex es
p̄pter peccata nostra vt vel sic reuerberati reuer-
tamur ad ipsū. At ille. Quis est de⁹ quē colis. Re-
spōdit ep̄s. Virt⁹ & sapiēcia & verbū patris. Ad
hec numerianus. Quid ergo est homo. Respōdit
ep̄s. Constantia vite fructio eoz q̄ facta sūt a dño
Tunc iussit numerian⁹ vt imponeret collo ei⁹ tor-
quens ferrea. et cōpedib⁹ pedes ei⁹ stringerē. ut
Et ait. Per deos decet te torques talis. Et dicit
sanct⁹. Tu quidē irridēs dicis. sed p̄ filij dei pl⁹
me decent ista q̄ te diadema. Vis autē scire q̄ ma-
gna est doctrina nostra. habeo sub me tres puu-
los. quos p̄stare dei gratia erudiui. Iube illos ad
te adduci. et videbis sapiētiā eoz & cōstantiā q̄
est in deo. Et adducti sunt puuli. Ep̄s autē iussus
est foris teneri. Interrogauit ergo rex infantes si
matrem haberent. responderunt. Ita sed supra ma-
trem habem⁹ eū q̄ nos docuit dñm & magistr⁹ &
patrem. Tūc iussa est adesse mater eoz. Que cum
interasset interrogauit eā rex. Qd̄ tibi nomen est.
Ait Theodola. Sunt isti filij tui. Sunt Ego quidē
eos genui. sed deo obtuli p̄ pastore bonū & dñm
meum babillum ep̄m qui erudiuit eos in doctrina
dei. Tunc eā iussit rex exalapari. Qd̄ videntes pu-
eri vno ore clamauerunt. Tirāne noli cedere ma-
trem nostram sine causa. honesta em̄ mulier est &
vera dixit. Irat⁹ rex iussit eos leuari i cathomo &
p̄iori dari plagas xij. secundo. ix. nj. vij. Tūc pu-
eri leuātes vocem dixerunt. Benedict⁹ es dñe de-
us qm̄ sc̄dm magisteriū patris nostri babilli p̄pter
christuz. hec patimur. Et exclamauit theodola. Ma-
gnus es domine de⁹ qm̄ filij mei singuli secunduz
numez annorum suorum celi sunt. CXXIII

De passione eorum sanctozum

Unc iussa est mater foris stare. et intro-
duct⁹ est sanct⁹ ep̄s. Cui ait rex. Magi-
ster insipientium & eruditorū puulorum
inuenta est falsa p̄missio tua. Nā pueri michi p̄si-
sunt & p̄senferunt sacrificare. Ad hec babill⁹. Re-
cte mentit⁹ es in caput tuum non consenserunt.

Magister quidem sum sapientium & infantium s; nō
insipientium qđ estis vos. Ego minas tuas n̄ timeo
patus sum omnia sustinere p̄ xp̄o. Nā anime iusto
rum & ofessorum in manu dei sunt & nō t̄get illos
malum. Tunc rex iuravit dicens. Per asclepiū ma-
le te p̄dam. Ait illi babillū. Dignus es derisu. Nā
si ceteri dii tui audierint qđ solum asclepiū nomi-
asti irascenē. Respondit rex. Et si audierit christus
tuus qđ eum solū deum nominasti. quid faciet. Ait
Quāuis indignus sis audire tñ p̄pter circūstantes
dicā. Quādo christiani filiū noiant ofitēne & pa-
trem & ecōuerso. Quia patrē in filio. et filiū i pa-
tre. et spiritū sanctū in utroq; est. Tūc iussit rex
babillū cum infantibus suspendi. Et cū fuissent su-
spensi. dixit factus. Ecce ego & pueri quos michi
dedit deus. Pondo autē torquis ferree q̄ erat in col-
lo ei? caput ei? deprimēbat. Et iussit eū rex ampli-
vexari. Turba vō qđ circūstans quasi miseris eū
dicebat. cōsule etati tue & sacrificia ut careas tor-
mentis. Tunc factus ait. Nō tā lugeo insensatum
regem istū. q̄m vos qđ ei ofentis. Ego tormen-
torum nichil sentio. Patit̄ em̄ in me christus. Infan-
tes autē suspēsi clamabāt dicētes. Tirāne crudelis
sime quare bonū pastorē tā crudeliter & sine cau-
sa torques. Sed hoc faciēs maiorē apud deum &
apud hoīes laudē infers ei. Sed p̄ salutē ei? qđ xp̄s
est nō effugies manū dei sed gebēne igni traderis.
Tunc iussi sūt pueri amplius torqueri. Et clama-
bant. Miserrime nō erubescas qđ uinceris a puul-
co. ā populo isto. Tu magis cruciaris qđ nos. Nō
sentimus tormēta qđ deus adiuvat. Tūc iussit
ep̄s deponi & abscondi ut singularit̄ eos interro-
garet. Et cū infantibus multa p̄mitteret cōtempse-
runt eum et munera ei?. Tunc introductus est ep̄s
& dixit ad eū rex. Huius filij tui sūt. respōdit factus.
Veri mei est. ut mei in omnibus similes sint excep-
tis peccatis meis. Tunc iussi sūt om̄s & ep̄s & p-
puli p̄ter decollari. rogauit autē ep̄s p̄cussorē ut
infātes an̄ se decollaret. Et amplexas eos tenēsq;
eos leua & dextera dixit. Ecce ego & infātes quos
dedit michi deus. Infātes vō stringētes caput ei?
& manus osculātes dicebat. Domine pater & ma-
gister noster p̄ter ofumemur. Tūc letatus babillū
in fide & magnanimitate eorū q̄ erat a sp̄s sancto
dixit. Benedictus es dñe qui vere ex ore infantium
& lactentiū p̄fecisti laudem. Et osculatus singulos
tradidit eos q̄stionarijs ut in ei? p̄sentia p̄cuterē-
tur. Quibus p̄cussis semetipsū tradidit. Et ablatū
est caput ei? & positū cū infantibus. CXXIII

De sancto crisanto & ei? temptatione.
Ex gestis ei?.

Dolemus quoq; vir illustrissim? alexan-
dzire urbis p̄mus. romā cuz filio suo ve-
niens. a senatu susceptus. & a numerio
impatore illustratus. cathedrā i curia suscepit. cui?
fili? crisantus p̄horū studijs tradit? cū vniuersa
libroz volumina curiosi? discuteret & ad euāgeli-
cos apices veniēs. ibiq; curiositatis sue cursū fi-
gens ad semetipsū ait. Tādiu te decuit p̄ libroz
tenebras tuaz curaz frena laxare. qđ diu ad lumen
veritatis p̄tingeres. Nō est prudentie ut ad tene-
bras redeā de lumine. Hoc secū reuolueri & quo-
tidie christi famulos p̄quirēti. dictū est ei carpo-
forū quendā christianū factum & p̄ omnia erudi-
tum virum. p̄ p̄secutione seuēte in quodā mōtis
speleo collocatū. vix posse a paucissimis & fidelis-
simis visitari. Ille referētis genib? aduolut? eriaz

cū lacrimis postulabat ut ad ei? noticiā mereret
puenire. Sicq; pueniēs ad sanctū carposoz qui
te regionis p̄sbitet. intra paucos menses. omnibus
litenis dinimis imbuit. et ita diligenter instructus
est ut post. vij. dies baptismatis sui xp̄m dei filium
publice p̄dicaret. Quo audito pater ei? iratus se-
cit eū in loco tenebroso & squalido claudi. ac ve-
spertinis horis aridissimo cibo refici. At ille mag-
hoc ad excitationē sibi qđ ad supplicia dicebat ifer-
ri. Vn? autē ex audientibus dixit patri ei?. Si filius
tuus ab hac vsurpatione conaris eripe. magis eū
debes voluptatibus occupare. Nā hinc tenebras
et afflictiones christiani ad gloriā sibi estimāt eue-
nire. Tūc ille filiū de illa tetra habitatio auferēs
vestibus preciosis induit. & ponēs eū in triclinio
sericis vestibus strato. quinq; pulcherrimas virgi-
nes accuratissime ornatas cū eo ofituit. atq; quo-
tidiana ei? diuina affluentissimis dapibus exhibē
p̄cepit. Puellis autē mimatus est dicens. Nūc cum
iocis & amplexibus vestris ab intentōe christiani-
tatis sepaueritis. diuersis faciā vos iterire suppli-
cis. Igit̄ inter hec ludibria vir dei immobilis p̄du-
rabat. et delicias qđ stercoza p̄temens. puellas qđ
si viperas exhorrebat. Iacebat autē in oratōe im-
mobilis. et amplexus eaz. & oscula quasi sagittaz
ictus scuto fidei excipiēs clamabat. Exurge dñe
in adiutorium michi. dic anime mee salus tua ego
sum. cum autē longā oratōem cōpleisset. tam graui
somno correptus sunt virgines. ut nisi de triclinio
foras eicte fuissent penitus excitari nō possent.
Euigilabāt ergo foris & capiebāt cibum. Stratim
autē ut ingressus fuissent ubi orabat factus sopore
artabanē. Dixerunt autē patri quidā ex amicis ei?
Hic artem dicit magicā a christianis & aduers?
puellas simplicissimas facile p̄ualeat incantādo. S;
si eruditā aliquā ad eū miseris. poterit eū ad tuū
arbitriū inclinare. CXXV.

Qualiter daria de numinibus disputatio conuertit.

Unc vgo vestalis nomine daria gemmis
et auro rapas. repente ad crisantum in-
gredit. et rāta eū s̄monis elegātia alioq;
tur. ut si esset ferro durior. plumbo mollior redde-
ret. Sed ille mediū inter se et illā sp̄m sanctū po-
stulās sic eā affat. Si michi mortali tantā pulcritu-
dinem ac s̄monis melliflui dulcedinē occupato q̄ro
magis amātem te et desiderātem immortalē i gis
filium obtinere poteris. si aiām tuā in corpore in-
gritate custodieris. Et sicut corpe pulcra es. ita et
mente pulcior fueris. Eruntq; tibi laudatores an-
geli. panimphi apostoli. martires amici. christus
sponsus. qui thalamū tibi in celo custodiēs. dotez
tibi sempiternā tribuet possessiones paradisi. Ad h̄c
daria cōpuncta respondit. Nulla mecū o iuuenis
cum hīs vestibus. petulātis animi ad te signa pdu-
xi. sed patris tui lacrimas miserata cupio te patri
tuo reddere. et deoz culture reuocāe qđ nobis eos
facit esse custodes. Crisantus ait. Quō possunt no-
bis esse custodes. qui nisi custoditi fuerint a canis-
bus. nocte a furibus rapiunt. Daria respondit. Si
vulgus ignobile poss; absq; hīs imaginibus deoz
culturam celebrare. nulla esset necessitas similitu-
dinis exhibende. Et crisantus. Inquiramus ergo
quoz sunt ipse ymagines et videamus si hīs me-
rito honorem deoz exhibere debeamus. De? autē
nō potest estimari. nec credi. nisi qui om̄es sancti-
tatem om̄emq; sup̄grediē maiestatem. Que ergo

bona saturnus saltifer habuit. qui proprios filios
quociens nascebant occidit. ut non dicam comedit si
cut scriptores eius scribunt. Que bona in ioue fuisse
estimas. qui quot dies vixit. tot inaudita incesta.
tot homicidia perpetravit. qui omni castitati usque ad
mortem inimice extitit. ut etiam ganimede libidine pol
luerit. et terram suis sordibus inquinavit. Hec & alia
multa eo persequere credidit daria. & quasi simula
ta voluntate in se & crisantum habuit consilium. ut
nomen iugis assumeret. ita ut ambo in dei timore
& castitatis gloria durarent. Ita baptizata daria
facto crisanto non corporeo calore est iuncta. sed
spasmodici feruore sociata. **CXXVI.**

Qualiter accusetur est & punitur.

Quoniam per eum multe virgines relicto spon
saliu amore christo se traderent. et iuvenes
relicto carnali commercio se castimonie
manciparent. excitata est in urbe seditio sub celerio
prefecto iuuenibus publica interpellatione clamantibus.
Sponsas nostras per daria amittimus. maritos per cris
tantu amittimus. et iam filios non habemus. Tradidit er
go crisantus tribuno claudio. qui tradidit eum. lxx.
militibus. ut ducentes extra civitatem ad sacrificanduz
herculi. diuisis eum percelleret. Qui crudis eum
neruis astrinxerunt. ut illis sensum siccatibus ad ossa
eius vis ligamenti preingeret. sed statim omnia resoluta
sunt. ita ut non occurrerent oculi videre celeritatem
resolutionis eorum. At illi quasi luctantes extra liga
turas. diuiso modo diuisis eum stringebant nodis.
Sed mox ut manus ligantes cessassent a vinculo quid
quid ligauerat soluebat. Tunc irati mittunt eum in
cippi nouum & nodosissimum. Et cum stantes insulta
rent ei. ita putrefactum est lignum cippi. ut in cinere
puerteret. Deinde psuderunt eum locio humano di
centes. Modo amittes maleficia tua. Statim vero
aqua purissima in neptareum odor est ita puerfa est
ut putares eum non urina sed balsamo perfusum. Item
excoctas vitulum. eodem coquo receti cinxerunt cris
antum nudum & posuerunt ad solem. ac per totam diem in
estu solis flagrantissimo. nulla potuit coqui calefa
ctione siccat. sed in eadem viriditate duras in nul
lo potuit violare famulum dei. Tandem posuerunt in
collo eius catenas ferreas. simulque manus eius & pe
des stringentes. clausurunt eum in obscurissimo lo
co. statimque manus eius soluta sunt vincula & tanta
impulsit in loco lux ut putarent illuc esse lapidea
mule fulgures. **CXXVII.**

De persione claudij tribuni & hilarie.

Nunciatus est at hec milites tribuno qui ve
nicus ad locum vidensque lumem immensum
iussit eum ad se egredi. Dixitque ei. Que tanta
maleficiorum tuorum vis est. ut ista perficias. Qui re
spondit. Si esset in te vel scintilla prudentie. cognos
ceres me non maleficiorum argumentis sed diuinis ad
iuuari adminiculis. deosque tuos istos aduerteres
voces ad se clamantium audire non posse. Nichilque
intus preter argilla & plumbum habere. Tunc tribunus
iussit eum sustinere cedi. statim vero ut allate sunt virge
durissime. ceperunt in manibus cedentium quasi pluma
mollescere. Cuique tenerent quasi ferree essent. ita no
dose erant & solide. Cum vero percuterent quasi ex papiro
essent. ita mollissime rotdebant & leues. Tunc tribu
nus iussit eum erigi. ac vestimentis suis indui. et con
uersus ad milites suos ait. Hec humane artes pe
nitentis non sunt. ubi diuinam virtutum potestas appar
ruit. Quid superest nisi ut omnes homines huius generis
aduoluti. veniam sceleris postulantes. rogemus ut

nos quoque talem deum faciat colere. qui cultores su
os in omni pugna faciat vincere. Cuius ita fecisset
audito ab eo verbo domini baptizati sunt. Eodem die
claudij & hilaria vxor eius & amici & lxx. milites
cum suis per singulos dies ab ipso eruditore veritatis
audientes. cum omni reuerentia optabant per dei nomine
etiam aduersa perferre. Hoc cum audisset imperator nume
rianus iussit claudium tribunum ingenium saxo strictum
in medio mari precipitari. Ceteris vero tantam gratiam
domini concessit. ut primus iason & mauri filij clau
dij etiam non interrogati christum se colere dicerent & per
nominis eius confessione mortem optarent. Quos imita
tes omnes unanimiter in una hora decollati sunt. & a
christianis nocte sepulti in via salaria. Sancta vero hi
laria duorum filiorum suorum colligens corpora in singulis
sarcophagis collocavit. Et cum assidue circa sanctorum
confessionem oraret deum. terra est. Cuius traheret aie.
Obsecro permittite me per orationem meam complere. et
veniam quocumque loco volueritis. Igitur dum fixisset
gradum accepit sacramentum domini. & cum rogasset do
minum ut eam filiis suis associaret. orans emisit spi
ritum. & a duabus ancillis suis sepulta est.

CXXVIII. De expositione darie in lupanari
Necera sanctus crisantus ponit in carcere culliano
unde putor horribilis ascendebat. quia cloacarum cu
niculis digesta domorum stercola illuc decurrebant
eratque imunda & luctuosa & tam tenebrosa custodia
ut penitus ibi lucis aer nec vestigium aliquod lucis
ostenderet. Illic ergo crisantus ferro vincitur mittitur
nudus. daria vero in publico ponitur sub gubernio mere
tricum. At vero & crisanto lux diuina & odorame
ta sancta prestant. & darie leo fugiens de cauea am
phiteatri dirigitur. Qui ingressus cellam in qua daria
prostrata in oratione iacebat prostravit se iuxta eam.
ut videret etiam ipse illum adorare qui presentiam suam
despiciant virgini exhibebat. Nescientes itaque leonem
intus esse miserunt ad eam quendam virum turpissimum
in scelere corruptionum oppinacissimum. Qui ut in
gressus est insiliuit in eum leo & prosternens eum sub
pedibus suis cepit ad faciem virginis respicere qua
si interrogans quod iuberet. Quod illa intelligens ait.
Adiuuro te per filium dei per quo martirij passiones
libenter amplector. ne illum in aliquo ledas. Sed per
mitte eius sermonem meum absque terrore suscipere. Tunc
leo relinquens eum posuit se in ipso introitu. ut nec
ille fugerit nec alius intrare possit. Tunc virgo dixit
ad illum. Ecce ferocitas leonis audito nomine christi
dat reuerentiam deo. & tu homo in tantis criminibus
exercentis ut etiam in hoc in quo miser lugendus es glo
rieris. Tunc ille prosternens se ante eam clamavit. In
be me hinc egredi sanum. ut & ego damnum omnibus
christum quem colis solum esse vere deum. Tunc illa le
oni iussit ut amoueret se ab ingressu. Ille autem egres
sus per totam civitatem clamabat. Sciat omnes dariaz
deam esse. Igitur cum diuisi venatores & populi ad
leonem capiendum pergerent. hanc leoni deus virtutem con
cessit. ut omnes caperet & sine lesione ante pedes san
cte darie poneret. Quos illa sic allocuta est. Si per
mittitis vos christo credituros sic poteritis abse
dere. Tunc omnes una voce clamabant. Qui non credit
christum vere deum esse. vivat hinc non exeat. Et
hoc dicentes cepunt omnes egredi clamantes. Credi
te populi romani non esse aliter deum preter christum.
Tunc celestem prefectus iussit ignem copiosum accen
di in ingressu cellule in qua erat daria cum leone.
Quod leo cum fieri videret cepit expauescere & rugi
tum dare. Cui beata daria dixit. Noli timere quia non

incenderis nec capieris nec interficiaris. s; fecerit egredere & vade. qz que in me honorasti ipse liberet te. Tunc inclinato capite egrediens p medias turbas populoz nemine lesit. nec vllus eu capere potuit. Hij aut qui ex ore ei? incolumes euaserunt omis baptizati sunt. CXXXIX.

De passione ambozum.

Nunciata sunt hec omnia numeriano impatore. et iussit crisantum & dariam diuersis puniri tormētis si nō p̄sensissent sacrificijs. Cūq; crisantus imponeret eculco. oia ligna eculci cōmūta sūt & vincula disrupta. lampades quoq; q̄ laterib; ei? applicade erāt extincte sunt. Tunc idē impator nō virtutib; diuis s; maleficijs hoc imputans. iussit eos i via salaria duci. atq; in arenario simul ambos deponi. ac viuos lapidibus obrui. Itaq; psalmis & oratōib; insistentes i vnā foueā quasi in vnū lectuculū deponunt. Et facta est in passione societas sāguinis sicut fuerat mētis. Cū aut multa beneficia de? venientib; ad eozū sepulcra p̄staret. accidit vt die natalis eozū infimta multitudo populi occurreret. viri. mulieres. & infātes. Qd cū numeriano nūciatū fuisset. iussit vt in introitu ipso quo criptā ingressi fuerāt pares leuaret. Qd cū factū esset. desup ad sabulonē sup eos montez deiecit. Omisq; piter dū cōmuniōnis sacramēta p̄ceperēt & martiz gloriā celebra rent. ipsi quoq; ad martiriū gloriā puenērūt. Inē quos erat diodor? p̄biter & marian? dyacon? et plurimi clericoz. Hec omia nos verim? & ormin? fratres. & vrbis rome p̄biteri. a sācto papa stephano ordinati. put gesta sūt scripsim?. **Eusebius in cronicis.** Porro numerian? cū ob dolorem lecticula veberet. insidijs arrij focii sui interimē vix autem setore cadaueris compto. carim? quoq; plio victus apud margū occidit.

Continentia. xij. libri.

Eiusdem? liber cōmet historiam tm̄. xx. annoz. quib; dioleci anus & maximian? impauerūt. et post multas xpianoꝝ p̄secutiōes ambo simul imperiū purpurinq; deposuerūt. Habet at capla. clxi.

- D**e impio dioleciāni & maximiani. .i.
- D**e legione thebeoz & passione eoz .ij.
- D**e quibusdā eozum miraculis. .ij.
- D**e passione sanctorum cassi & florentij cum socijs suis & passione gereonis cū socijs suis. .mij.
- D**e generali p̄secutione ecclesie. .v.
- D**e ducib; sub dioleciāno constitutis. .vi.
- P**assio sancti victoris militis massiliē. .viij.
- D**e quattuor coronatis. .viiij.
- D**e passione eoz & .mij. cornicularioꝝ .ix.
- D**e sāctis sebastiano marcelliano & marco. .x.
- Q**ualiter sanctus sebastianus eos in temptatione p̄fortauit. .xi.
- S**ermo eiusdē de p̄temptu p̄sentium .xiij.
- D**e splendore sup eum veniēte quē vidit zoe. .xiiij.
- D**e conuersione nicostrati p̄mismij & alioꝝ plurimū .xviij.
- D**e hijs q̄ optōe sibi data martiriū elegerūt. .xv.
- P**assio sanctorum zoe trāquillini & nicostrati cū socijs suis. .xvi.
- P**assio sancti riburtij martiris .xviij.
- P**assio sanctorum castuli marcelliani et marci ac sebastiani. .xviij.
- P**assio sancti menne militis .xix.

- P**assio sanctorum dozothēi & gorgonij cū so. s. .xx.
- D**e ceteris q̄ passi sūt nicomedie & meletene. .xxi.
- D**e hijs q̄ passi sūt in palestina & tiro. .xxij.
- D**e hijs qui passi sūt in egipto .xxiij.
- P**assio sācti philee ep̄i cū plurib; ceteris .xxiiii.
- Q**ualiter idē in vinculis posit? scripto gregē suū ad martiriū animabat. .xxv.
- D**e hijs que passa est ecclesia i frigia & arabia ceterisq; puincijs. .xxvi.
- D**e sācto erasmo antiocheno ep̄o .xxvii.
- D**e fructu p̄dicationis ei? in vrbe lucrida. .xxviii.
- D**e quib; tormētis illesus exiuit .xxix.
- D**e felici transitu eiusdem. .xxx.
- D**e sācto bonefacio & aglae .xxxi.
- D**e passione sācti bonefacij .xxxij.
- D**e trāslatione corpis ei? apud beatā aglae. .xxxiii.
- D**e sācta iuliana virgine & martire .xxxiiii.
- D**e cōslictu eius cum demone .xxxv.
- C**onsummatio agonis eiusdem .xxxvi.
- P**assio sanctorum episcopoz felici tubizacens & petri aulani. .xxxvii.
- P**assio sāctoz vincēij & orōcij & victoris. .xxxviii.
- D**e sāca lucia vidua & p̄solatione ei? i carcē. .xxxix.
- D**e correptione dioleciāni p̄ ea .xl.
- D**e dūstione geminiani p̄ ea & agone amboꝝ .xli.
- D**e translatione eozum per angelum & eozundem transitu. .xliij.
- P**assio sanctorum cosme & damiani .xliij.
- M**iracula eozundem post mortem .xliij.
- D**e sācto blasio episcopo sebastē. .xlv.
- D**e passione eiusdem .xliij.
- P**assio sācte dozothēe virginis. .xlvij.
- P**assio sācte theodosie virginis .xlvij.
- P**assio sācte agricolē & vitalis .xlix.
- P**assio s. ascle philemonis & appelloni .l.
- D**e ouersione arriani p̄sidis & ei? passione cum alijs quattuor. .li.
- P**assio sācti hirenēi sirunens ep̄i et domini .liij.
- P**assio sācti ianuarij episcopi .liij.
- P**assio sācti gregozij spoletani p̄biteri .liij.
- P**assio sanctorum marcelli et exupancij diaconi .lv.
- P**assio sācti sabini episcopi .lvi.
- D**e sācta anastasia et grifogono .lvij.
- P**assio eiusdē sācti grifogoni .lvij.
- D**e trib; sorib; agape et chionia et hirena .lix.
- D**e illusionē p̄sidis p̄pter eas. .lx.
- P**assio duaz ex hijs. s. agape et chionie. .lxij.
- P**assio terciē sorozis. s. hirenēe .lxij.
- D**e altercatōe sēe anastasiae et p̄bi p̄fecti. .lxij.
- D**e impbitate vlpiani in ea et pena illi? .lxiiij.
- P**assio s. theodothe cum tribus filijs .lxv.
- P**assio s. anastasiae martiris .lxvi.
- P**assio sācte barbare virginis .lxviij.
- P**assio s. floziani martiris .lxviij.
- P**assio sanctorum p̄zimi et feliciani .lxix.
- D**e sācto puero vito et ei? pepagogo modesto et crescentia nutrice .lxx.
- P**assio sanctorum trium p̄dictozum .lxxi.
- P**assio sācti albanī martiris .lxxii.
- P**assio sācī donaciani et rogaciani et pangēij. .lxxiiij.
- D**e sācto marcellino et petro et archemio. .lxxiiij.
- D**e passione eozundem sanctorum .lxxv.
- P**assio sācti sergij et bachi .lxxvi.
- D**e sācta eugenia virgine. .lxxvii.
- D**e passione eiusdem .lxxviii.
- P**assio sācti firmi ambianens. .lxxix.
- P**assio sanctorum felici et adauct. .lxxx.